

LOGIC CỦA NGƯỜI NGHÈO

(Thay đổi tư duy, vươn lên làm giàu)

LỜI NÓI ĐẦU

Là người chấp bút cho "Tư duy tầng lớp dưới của người nghèo", tôi không chỉ đơn thuần là một tác giả, mà còn là một người đồng hành, một người quan sát, và có lẽ, cũng từng là một phần của chính tầng lớp ấy. Cuốn sách này không phải là một bản cáo trạng, cũng không phải là một lời phán xét, mà là một nỗ lực chân thành để thấu hiểu những logic, những suy nghĩ, và những hành động ẩn sâu trong cuộc sống của người nghèo.

Tôi đã chứng kiến những vòng xoáy nghèo đói, những vất vả mưu sinh, những lo toan thường nhật đè nặng lên vai mọi người. Tôi hiểu rằng nghèo đói không chỉ là sự thiếu thốn vật chất, mà còn là sự thiếu hụt cơ hội, sự hạn chế về kiến thức và kỹ năng, và trên hết, là sự mất mát niềm tin vào bản thân và tương lai.

Trong cuốn sách này, tôi đã cố gắng phơi bày những logic, những suy nghĩ, và những hành động thường thấy ở người nghèo, không phải để chỉ trích, mà để cùng nhau tìm hiểu nguồn gốc của những vấn đề đó. Bởi tôi tin rằng, chỉ khi thấu hiểu, chúng ta mới có thể cùng nhau tìm ra giải pháp.

Tôi không đưa ra những lời hứa hão huyền về một cuộc sống giàu sang, mà chỉ mong muốn chia sẻ những góc nhìn, những suy ngẫm, và những kiến thức có thể giúp người nghèo thay đổi tư duy, nắm bắt cơ hội, và từng bước cải thiện cuộc sống của họ.

Hành trình thoát nghèo là một hành trình dài và gian nan, đòi hỏi sự nỗ lực không ngừng, sự kiên trì bền bỉ, và trên hết, là niềm tin vào chính mình. Tôi hy vọng cuốn sách này sẽ là một người bạn đồng hành, một nguồn động lực, và một ngọn hải đăng soi sáng con đường phía trước cho những ai đang khao khát vươn lên thoát khỏi đói nghèo.

Hãy cùng tôi bước vào hành trình thấu hiểu logic tầng lớp dưới của người nghèo, để từ đó, chúng ta có thể chung tay xây dựng một xã hội công bằng và thịnh vượng hơn cho tất cả mọi người.

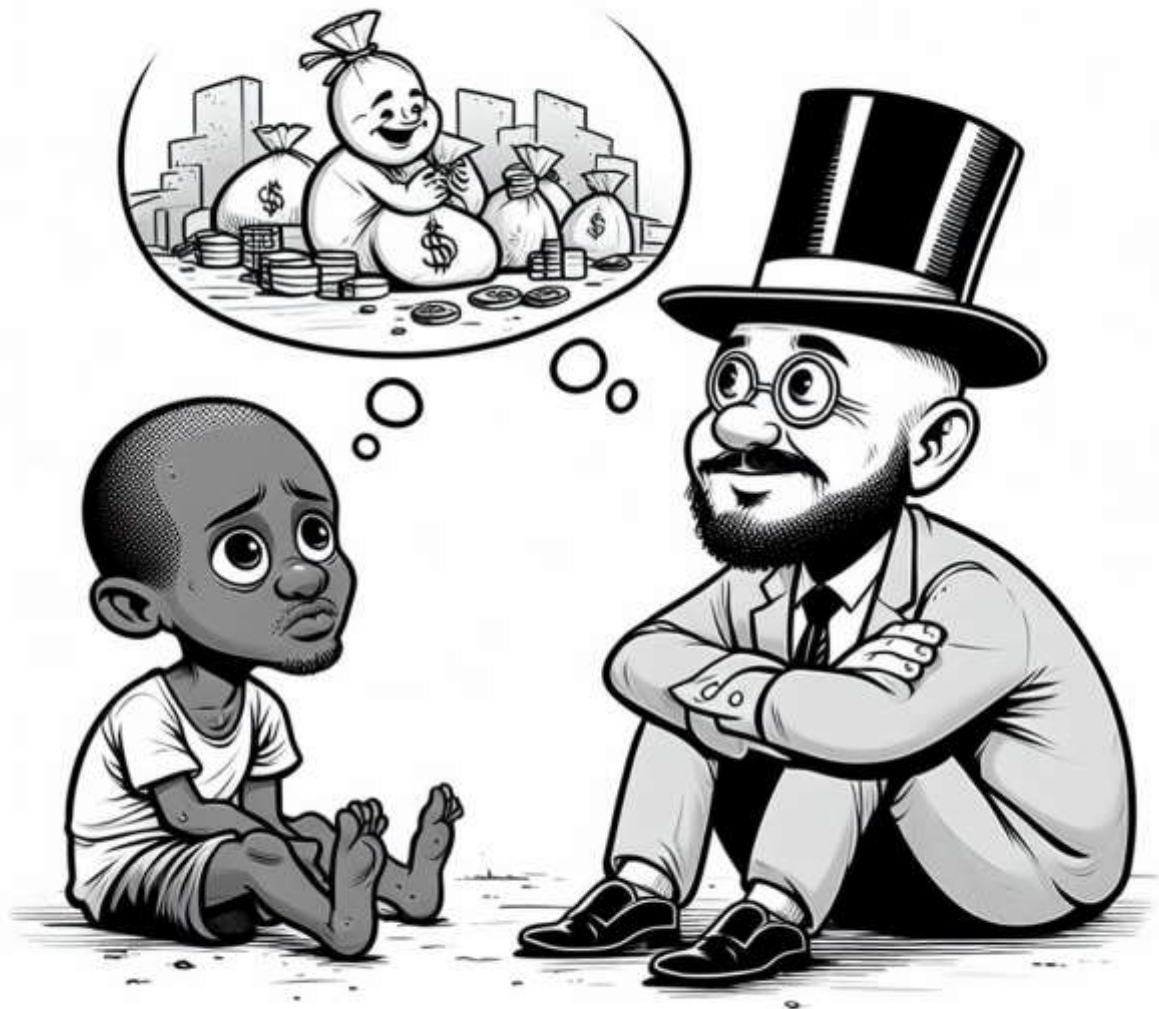
MỤC LỤC TỔNG QUAN

LỜI NÓI ĐẦU.....	1
Phần 1: Tư duy và Hành vi của người nghèo.....	6
Chương 1: Tư duy đói khát.....	6
Chương 2: Người nghèo chỉ có một quả trứng.....	7
Chương 3: Người nghèo chiếm vị trí bất lợi	8
Chương 4: Người nghèo là kẻ yếu mãi mãi.....	8
Chương 5: Người nghèo là nền tảng của xã hội	10
Chương 6: Người nghèo là một loại tài nguyên	10
Chương 7: Người nghèo bị chi phối.....	11
Chương 8: Người nghèo không an toàn	13
Chương 9: Người nghèo dễ bị lừa	14
Chương 10: Người nghèo lao động không ngừng.....	15
Chương 11: Ân nghĩa của người nghèo.....	16
Chương 12: Người nghèo là con ốc vít	17
Chương 13: Người nghèo khó tránh khỏi tầm nhìn hạn hẹp	18
Chương 14: Người nghèo tiếp máu cho người giàu	19
Chương 15: Người nghèo làm giàu sau.....	20
Chương 16: Người nghèo không nên mang ơn	21
Chương 17: Người nghèo ảo tưởng về hiện đại hóa.....	22
Chương 18: Người nghèo phải phấn đấu.....	23
Phần 2: Con Đường Làm Giàu.....	24
Chương 19: Phẩm chất tạo ra của cải	24
Chương 20: Dựa dẫm người khác không thể đi xa.....	25
Chương 21: Người nghèo phải có tư tưởng.....	26
Chương 22: Người nghèo phải có đam mê.....	27
Chương 23: Là người nghèo bạn sợ gì?	28
Chương 24: Người nghèo coi trọng tay nghề	28
Chương 25: Người nghèo có tính cách mạng nhất.....	29
Chương 26: Biến ảo tưởng thành lý tưởng.....	30
Chương 27: Luôn giữ vững ý chí chiến đấu.....	30
Chương 28: Làm giàu là một việc khổ sai.....	32
Phần 3: Những Cạm Bẫy và Sai Lầm.....	33
Chương 29: Người nghèo hòa lẫn trong vòng tròn người nghèo	33

Chương 30: Người nghèo dựa vào đơn vị	35
Chương 31: Người nghèo hướng tới lương năm	36
Chương 32: Người nghèo không nỡ bỏ thứ vô dụng.....	37
Chương 33: Người nghèo giúp người khác khởi nghiệp.....	38
Chương 34: Người nghèo cứu tế người nghèo	39
Chương 35: Người nghèo bị lựa chọn	40
Chương 36: Người nghèo mơ ước trở thành ngôi sao	40
Chương 37: Người nghèo an phận thủ thường	41
Chương 38: Người nghèo chỉ biết chạy theo.....	42
Chương 39: Người nghèo quá đi trước thời đại	43
Chương 40: Người nghèo không biết thời thế.....	43
Chương 41: Người nghèo có ham muốn đầu tư	45
Phần 4: Quản lý Tài Chính.....	46
Chương 42: Đừng dễ dàng vay tiền.....	46
Chương 43: Người nghèo sơ suất trong kế hoạch	47
Chương 44: Sự nghiệp là khoản đầu tư tốt nhất.....	48
Chương 45: Đầu tư làm giàu cần có phẩm chất	49
Chương 46: Kiếm tiền có kế hoạch	50
Chương 47: Nắm bắt quyền chi phối.....	51
Chương 48: Làm một việc cho thấu đáo	52
Chương 49: Kiên trì là chiến thắng	53
Phần 5: Thái Độ Sống.....	54
Chương 50: Dám làm việc lớn	54
Chương 51: Dám đi ngược xu thế	55
Chương 52: Thành công nhờ tích lũy từng ngày	56
Chương 53: Từ bỏ khó hơn nắm bắt.....	57
Chương 54: Đừng coi thường việc nhỏ	58
Chương 55: Tiết kiệm là một đức tính tốt	59
Chương 56: Người nghèo đừng tỏ ra nghèo	61
Chương 57: Điểm yếu của người nghèo không thể nói ra.....	62
Phần 6: Suy Ngẫm Về Xã Hội.....	63
Chương 58: Người nghèo phải nhẫn nhịn	63
Chương 59: Người nghèo muốn làm đại ca	64
Chương 60: Người nghèo vinh quy bái tổ.....	65
Chương 61: Khí phách của người nghèo.....	66
Chương 62: Người nghèo dễ dàng đổ mồ hôi	67

Chương 63: Lòng tham của người nghèo	68
Chương 64: Sự man rợ của người nghèo.....	70
Chương 65: Sự thô lỗ của người nghèo.....	71
Chương 66: Người nghèo dễ đi đến cực đoan.....	71
Chương 67: Người nghèo căm ghét sự bất bình đẳng nhất	72
Chương 68: Người nghèo muốn làm người giàu mới nổi	73
Chương 69: Người nghèo sợ nghèo.....	74
Chương 70: Người nghèo làm màu, người giàu làm sang.....	75
Chương 71: Người nghèo đeo vàng	76
Chương 72: Sự phù phiếm của người nghèo	77
Chương 73: Sự tiết kiệm của người nghèo	77
Chương 74: Giải trí của người nghèo	78
Chương 75: Danh thiếp của người nghèo.....	80
Chương 76: Người nghèo ăn sản phẩm bổ sung	80
Chương 77: Người nghèo xem TV	81
Phần 7: Công Bằng Xã Hội	82
Chương 78: Công bằng là tương đối	82
Chương 79: Hướng sự bất công về cơ hội.....	84
Chương 80: Lập trường của kinh tế học.....	85
Chương 81: Mặt tối của tài phú.....	87
Chương 82: Người giàu nên đóng thuế nhiều hơn	88
Chương 83: Tài sản bất chính của người giàu	90
Chương 84: Người nghèo mua được cái gì	92
Chương 85: Người nghèo đừng ốm đau	93
Chương 86: Người nghèo đừng gây chuyện.....	94
Phần 8: Suy Ngẫm Về Cuộc Sống	95
Chương 87: Quy tắc lớn hơn đạo đức	95
Chương 88: Giá trị của người lao động trí óc.....	96
Chương 89: Phân phối theo lao động hợp lý	98
Chương 90: Giáo dục là khoản đầu tư lớn nhất.....	99
Chương 91: Giáo dục có thể thay đổi số phận không?.....	100
Chương 92: Người nghèo sợ mất bát cơm	102
Chương 93: Cơ hội tạo nên người giàu	103
Chương 94: Người giàu hưởng lợi từ tự do.....	105
Chương 95: Chạy bộ vào giai cấp trung lưu.....	106
Chương 96: Không có ai trường sinh bất lão	107

Chương 97: Kiếm tiền là một niềm vui	108
Chương 98: Công việc là một cách sống	109
Chương 99: Hạnh phúc và tiền bạc có liên quan	110
Chương 100: Người nghèo đừng để bị dọa nạt	111

PHẦN 1: TƯ DUY VÀ HÀNH VI CỦA NGƯỜI NGHÈO

Chương 1: Tư duy đói khát

Truyền thuyết kể rằng có một phương pháp bẫy khi: khoét hai lỗ trên một tấm ván gỗ, vừa đủ để khi thò tay vào. Phía sau tấm ván đặt một ít đậu phộng. Khi nhìn thấy đậu phộng, liền thò tay vào lấy. Kết quả, bàn tay nắm chặt lấy đậu phộng, không thể rút ra khỏi lỗ. Khi cứ thế nắm chặt lấy đậu phộng của mình, bị người ta dễ dàng bắt đi.

Thật tội nghiệp cho con khi! Nguyên nhân nó gặp nạn là do quá coi trọng thức ăn, mà không nghĩ đến việc mọi thứ trên đời đều có rất nhiều khả năng.

Khi như vậy là vì nó quá cần thức ăn. Hoàn cảnh của người nghèo cũng thường như vậy.

Người nghèo thiếu tiền, điều này không cần phải nói. Thiếu tiền mang lại cho người nghèo nỗi đau khổ sâu sắc, điều này cũng không cần phải nói. Do đó, người nghèo cần tiền, càng không cần phải nói.

Thiếu tiền đến mức sợ hãi, người nghèo rất dễ coi trọng tiền bạc quá mức. Quá chú trọng vào tiền bạc, dễ dàng bỏ qua những thứ khác ngoài tiền, kết quả là người nghèo thu được rất ít, mất mát rất nhiều.

Tổn hại về tinh thần do thiếu tiền mang lại thường đáng sợ hơn cả sự thiếu thốn về vật chất.

Jack London trong tiểu thuyết "Tình yêu cuộc sống" đã viết về câu chuyện của một người lạc đường. Người bất hạnh này một mình vật lộn trong vùng hoang dã, đói khát, mệt mỏi, cô đơn, tuyệt vọng, cùng với một con sói già cũng đói khát và mệt mỏi như anh ta, luôn đi theo anh ta, chờ anh ta gục ngã để ăn thịt. Tuy nhiên, cuối cùng không phải sói ăn thịt anh ta, mà là anh ta ăn thịt sói. Kết thúc của tiểu thuyết là, người này cuối cùng cũng trở lại thuyền, ăn rất nhiều, béo lên rất nhiều. Anh ta liên tục ăn, ăn xong lại đi khắp nơi thu thập bánh mì. Anh ta thu thập rất nhiều bánh mì, nhét đầy mọi góc ngách trong khoang thuyền, mặc dù bánh mì đã khô, vụn, anh ta vẫn thu thập không ngừng mỗi ngày.

Khả năng sinh tồn của người nghèo rất mạnh mẽ, ý chí vượt qua khó khăn gian khổ của họ thực sự khiến người ta cảm động, nhưng kết quả cuối cùng của nỗ lực của họ, có lẽ chỉ là một ổ bánh mì khô héo mà thôi.

Người đói khát thường hình thành tư duy đói khát, nắm chặt một miếng bánh mì thì không chịu buông tay, cho dù đã no, vẫn không nhin được mà tích trữ, sợ quay lại những ngày đói khát. Nhưng khi tay đã đầy bánh mì, thì không thể rảnh tay để nắm lấy những thứ khác, kết quả là trong tay nhiều nhất chỉ có vài miếng bánh mì, sẽ không có thứ gì quý giá hơn.

Tầm nhìn hạn hẹp của người nghèo thường nằm ở tư duy đói khát này. Người nghèo sợ nghèo, ngược lại không dám từ bỏ những thứ trước mắt để tìm kiếm lối thoát mới.

Chương 2: Người nghèo chỉ có một quả trứng

Có một câu chuyện kể về một người đàn ông nghèo, vợ anh ta một hôm mua về một quả trứng. Người chồng nghèo liền nói, nếu dùng quả trứng này để ấp nở ra một con gà, gà lại đẻ trứng, trứng lại nở gà; rồi dùng đàn gà để đổi lấy một con cừu, cừu lớn sinh cừu con; cừu lại đổi lấy bò, bò lớn sinh bò con; bán bò mua đất xây nhà, rồi cưới thêm vợ bé... Nghe đến say mê, người vợ bỗng bừng tỉnh và nổi giận, cầm quả trứng đập vỡ xuống đất, khiến giấc mơ của người chồng tan thành mây khói.

Đây là một câu chuyện ngụ ngôn kinh điển về người nghèo.

Người đàn ông nghèo đó có thể cả đời sẽ day dứt, hối hận vì đã để lộ suy nghĩ của mình, khiến chút vốn liếng quý giá bị hủy hoại. Nhưng anh ta thực sự không thể nhịn được!

Năm xưa, Martin Luther King với câu nói "Tôi có một giấc mơ" đã làm rung động biết bao trái tim. Người nghèo cũng là con người, tất cả những khao khát của người giàu, người nghèo cũng có. Ăn ngon, mặc đẹp, lấy vợ đẹp, đó là những nhu cầu bản năng, tại sao anh ta lại không thể mơ ước cưới thêm vợ bé?! Chỉ là quả trứng còn chưa kịp nở thành gà, thậm chí bản thân quả trứng cũng còn nằm trong tay vợ, mà đã có những giấc mơ huy hoàng như vậy, liệu có phù hợp hay không, thật đáng để suy ngẫm.

Không thể nói rằng tương lai của người nghèo không có ánh sáng, nhưng sự quanh co, khúc khuỷu của con đường đó cũng cần được người nghèo cân nhắc.

Về mặt lý thuyết, một khi tìm ra được mô hình kiếm tiền, việc vốn tăng theo cấp số nhân cũng không phải là không thể. Nhiều câu chuyện thần thoại về sự giàu có, như Bill Gates chẳng hạn, ban đầu vốn khởi nghiệp cũng chỉ như một quả trứng. Nhưng trên thế giới có vô số người nghèo, vô số quả trứng, mà Bill Gates chỉ có một. Liệu người tiếp theo có phải là bạn không? Khó mà nói trước.

Vốn càng nhỏ, rủi ro càng lớn, khi trong tay bạn chỉ có một quả trứng, dù chỉ chạm nhẹ cũng có thể mất tất cả. Đây chính là điểm yếu của người nghèo.

Điểm xuất phát của người nghèo quá thấp, ngay cả khi bạn đã lên một chuyến tàu tốc hành, nhanh đến mức không thể nhanh hơn, thì sự tăng trưởng của vốn cũng giống như việc lăn một quả cầu tuyết. Khi quả cầu tuyết còn nhỏ, dù bạn có lăn đến điên cuồng, thì so với những quả cầu tuyết lớn, sự phát triển của bạn vẫn thật đáng thương. Cơ số quá nhỏ, tăng trưởng có hạn, cùng là phát triển theo kiểu lăn, người này tăng gấp đôi so với người kia tăng gấp đôi, kết quả sẽ khác nhau một trời một vực. Hơn nữa, khi thời tiết thay đổi, thứ tan chảy đầu tiên chắc chắn sẽ là bạn. Liệu quả cầu tuyết của bạn có thể lăn lớn hay không, đó là một câu hỏi hóc búa.

Người nghèo thường bắt đầu từ việc kinh doanh nhỏ, muốn biến kinh doanh nhỏ thành kinh doanh lớn, giống như biến một quả trứng thành một đàn bò, có quá nhiều yếu tố, quá nhiều khâu ở giữa, nếu bạn không trải qua toàn bộ quá trình, bạn sẽ không nắm bắt được tính khí của sự giàu có, bạn sẽ không thể trở thành người giàu thực sự, ngay cả khi đột nhiên có được một khoản tài sản lớn, bạn cũng không thể tiêu xài nó một cách khôn ngoan.

Nhiều khi, sự giàu có cũng là một áp lực. Những người thợ lặn đều biết, nếu liều lĩnh lặn xuống biển sâu, rất có thể sẽ bị chảy máu thất khiếu.

Đây tuyệt đối không phải là lời đe dọa.

Chương 3: Người nghèo chiếm vị trí bất lợi

Trong hầu hết văn hóa các nước, việc sắp xếp chỗ ngồi khi ăn uống, uống trà, hay họp hành đều có những quy tắc nhất định.

Người có địa vị cao sẽ ngồi ở vị trí thượng đầu, lưng tựa vào tường, đối diện với cửa chính. Vị trí này cho phép họ quan sát toàn cảnh, không phải lo lắng về những gì diễn ra phía sau, dễ dàng nắm bắt tình hình chung, giống như vị trí tướng quân trong quân đội.

Ngược lại, người có địa vị thấp buộc phải ngồi ở vị trí hạ đầu, hoàn toàn bất lợi so với vị trí thượng đầu. Họ không thể nắm bắt tình hình, khi thức ăn được dọn lên cũng phải cẩn thận tránh né để không bị đổ lên đầu.

Người nghèo cũng tương tự như vậy, luôn phải chịu thiệt thòi. Khi nguy hiểm ập đến, họ là những người đầu tiên gánh chịu hậu quả. Khi có lợi ích, họ lại là những người hưởng lợi sau cùng. Đây là điều khó tránh khỏi, ai cũng muốn ngồi ở vị trí thượng đầu, nhưng không phải ai cũng có thể. Nếu không cân nhắc kỹ tình hình thực tế mà cứ cố chấp ngồi vào vị trí đó, dù không bị mời xuống, cuối cùng cũng sẽ khiến mọi người khó chịu.

Địa vị của người nghèo quyết định họ là kẻ yếu, không có những điều kiện thuận lợi như người giàu. Vì vậy, mỗi khi xã hội biến động, họ là những người chịu thiệt hại nặng nề nhất. Mỗi khi cơ hội đến, kể cả những cơ hội dành riêng cho người nghèo, họ cũng chỉ nhận được phần rất nhỏ. Nhìn lại lịch sử các cuộc cách mạng, ngoài một số ít người vinh quy bái tổ, đa số người nghèo, với tư cách là một tầng lớp, cuối cùng vẫn là người nghèo.

Người nghèo muốn trở nên giàu có, muốn từ hạ đầu lên thượng đầu, rất khó để dựa vào những sự kiện bất ngờ. Cho dù thành công, sự giàu có đó cũng khó bền vững. Họ phải dựa vào nỗ lực lâu dài qua nhiều thế hệ, giống như sóng biển đãi cát, phần lớn cát sẽ bị cuốn trôi, chỉ còn lại một số ít vàng.

Chương 4: Người nghèo là kẻ yếu mãi mãi

Người nghèo, xét về tổng thể, luôn ở trong trạng thái yếu thế. Họ mãi mãi là kẻ yếu.

Trên thị trường chứng khoán, các nhà đầu tư nhỏ lẻ luôn đồng tai nghe ngóng thông tin, hy vọng “ăn theo” các nhà đầu tư lớn, nhưng kết quả thường bị họ dắt mũi, trở thành con mồi béo bở.

“Nhà đầu tư lớn” trên thị trường chứng khoán, nói trắng ra, chính là những người có khả năng khuấy đảo thị trường, là các tổ chức, nhà đầu cơ, hay chính bản thân công ty niêm yết. Mục tiêu của họ khi tham gia thị trường chỉ có một, đó là kiếm tiền.

Vậy ai sẽ là người mất tiền? Thị trường chứng khoán không phải là nơi in tiền, nó chỉ là nơi dòng tiền luân chuyển. Tiền hoặc là từ túi bạn chảy sang túi họ, hoặc là từ túi họ chảy sang túi bạn. Từ lâu đã có những lời đồn đại về cách thức kiếm tiền của các nhà đầu tư lớn, đó là “nuôi, dụ, xả”, giống hệt như cách đối phó với con mồi.

Trong bối cảnh ai cũng muốn kiếm tiền, ai là người dễ bị “nuôi, dụ, xả” nhất? Câu trả lời đã quá rõ ràng.

Có rất nhiều người viết sách, viết bài hướng dẫn các nhà đầu tư nhỏ lẻ cách đối phó với các nhà đầu tư lớn, tóm lại là hai phương pháp: phân tích cơ bản và phân tích kỹ thuật. Tuy nhiên, với một người lao động bình thường, tiền không nhiều và phải đi làm đúng giờ, lấy đâu ra thời gian để nghiên cứu hàng núi tài liệu, để phán đoán động thái của các nhà đầu tư lớn, để đấu trí với những chuyên gia được đào tạo bài bản, và phải đưa ra quyết định trong tích tắc?

Khiêu vũ với sói, khả năng lớn nhất là bị sói ăn thịt.

Nhà đầu tư nhỏ lẻ và nhà đầu tư lớn, hai bên hoàn toàn không cùng đẳng cấp, không chỉ đơn giản là sự khác biệt giữa cánh tay và cái đuôi. Địa vị khác nhau, năng lực khác nhau, môi trường và điều kiện hoạt động khác nhau, thông tin mà hai bên tiếp cận được vĩnh viễn là bất đối xứng.

Những gì họ biết bạn không biết, những gì bạn biết họ đã biết từ lâu. Biểu đồ giá cả nói lên tất cả, bạn chỉ có thể đoán mò nguyên nhân từ kết quả đã được thể hiện ra. Đến khi bạn hiểu ra, mọi chuyện đã an bài, bạn không còn cơ hội để phản kháng.

Không chỉ trên thị trường chứng khoán, mà ở hầu hết các thị trường khác, người nghèo với tư cách là nhà đầu tư, đều ít nhiều ở thế yếu. Sự bất đối xứng về thông tin khiến bạn không thể đánh giá được rủi ro, luôn ở trong tình trạng bị bóc lột. Bản thân năng lực hạn chế cũng khiến bạn không thể cạnh tranh với những “sát thủ” chuyên nghiệp đang thao túng khối tài sản khổng lồ. Họ là một tập thể, sống bằng nghề này, nếu không có bạn mất mát thì họ không có lý do để tồn tại.

Kẻ yếu trên thị trường chứng khoán là nhà đầu tư nhỏ lẻ, kẻ yếu trong xã hội là người nghèo. Người nghèo dễ bị bắt nạt, một phần vì tầm nhìn hạn hẹp, mặt khác cũng do địa vị yếu thế của họ.

Chương 5: Người nghèo là nền tảng của xã hội

Cá lớn nuốt cá bé, cá bé nuốt tôm, tôm nuốt bùn. Người nghèo chính là bùn, nằm ở cuối chuỗi thức ăn.

Nhưng người nghèo lại là nền tảng của toàn bộ hệ sinh thái. Không có bùn thì không có tôm, không có tôm thì không có cá bé, không có cá bé thì cá lớn cũng không sống nổi.

Bùn là thứ thấp hèn nhất. Mùa xuân đến, muôn hoa đua nở, trên thân bùn chỉ thêm vài dấu chân dẫm lên. Mùa đông đến, gió lạnh thổi, bùn lại trở thành nơi trú ẩn cho sự sống. Rễ cây ẩn mình trong lòng đất ngủ đông, động vật trốn trong hang đất ngủ đông, còn bùn thì phơi mình ra, lặng lẽ chịu đựng.

Sự náo nhiệt chẳng bao giờ liên quan đến bùn, cũng như cái gọi là dòng chảy chính chẳng liên quan đến người nghèo. Trên thế giới, hễ xảy ra tai họa, dù là thiên tai hay nhân họa, những người chịu thiệt hại nặng nề nhất luôn là người nghèo. Còn những điều tốt đẹp, có lợi thì luôn bị người giàu nhanh chân chiếm mất.

Bùn là thứ nhỏ bé. Ở chợ hoa, đất mùn được đào từ trong rừng ra - loại đất mà chỉ cần trộn vào đất trồng cây nghèo dinh dưỡng nhất thì cũng không cần bón phân - thứ đất thực sự màu mỡ, cũng chỉ có giá vài nghìn một cân. Còn những cây cảnh quý giá được nó nuôi dưỡng, có cây nào chỉ đáng giá từng ấy tiền? Nhưng nếu thiếu đất, cây cảnh có thể sinh trưởng được không? Vạn vật sinh trưởng nhờ mặt trời, vạn vật sinh trưởng cũng nhờ đất. Mặt trời đã nhận được quá nhiều lời ca tụng, còn đất thì đến nay vẫn không có tiếng tăm gì.

Người nghèo cũng nhỏ bé, nhiều hơn một người hay ít hơn một người thực sự không quan trọng, nhưng toàn bộ người nghèo lại là nền tảng của xã hội. Không có người nghèo, ai cũng sẽ sống không tốt.

Chương 6: Người nghèo là một loại tài nguyên

Trên thế giới này, không phải người giàu cứu vớt người nghèo, không có người giàu thì Trái Đất vẫn quay. Ngược lại, người nghèo mới chính là nền tảng kinh tế của xã hội.

Người nghèo là một tập thể khổng lồ. Nhu cầu về ăn, mặc, ở, đi lại, giải trí, văn hóa,... của họ tạo nên nhu cầu to lớn của xã hội. Người nghèo không chỉ là lực lượng lao động, họ vừa là người sản xuất, vừa là người tiêu dùng cuối cùng. Người nghèo cũng là một thị trường lớn, khiến các nhà tư bản thèm thuồng. Nếu để tất cả người nghèo biến mất khỏi Trái Đất trong một đêm, không những nền kinh tế không thể phồn vinh, mà cả Trái Đất cũng sẽ trở nên hoang tàn.

Người nghèo cũng là một loại tài nguyên, quý giá như dầu mỏ, rừng cây, hay tiền tệ. Dù tài nguyên là dễ bị lợi dụng, bị hưởng thụ, không thể tự quyết định điều gì, nhưng giá trị của nó khiến người ta không thể không trân trọng.

Người nghèo là lực lượng lao động và thị trường của người giàu, nước nghèo cũng là nơi tiêu thụ sản phẩm và cung cấp nguyên liệu cho nước giàu. Rất nhiều trường hợp, toàn bộ quy trình sản xuất sản phẩm được thực hiện tại địa phương của người nghèo, nhưng lợi nhuận lại chảy vào túi người giàu. Họ dùng nguyên liệu, lao động, và thị trường của bạn, kiếm tiền từ bạn, lại còn tỏ vẻ khinh thường bạn, thậm chí còn tuyên bố là họ đã tạo công ăn việc làm cho bạn, còn bạn thì cảm kích đến rơi nước mắt!

Người nghèo như cát rời rạc, giống như trên thị trường chứng khoán, tổng số tiền của các nhà đầu tư nhỏ lẻ cộng lại chắc chắn lớn hơn bất kỳ nhà đầu tư lớn nào, nhưng họ không thể gộp lại, vì vậy nhà đầu tư lớn mới trở thành nhà đầu tư lớn, khuấy đảo thị trường, kiếm tiền từ các nhà đầu tư nhỏ lẻ, lại còn khiến họ phải nỗ lực.

Xã hội chúng ta luôn dùng ánh mắt tôn kính nhìn người giàu bỏ thí chút tiền lẻ cho người nghèo. Thực tế, đây không phải là tấm lòng cao thượng của người giàu, mà là họ hiểu rằng toàn bộ xã hội là một chuỗi sinh học, “lấy của dân, dùng cho dân”, nói nôm na là “lấy mỡ nó rán nó”. Nếu trên đời này không còn người nghèo, thì người giàu cũng không sống nổi.

Người nghèo là tài nguyên, rất nhiều khi là tài nguyên vô cùng quan trọng, họ không chỉ là lực lượng lao động, là thị trường, mà còn là sự bảo đảm an ninh. Không chỉ những người bảo vệ ở khu nhà giàu, người gác cổng ở câu lạc bộ của người giàu, mà toàn bộ đất nước, toàn thể nhân dân (bao gồm cả người giàu), đều do người nghèo dùng máu thịt của họ để bảo vệ.

Chúng ta có thể sống yên ổn trong môi trường hòa bình, chỉ riêng điều này thôi, người giàu và tất cả những người sống trong môi trường này đều nên cảm ơn người nghèo.

Người nghèo và người giàu nương tựa vào nhau, thực tế cộng đồng quốc tế hiểu rõ quy luật này nhất, vì vậy mới thường xuyên có chuyện nước giàu xóa nợ cho nước nghèo, hay viện trợ kinh tế,... Cùng sống trên một hành tinh, chúng ta phải chung sống hòa bình. Giống như con người đã học được cách bảo vệ thiên nhiên, hiểu rằng nếu trên Trái Đất này không còn động vật cấp thấp, thì động vật cấp cao sẽ không chỉ đơn giản là cô đơn.

Người nghèo cũng là môi trường sống của người giàu, người nghèo cũng là một loại tài nguyên quý giá. Vì vậy, người nghèo khi nhận sự giúp đỡ của người giàu cũng đừng nên quá cảm kích, bạn hoàn toàn có thể ngẩng cao đầu, thản nhiên đón nhận, đó vốn là thứ bạn đáng được hưởng!

Chương 7: Người nghèo bị chi phối

Có một bộ phim tài liệu về loài sư tử biển, kể về mùa sinh sản, rất nhiều sư tử biển đến một hòn đảo nhỏ. Thông thường, một con sư tử biển đực trưởng thành khỏe mạnh sẽ sở hữu vài con cái trưởng thành và con của chúng. Chúng tụ tập lại với nhau, trông chẳng khác gì một đám địa chủ, dẫn theo vợ con, nhàn nhã phơi nắng, một bức tranh an cư lạc nghiệp.

Bỗng nhiên, một con sư tử biển được phát hiện có sự chuyển động trên biển, những con khác cũng phát hiện ra. Đám địa chủ trên đảo bắt đầu lo lắng, cảnh giác nhìn ra biển. Trên mặt biển là một đám chấm đen nhỏ li ti, càng lúc càng gần, dần dần có thể nhìn rõ, đó là đầu của những con sư tử biển khác.

Đây là những con sư tử biển được trẻ tuổi hơn, chúng chưa lập gia đình, chưa có vợ, giờ đây đang hùng hổ tiến về phía hòn đảo nhỏ này.

Lúc này bạn sẽ hiểu ra cái tên của bộ phim hay đến mức nào! Cái gì gọi là “thiếu niên trắng”? Chính là tràn đầy dũng khí, hùng dũng oai vệ! Chúng tràn đầy năng lượng, chúng chẳng có gì, chúng muốn có vợ, chúng muốn đi quyết đấu! Cảm giác nguy hiểm của những con sư tử biển già là điều dễ hiểu.

Đám đầu đen kịt kia, nhấp nhô gần hòn đảo, những con sư tử biển già cũng rời vợ con, ra bờ biển sẵn sàng nghênh chiến. Hai bên đối đầu, một bên hăng hái, một bên trầm tĩnh, chuyện gì đến sẽ đến, tất cả đều đang chờ đợi.

Đột nhiên, không biết là tín hiệu gì, đám sư tử biển trẻ dưới biển đồng loạt lao lên bờ, thực sự là một trận huyết chiến!

Trận đại chiến sau đó diễn ra long trời lở đất, cắn xé đến mức trời đất tối sầm. Có “địa chủ” hy sinh, có “thiếu niên trắng” bỏ mạng, những con cái ở hậu phương có con bị cướp đi, có con chen chúc trên những tảng đá, chờ đợi kết quả.

Bộ phim kết thúc, mặt biển lại trở nên yên bình. Đám sư tử biển trẻ rời đi, có con giao phối thành công, để lại gene của mình, có con uống công kích động, đành phải đợi sang năm.

Lời bình: Cứ mỗi năm, câu chuyện tương tự lại diễn ra ở đây.

Một bộ phim về động vật, có thể xem như một câu chuyện ngụ ngôn về con người.

Đối với động vật, điều quan trọng nhất chỉ có hai, một là sinh tồn, hai là sinh sản. Cả hai điều này đều cần chiếm hữu tài nguyên. Chỉ có chiếm hữu được càng nhiều tài nguyên, mới có thể đảm bảo sự phồn vinh cho bản thân và thế hệ sau.

Đây là bản năng! Không có bản năng này, chỉ có bị đào thải.

Vì vậy, con người không thể không tham lam. Con người xét cho cùng cũng là một loài động vật.

Nếu như động vật chỉ nhận thức về tài nguyên ở mức độ thức ăn và bạn tình, thì đối với con người, phạm vi của tài nguyên đã được mở rộng đến vô hạn, từ hữu cơ đến vô cơ, từ vật chất hữu hình đến ý thức vô hình, bao gồm kiến thức, tư tưởng, thông tin,... Ngay cả Trái Đất cũng không thể thỏa mãn lòng tham của con người, xúc tu của con người đã vươn tới vũ trụ. Đồng thời, vì con người có khả năng tạo ra của cải, nên bản thân con người cũng trở thành một phần của tài nguyên, hơn nữa còn là phần quan trọng, vì vậy trong quản lý doanh nghiệp mới có khái niệm “nhân lực”.

Bạn muốn trở thành “nhân lực”, hay là người chi phối tài nguyên?

Con người không thỏa mãn với hoàn cảnh của mình, thường không phải vì ba bữa cơm không đủ no, mà là không cam tâm bị người khác chi phối. Họ cũng muốn có nhiều lãnh địa hơn, nhiều tài nguyên hơn, cũng muốn có nhiều quyền chi phối hơn.

Trong xã hội loài người, những người nắm giữ quyền chi phối trong một phạm vi nhất định, nhỏ thì là cha mẹ, lớn thì là ông chủ, quan chức,... nói chung là những người “đứng đầu”. Họ giống như những con đầu đàn trong thế giới động vật, lãnh địa càng lớn, quyền chi phối càng lớn, thì cuộc sống càng thành công.

Tại sao có người thà làm đầu gà chứ không làm đuôi phượng? Một con gà tuy nhỏ bé, nhưng ngũ tạng lục phủ đầy đủ, là một sinh mệnh độc lập, có cá tính riêng. Đầu gà có thể quyết định lối sống của một con gà. Còn đuôi phượng chỉ là kẻ phụ thuộc cao cấp. Dù một trưởng phòng ở công ty lớn thường oai hơn chủ tịch công ty nhỏ, nhưng đuôi phượng chỉ đóng vai phụ, bị chi phối bởi đầu phượng, phục vụ cho toàn thể, tuy cũng có tác dụng của nó, nhưng không phải là then chốt.

Ai cũng muốn làm “đầu”, dù là đầu gà hay đầu phượng, thế giới mới luôn tràn ngập đấu tranh. Đây cũng là quy luật tự nhiên.

Chương 8: Người nghèo không an toàn

Người nghèo chỉ có một cái bát vỡ, người giàu có cả núi tài sản, người ta thường nghĩ rằng người giàu dễ bị mất mát hơn. Nhưng sự thật là Diêm Vương không chê quỷ nghèo, ngay cả người ăn mày, nhặt rác, trong tay chỉ có nửa cái bánh nướng, cũng có thể bị người đói hơn cướp đi.

Người nghèo ít tiền, nhưng khả năng phòng vệ cũng kém. Mỗi thành phố đều có những khu nhà sang trọng, nơi ở của các đại gia. Những kẻ ghen tị chắc chắn không ít, nhưng với cửa sắt kiên cố, bảo vệ tuần tra, camera hồng ngoại giám sát, thì kẻ xấu nào dám ra tay?

Ở các thành phố lớn, hiếm ai chưa từng bị mất xe đạp, nhưng mất ô tô thì không nhiều. Mất ô tô là chuyện lớn, sẽ kinh động đến rất nhiều người, cuối cùng có thể phá án. Kể cả không tìm lại được, thì thiệt hại cũng có công ty bảo hiểm gánh vác, không ảnh hưởng gì nhiều đến họ. Nhưng mất một chiếc xe đạp, ai thêm quan tâm! Đối với người nghèo, một chiếc xe đạp cũng là một khoản tài sản không nhỏ.

Vua chúa thời xưa ở trong cung lâu ngày cũng muốn ra ngoài hít thở không khí, tận hưởng chút tự do của người bình thường, nên cải trang thành dân thường, gọi là “vi hành”. Người nghèo nghe nói vậy, không khỏi tự an ủi, mình nghèo thì nghèo, nhưng tự do tự tại, đến vua cũng phải ghen tị.

Nhưng họ quên mất, gánh nặng của họ lại rất cụ thể, môi trường sống của người nghèo kém xa người giàu. Hoàng thượng dù có thay đổi quần áo, thì vẫn là hoàng thượng, bên cạnh luôn có một đám vệ sĩ, phía sau có công công đi theo, trong túi luôn có đầy đủ tiền bạc. Ông ta với tâm trạng tò mò, vô tư đi trải nghiệm cái gọi là “cảnh khổ của dân gian”, giống như người thành phố bây giờ, mang theo dao đa năng Thụy Sĩ, mặt nạ phòng độc, la bàn, nước khoáng,... đến vùng quê cách thành phố hai mươi cây số để cảm nhận “nỗi khổ”, dù có ăn một bữa cơm rau dưa ở nhà nông, cũng chỉ là để “hỗ trợ tiêu hóa” mà thôi.

Khổ của người nghèo, chỉ người nghèo mới hiểu. Sống lâu trong môi trường hỗn loạn, vô trật tự, đầy bạo lực, người nghèo cũng có triết lý sống riêng của mình.

Người nghèo thường không tin vào luật pháp, “chế độ là chết, nhưng người thực thi chế độ là sống”. Về lý thuyết, luật pháp được đặt ra để duy trì trật tự, bảo vệ kẻ yếu, nhưng trên thực tế, cả việc lập pháp lẫn chấp pháp, người giàu đều được hưởng lợi nhiều hơn.

Ở các nước phát triển, cứ một thời gian, trong các thành phố thường xuyên có tin tức, công nhân nhập cư không đòi được tiền lương thì đi nhảy lầu. Xét về mặt pháp luật, rõ ràng đây là hành động không phù hợp. Nhưng với tư cách là công nhân nhập cư, họ có đủ khả năng để thuê luật sư không? Kể cả có luật sư tốt bụng sẵn sàng giúp đỡ miễn phí, họ có đủ khả năng để chi trả cái giá đắt đỏ về thời gian không? Đối với những người phải lo từng bữa ăn, quy trình tố tụng quá dài dòng, chưa đợi đến khi thắng kiện thì có lẽ đã chết đói. Hơn nữa, cuối cùng có đòi được tiền hay không vẫn là một ẩn số.

Người nghèo thiếu niềm tin vào luật pháp. Trong tâm trí họ, chủ nghĩa thực dụng đã ăn sâu bén rễ. “Kẻ thắng làm vua, kẻ thua làm giặc”, chỉ nhìn kết quả, bất chấp thủ đoạn. Vì vậy, bạo lực trong giới người nghèo đặc biệt đáng sợ.

Ít tài sản thì ít lo lắng, ít lo lắng thì gan lớn, gan lớn thì nhiều ý nghĩ tội lỗi được thực hiện. Khu ổ chuột ở mỗi thành phố đều là nơi trật tự xã hội hỗn loạn nhất, nhưng người nghèo chỉ có thể sống ở đó.

"Người chết vì tiền, chim chết vì mồi", tài sản thường là nguồn gốc của tai họa. Nhưng khi tài sản tích lũy đến một mức độ nhất định, con người lại an toàn hơn. Mở tờ báo ra xem mục tin tức xã hội, bạn sẽ thấy, những người bị giết hại cướp của phần lớn là người nghèo. Số tài sản ít ỏi bị cướp đi kia, trong mắt người giàu thật đáng thương, nhưng thực sự có người phải bỏ mạng vì nó, sự thật là như vậy đấy.

Người nghèo đáng thương, khả năng tự bảo vệ mình của họ còn khó khăn hơn người giàu rất nhiều.

Chương 9: Người nghèo dễ bị lừa

Những kẻ lừa đảo trên đường phố thường nhắm vào người già và người nghèo. Rất khó để tưởng tượng một người giàu lại bị những trò bịp bợm ở các góc khuất như đoán bài, ném vòng, đổi đồ la, bán đồ cổ gia truyền,... lừa gạt.

Lý do con người bị lừa, thường là vì tham lam, vì có ý đồ riêng, hoặc vì sợ hãi, bị người ta lợi dụng. Người giàu thực sự đều có nguồn thu nhập riêng, không cần phải mơ tưởng đến những khoản “tiền trời ơi đất hỡi” này. Người giàu thực sự phần lớn đều là những người từng trải, hiểu biết, đã tôi luyện cho mình con mắt tinh tường, nếu không thì tài sản của họ làm sao tích lũy được, làm sao giữ gìn được?

Trên báo chí thường xuyên có đủ loại quảng cáo làm giàu, nói rằng bạn không cần nhiều tiền, không cần tay nghề cao, cũng không cần vất vả chạy chợ, chỉ cần ngồi nhà mà mò là có thể phát tài. Trên đời này làm gì có chuyện dễ dàng như vậy! Những cái bẫy được thiết kế tinh vi này, chỉ có những người nghèo ít trải nghiệm và khao khát làm giàu mới dễ dàng sập bẫy.

Trên đời này người thông minh đầy rẫy, nếu có một ngành nghề lợi nhuận cao mà rủi ro thấp, thì không cần ai kêu gọi, mọi người cũng sẽ đổ xô vào, kết quả là ngành nghề đó nhanh chóng bão hòa, tỷ suất lợi nhuận giảm mạnh. Vốn là dòng chảy, giống như sông hồ biển cả, dù đáy có gồ ghề cao thấp ra sao, mặt nước vẫn luôn bằng phẳng. Dòng chảy tài sản của toàn xã hội cũng vậy, bất kể ngành nghề nào, tỷ suất lợi nhuận đầu tư cuối cùng cũng sẽ tiệm cận một giá trị trung bình.

Một việc nếu có thể kiếm được nhiều tiền, mà lại không có ai cạnh tranh, chỉ có thể nói rõ rủi ro quá lớn, khiến các nhà đầu tư khác e ngại. Chuyện ngồi mát ăn bát vàng là không có, rủi ro và lợi nhuận luôn tỷ lệ thuận với nhau.

Thực ra, bất kỳ trò lừa đảo nào cũng có sơ hở, bạn chỉ cần nghiên cứu kỹ, sẽ phát hiện ra trong toàn bộ sự việc luôn có những yếu tố bạn không thể kiểm soát, hơn nữa lại là những khâu then chốt, hễ xảy ra vấn đề là chết người. Đó chính là sự tính toán kỹ lưỡng của người khác! Người nghèo lại bị kết quả tốt đẹp ảo tưởng kia cám dỗ, mà bỏ qua rủi ro trong đó.

Người nghèo chưa từng lăn lộn trên thị trường vốn, không hiểu đặc tính của vốn là không tìm kiếm gì ngoài lợi nhuận, họ cứ nghĩ người ta tốt bụng, đến để giải phóng họ, kích động quá nên quên mất mình cũng đang đầu tư. Số tiền bỏ ra tuy không phải là con số thiên văn, nhưng cũng là tích góp cả đời, gần như là toàn bộ gia sản.

Một tỷ phú, nếu cũng bỏ ra toàn bộ gia sản, tức là đầu tư hàng tỷ đồng, liệu họ có không cẩn thận khảo sát, luận chứng, đưa ra phương án hoàn hảo rồi mới ra tay không? Người nghèo thì lại chủ quan, đầu óc nóng lên là lao vào, đến khi phát hiện ra mình bị lừa, thì người ta đã cao chạy xa bay, bạn ngoài việc kêu trời than đất ra thì còn biết làm gì!

Vốn dĩ việc tích lũy ban đầu của người nghèo đã khó, bị lừa như vậy một lần trong đời, có thể sẽ không bao giờ ngóc đầu lên được nữa.

Chương 10: Người nghèo lao động không ngừng

Về lý thuyết, nông dân là vĩ đại nhất, vì dù vĩ đại đến đâu thì con người cũng phải ăn, mà nông dân chính là người sản xuất ra lương thực. Thế nhưng, những người nông dân vĩ đại nhất lại chính là những người nghèo nhất, hèn kém nhất.

Tại sao?

Giá trị của một thứ được quyết định bởi độ khan hiếm của nó, chứ không phải bởi tầm quan trọng của nó. Ánh sáng mặt trời là thứ quan trọng nhất đối với con người, nhưng vì nó có sẵn, thậm chí không cần vươn tay ra cũng có thể tự nhiên có được, nên ánh sáng mặt trời chẳng đáng giá một xu.

Lương thực tuy được sản xuất từ tự nhiên, là một tài nguyên quý giá, nhưng để tài nguyên này được con người sử dụng, thì không thể thiếu lao động của con người. Vì vậy, tài nguyên quý giá nhất không phải là vật, mà là con người, chỉ có con người mới có thể hiện thực hóa việc sử dụng tài nguyên vật chất.

Người giàu phần lớn là những người quản lý con người, tức là những người sở hữu nhiều tài nguyên hơn. Nếu tài nguyên con người có giá trị hơn tài nguyên vật chất, thì người lợi dụng con người sẽ giàu có hơn người lợi dụng vật chất.

Châu Mỹ có một loài kiến tên là kiến tàng hình, chúng không tự lao động mà sống bằng cách cướp bóc. Chúng tấn công tổ kiến lân cận, không chỉ cướp đi thức ăn của người ta, mà còn bắt đi một đám tù binh, biến họ thành nô lệ của mình. Số phận của những nô lệ này rất bi thảm, nhưng vì để sống, chúng làm đủ mọi việc, cho đến khi quen với việc bị nô dịch, trở nên chăm chỉ như ở bộ lạc cũ của mình.

Điều khiến người ta khó tin hơn nữa là, mỗi lần cướp bóc, kiến tàng hình không phá hủy hoàn toàn tổ kiến của đối phương, mà cố tình để lại một lượng kiến đực và kiến cái kha khá, để chúng có thể tiếp tục sinh sản, từ đó đảm bảo nguồn cung nô lệ là vô tận, dùng mãi không hết.

Câu chuyện về động vật thường giống như những câu chuyện ngụ ngôn. Những con kiến lợi dụng nô lệ để lao động cho mình, chắc chắn là thông minh hơn, cao cấp hơn, vì nó đã chiếm hữu được tài nguyên lao động có giá trị cao hơn tài nguyên vật chất. Đương nhiên, sự chiếm hữu này phải có điều kiện, không phải ai muốn chiếm hữu là được, trường hợp phổ biến hơn là không chiếm hữu được người khác, mà lại bị người khác chiếm hữu.

Loài kiến nô lệ, lý do khiến chúng bi thảm hơn những con kiến bình thường, là vì chúng không chỉ không sở hữu đối tượng lao động - mảnh đất dưới chân chúng, và thức ăn chúng đang vận chuyển,... - mà ngay cả bản thân chúng cũng thuộc về người khác. Thực tế, khi chúng mất đi đối tượng lao động, đồng thời cũng mất đi chính mình, hai điều này thường tồn tại song song.

Khi của cải trong xã hội loài người tập trung cao độ, khi người lao động và đối tượng lao động bị tách rời, khi nông dân canh tác trên mảnh đất không thuộc về mình, công nhân vận hành máy móc không thuộc về mình, những người lao động trực tiếp tạo ra của cải vật chất này, cũng giống như kiến nô lệ, ý nghĩa của việc tạo ra của cải chỉ còn là để sống.

Chương 11: Ân nghĩa của người nghèo

Tai nạn hầm mỏ trên thế giới không còn là tin tức gì mới mẻ nữa, gần như tháng nào cũng có, ngày nào cũng có. Nhìn tin tức về người chết nhiều quá, chúng ta cũng trở nên chai sạn, mười người, tám người, vài chục người, vài trăm người, chỉ là con số, chẳng khác gì nhau. Chỉ khi những chi tiết cụ thể được miêu tả, chúng ta mới nhận ra họ cũng là con người, giống như chúng ta.

Trong một vụ tai nạn hầm mỏ, một công nhân sống sót kể lại, có hai công nhân vận chuyển than chạy thoát được, một trong số đó anh ta quen biết, biệt danh là “Mộng giàu sang”... Một biệt danh, bỗng nhiên khiến lòng người đau nhói. Những người không chạy thoát được kia, họ cũng có biệt danh riêng, có tính cách riêng, cũng là những con người sống sờ sờ!

Năm đó, báo chí thi nhau đưa tin trong vụ tai nạn hầm mỏ ở Hồ Nam – Trung Quốc, một công nhân tên là Nhiếp Thanh Văn đã viết lên mũ bảo hộ di thư của mình, khiến chúng ta

cảm nhận được sự sống động và cao quý của sinh mệnh: “Tình cốt nhục khó chia lìa, nợ mẹ 200 tệ, tôi nợ Đặng Thụ Hoa 100 tệ, Cung Trạch Dân nợ tôi 50 tệ...” Trước chiếc mũ bảo hộ này, chúng ta hiếm hoi được thấy vị lãnh đạo rơi nước mắt, ông ta thề sẽ làm tốt công tác an toàn.

Nhưng dường như đây không phải là chuyện một mình ông ta, hay một nhóm người ngồi đó thề thốt là có thể giải quyết được. An toàn sản xuất không chỉ liên quan đến điều kiện sản xuất và chế độ sản xuất, mà còn liên quan đến tư tưởng, văn hóa, ý thức,... liên quan đến quá nhiều yếu tố.

Tại sao tai nạn hầm mỏ lại thường xuyên xảy ra? Vì giá than tăng, ngành than có lợi nhuận cao, dưới áp lực lợi nhuận cao, chủ mỏ sẽ bất chấp thủ đoạn! Vậy tại sao lại có lợi nhuận cao? Chẳng phải là do nhu cầu thịnh vượng của mỗi người chúng ta gây ra sao? Nền kinh tế muốn phát triển, mọi người muốn hưởng thụ, đều không thể thiếu năng lượng, than trở nên khan hiếm, trở nên đáng giá, chủ mỏ phát tài. Còn công nhân thì không kiếm được tiền.

Mạng người nghèo là rẻ mạt nhất, dù giá trị họ tạo ra là cao nhất. Tất cả những tài nguyên mà con người hiện đại không thể thiếu: nước, điện, than, khí đốt, dầu mỏ, kim loại,... tất cả đều do người nghèo tự tay khai thác.

Hầm mỏ nguy hiểm như vậy, tại sao vẫn có người muốn làm công nhân mỏ? Rất đơn giản, mượn lời người vợ của một công nhân mỏ thiệt mạng: “Vì lương tháng hơn 5000 tệ, thấy cũng được rồi.”

Hơn 5000 tệ, tức trên 15 triệu đồng, chỉ là một bữa ăn của người giàu, một bữa ăn mà đối với họ chẳng đáng là gì, nhưng lại có biết bao người nghèo, không chỉ phải vất vả làm việc dưới lòng đất không có ánh sáng mặt trời, mà còn phải đánh đổi cả mạng sống của mình.

Người giàu ở biệt thự, lái ô tô công suất lớn, phung phí tài nguyên không thương tiếc, còn người nghèo thì phải đổ mồ hôi sôi nước mắt cho sự phung phí của họ.

Người nghèo vẫn mãi là người nghèo, nhu cầu của họ thật đáng thương, tài nguyên do chính tay họ khai thác, bản thân họ được hưởng thụ bao nhiêu? Thứ họ mong muốn, chẳng qua chỉ là được no bụng mà thôi. Con cái được đi học, cha mẹ già được chữa bệnh, là đã hạnh phúc lắm rồi.

Hãy đối xử tốt với người nghèo, người nghèo đã có ơn với chúng ta!

Chương 12: Người nghèo là con ốc vít

Vì bản thân thấp kém, thiếu cảm giác an toàn, người nghèo khao khát được thuộc về một tập thể nào đó, được ở cùng nhiều người, trở thành một thành viên trong một tổ chức lớn, giống như những con chim trong mùa đông lạnh giá, chen chúc vào nhau để sưởi ấm. Người nghèo càng cần có tổ chức của riêng mình, cần có đơn vị và tập thể của riêng mình.

Khi đã trở thành một thành viên của một tập thể nào đó, họ thường nảy sinh cảm giác ỷ lại rất lớn, sợ mất đi chỗ dựa này, bản thân sẽ như chiếc lông vũ trôi nổi vô định. Vì vậy, họ lấy tiêu chuẩn của tập thể làm tiêu chuẩn của mình, che giấu cá tính, hy sinh sở thích, để mọi

lời nói và hành động của mình phù hợp với quy định, làm việc, bôn ba, thậm chí là di cư vì lợi ích của tập thể. Đối với người nghèo, được làm việc ổn định ở một công ty nổi tiếng trong vài chục năm, từ thực tập sinh trở thành quản lý cấp cao, đó quả thật là một lý tưởng không thể tuyệt vời hơn.

Điều này lại chính là ý đồ của người giàu!

Những người lãnh đạo các tập thể đó thường là người giàu, họ luôn vừa ra rả với người nghèo rằng “đoàn kết là sức mạnh”, nói rằng nếu bạn không thuộc về tập thể này thì bạn chẳng là cái thá gì. Nhưng mặt khác, họ lại không ngừng chiêu mộ nhân tài, đào tạo người mới, để có thể thay thế bạn bất cứ lúc nào.

Nếu bạn làm việc ở một công ty lớn, công ty chính là tất cả đối với bạn, còn bạn chỉ là một phần của công ty, một con ốc vít nhỏ bé. Phòng nhân sự để làm gì? Phòng đào tạo chẳng lẽ chỉ để trưng bày? Công việc của họ là luôn sẵn sàng cung cấp cho công ty những con ốc vít chất lượng nhất. Một khi con ốc vít nào đó bị rỉ sét, thậm chí chỉ cần có dấu hiệu rỉ sét, họ sẽ lập tức vứt bỏ, không chút do dự. Họ đều là những người sáng suốt, suy cho cùng, bản thân họ cũng là một con ốc vít, cũng phải tỏa sáng ở vị trí của mình.

Người nghèo vĩnh viễn bị động, dù bạn có tỏa sáng một thời, thì số phận cũng chỉ có vậy.

Chương 13: Người nghèo khó tránh khỏi tầm nhìn hạn hẹp

Một ông chủ bất động sản ở Bắc Kinh từng nói, kiến trúc sư Trung Quốc rất dễ thay đổi lập trường, một phương án thiết kế, chủ đầu tư muốn sửa thế nào là họ sửa thế ấy, sợ chủ đầu tư không hài lòng thì sẽ không nhận được hợp đồng. Còn kiến trúc sư nước ngoài, đặc biệt là những kiến trúc sư lớn nổi tiếng thì rất cứng đầu, họ thà không nhận hợp đồng chứ nhất quyết không dễ dàng thay đổi thiết kế của mình, dù chỉ là một chi tiết nhỏ.

Kết quả là, các kiến trúc sư lớn nước ngoài để lại những tác phẩm hoàn mỹ hơn, cá tính hơn, vì vậy danh tiếng cũng lớn hơn, giá thiết kế cao hơn, công việc làm ăn cũng thuận lợi hơn. Còn kiến trúc sư Trung Quốc thì tự hạ mình xuống ngang tầm với chủ đầu tư, khó tránh khỏi việc tạo ra những “rác thải đô thị” tầm thường, thô kệch. Đẳng cấp tác phẩm thấp, thì đẳng cấp con người cũng thấp, muốn hét giá cao là không thể. Kết quả là hề có dự án lớn, đều bị người nước ngoài giành mất, đành trông mắt nhìn người ta kiếm tiền.

Đây chính là sự khác biệt giữa người nghèo và người giàu!

Không phải kiến trúc sư Trung Quốc không có cá tính, mà là họ quá cần tiền. Nếu kiến trúc sư còn phải vắt óc suy nghĩ vì chút tiền thiết kế ít ỏi – nghe nói giá thiết kế của kiến trúc sư nước ngoài cao gấp khoảng mười lần so với kiến trúc sư Trung Quốc – không có hợp đồng này thì có thể sẽ chết đói, họ đang phải vật lộn để sinh tồn, chứ không phải là cống hiến cho nghệ thuật, thì trước mặt ông chủ làm sao còn có thể giữ khí phách?!

Cống hiến là điều tốt, cũng là điều vĩ đại, nhưng tiền đề của cống hiến là bản thân vẫn còn tồn tại, vẫn là của bạn, bạn vẫn có thể làm chủ. Nếu ngay cả sự tồn tại của thể xác cũng thành vấn đề, thì cống hiến chỉ là lời nói suông.

Lý tưởng của người nghèo thường là lời nói suông!

Họ đang phải lo từng bữa ăn! Người nghèo thì buộc phải chịu sự chi phối của người khác, vì cuộc sống mưu sinh, rất nhiều khi phải thỏa hiệp, sự thỏa hiệp này lại vùi dập tài năng của họ, bỏ lỡ cơ hội phát triển, cuối cùng đành phải buông xuôi, mãi mãi nghèo khó.

Người nghèo khó có thể có những dự định lâu dài, người nghèo rất khó trưởng thành.

Chương 14: Người nghèo tiếp máu cho người giàu

Chi xét về giá bán, xe buýt đắt hơn hay xe con đắt hơn? Câu trả lời là xe buýt.

Vậy, người đi xe buýt là người nghèo hay người giàu? Rõ ràng là người nghèo.

Tại sao người nghèo lại đi xe đắt tiền? Không phải vì họ có tiền, mà chính là vì họ không có tiền, nên phải “hùn vốn” để tiêu dùng.

Theo quy luật thị trường, xe buýt do người giàu bỏ tiền mua (giả sử xe buýt thuộc sở hữu của doanh nghiệp tư nhân), nhưng họ mua về không phải để tự mình tiêu dùng, mà là để đầu tư. Người nghèo không mua nổi xe con riêng, thì chỉ có thể đi xe buýt, nhiều người cùng đi một xe, chia sẻ chi phí dưới hình thức mua vé. Như vậy, bạn một đồng, tôi một đồng, tiền của rất nhiều người dần dần tích lũy lại, người giàu không chỉ thu hồi được tiền mua xe buýt, mà cuối cùng còn kiếm được lãi.

Người giàu chắc chắn sẽ kiếm được lãi, nếu không thì sẽ không ai muốn mua xe buýt nữa, người nghèo cũng sẽ không có xe mà đi.

Người giàu thường kiếm tiền từ người nghèo. Người nghèo xét riêng lẻ thì tiền không nhiều, nhưng số lượng người nghèo đông, người nghèo cũng phải tiêu dùng. Có những khoản tiêu dùng họ có thể tự chi trả, ví dụ như mua một chai dầu gội đầu; có những khoản tiêu dùng họ không thể chi trả một mình, thì chỉ có thể “hùn vốn” để tiêu dùng như đi xe buýt, mà người có khả năng cung cấp dịch vụ “hùn vốn” này chỉ có thể là người giàu, dù thế nào thì tiền cũng chảy vào túi người giàu.

Người giàu kiếm tiền từ người nghèo, tiền đề là họ phải có vốn, trước tiên phải mua xe buýt thì mới có người đi. Điều thú vị là, tiền của người giàu không hoàn toàn là của họ, mà phần lớn là vay ngân hàng. Còn tiền của ngân hàng, rất nhiều là do người nghèo gửi vào.

Cuối cùng chúng ta cũng hiểu ra, người giàu thực chất là lợi dụng số tiền nhỏ của vô số người nghèo để đầu tư, sản xuất sản phẩm, sau đó cung cấp cho người nghèo tiêu dùng, kiếm tiền từ người nghèo.

Người nghèo thích gửi tiền, người giàu thích vay tiền, người thì bỏ tiền vào, người thì lấy tiền ra, thực chất vốn của người giàu rất nhiều là do người nghèo cung cấp, người nghèo luôn “tiếp máu” cho người giàu.

Trong quá trình này, ngân hàng đóng vai trò vô cùng quan trọng.

Ngân hàng để làm gì? Chính là làm ăn buôn bán tiền, ngân hàng là một doanh nghiệp. Doanh nghiệp chỉ quan tâm đến lợi nhuận, không quan tâm đến tình thân, chỉ làm ăn với những người làm ăn. Theo nghĩa này, ngân hàng mãi mãi là bạn của người giàu.

Chương 15: Người nghèo làm giàu sau

Nhiều người giàu đã từng là người nghèo, thất bại là mẹ thành công, người giàu cũng là con của người nghèo. Nhưng người giàu không dễ dàng thực hiện nghĩa vụ phụng dưỡng, mà là bóc lột sức lao động của người nghèo, để họ tự lực cánh sinh!

Để một bộ phận người dân làm giàu trước, những người còn lại cứ ngỡ rằng bước tiếp theo sẽ đến lượt mình – đó chỉ là mơ mộng! Trong vấn đề tài sản, chưa bao giờ có chuyện thay phiên nhau làm chủ. Cái gọi là “phong thủy luân chuyển”, “nước chảy chỗ trũng”,... chỉ là hy vọng của người nghèo mà thôi, chưa bao giờ có người giàu nào cảm thấy kiếm tiền chán rồi, nên nhường cơ hội cho người nghèo thử.

Trên con đường làm giàu, sẽ không ai dừng lại chờ bạn, dù là ai, cũng phải sải bước chạy thật nhanh!

Những người làm giàu trước đã nắm vững kỹ năng và kênh kiếm tiền, mô hình tích lũy tài sản đã được thiết lập, nền tảng đã được xây dựng, những người chưa làm giàu chỉ có thể buông xuôi, xoay theo cây đu đưa chỉ huy của người giàu.

Hơn nữa, so sánh theo chiều dọc, người nghèo bây giờ quả thực giàu có hơn trước kia rất nhiều, cũng có thể coi là những người làm giàu sau, dù người giàu thì càng giàu hơn. Nhưng đã không thể thay đổi, thì hãy chấp nhận thực tế, hưởng hờ trong mô hình làm giàu do người giàu thiết kế, có rất nhiều vị trí được “đo ni đóng giày” cho người nghèo, có thể giúp họ thỏa mãn nhu cầu cơ bản.

Bạn còn muốn đòi hỏi gì nữa? Rất nhiều khi, kết quả cuộc đua đã được định đoạt ngay từ vạch xuất phát.

Chương 16: Người nghèo không nên mang ơn

Khi người giàu ghé thăm khu người nghèo, người nghèo đều nghĩ rằng họ đến để bố thí, ngay cả chiếc vali mật mã đựng áo sơ mi và tất của người giàu, người nghèo cũng nghĩ là chứa đầy tiền. Vì vậy, họ trải thảm đỏ, đón tiếp nồng nhiệt, mổ gà giết cá, chiêu đãi hải sản vận chuyển bằng đường hàng không, hận không thể lấy cả trái tim mình ra xào thành một đĩa, miễn là người giàu vui lòng.

Nhưng thứ người giàu cần nhất là túi tiền đầy ắp chứ không phải cái bụng no căng. Người nghèo thực ra đã nhầm, người giàu không đến để bố thí, mà là đến để kiếm tiền. Người nghèo dùng lối suy nghĩ theo quán tính của mình để đối phó với người giàu, kết quả là “gây ông đập lưng ông”.

Chỉ có người nghèo mới phải chạy ngược chạy xuôi vì miếng ăn, nhu cầu của người giàu hoàn toàn khác với người nghèo.

Vì vậy, khi người giàu đến khu người nghèo, bạn chỉ cần bình tĩnh, lịch sự, và tự nhiên là được, không cần phải tỏ ra nhiệt tình thái quá. Nếu bạn quá nhiệt tình, người ta sẽ nghĩ bạn có ý đồ, hoặc là năng lực có vấn đề, ngược lại có thể khiến người ta càng thêm khinh thường. Người giàu suy cho cùng cũng là con người, cũng có tình cảm, bạn lấy chân tình ra đối đãi, người ta sẽ cảm nhận được. Dù họ không đầu tư vào khu vực của bạn, cũng sẽ để lại ấn tượng tốt đẹp.

Dương nhiên, cũng có những người giàu đến khu người nghèo là vì thực sự muốn giúp đỡ, nhưng tỷ lệ này rất thấp, bạn không thể lấy số ít để suy ra số đông. Dù là ai đi chăng nữa, khi họ bỏ tiền ra, nhất định là có mục đích. Bạn chỉ cần làm tốt những gì mình nên làm, tạo điều kiện thuận lợi cho họ thực hiện mục đích, là đủ rồi.

Người giàu không thích người nghèo quá mức nhiệt tình, cũng không thích người nghèo mang ơn. Người giàu sợ nhất là mắc nợ ân tình, vì ân tình là thứ khó trả nhất. Hơn nữa, người nghèo mang ơn, thường sẽ có những yêu cầu quá đáng, khiến người giàu khó xử.

Vì vậy, khi người giàu đến đầu tư, bạn chỉ cần hợp tác, tạo điều kiện thuận lợi cho họ kiếm tiền là được. Đừng có ảo tưởng rằng mình sẽ làm thay đổi người giàu, sẽ khiến họ từ bỏ mục đích kiếm tiền để cống hiến cho sự nghiệp xóa đói giảm nghèo, làm như vậy bạn có thể sẽ khiến người ta sợ hãi, tránh xa bạn, thậm chí là căm ghét bạn, cuối cùng bạn có thể còn nghèo hơn trước. Cho nên, không cần phải mang ơn, càng không cần phải khúm núm, nên đầu tư thì họ sẽ đầu tư, không đầu tư thì bạn có quỳ xuống cũng vô ích.

Người giàu suy nghĩ theo nguyên tắc kinh tế, họ làm bất cứ việc gì cũng đều có lý do của họ, bạn chỉ có thể thích nghi với họ, chứ đừng nên cố gắng ảnh hưởng hay thay đổi họ.

Chương 17: Người nghèo ảo tưởng về hiện đại hóa

Người nghèo từ xưa đến nay luôn tồn tại với vai trò là lực lượng lao động và thị trường tiêu thụ. Phương thức sản xuất truyền thống trong quá khứ không thể thiếu lực lượng lao động, vì vậy người nghèo vẫn có giá trị riêng của mình, người giàu ở một mức độ nào đó vẫn phải phụ thuộc vào người nghèo. Bây giờ, khoa học kỹ thuật ngày càng phát triển, sức người ngày càng bị máy móc thay thế, sự tồn tại của người nghèo càng trở nên thừa thãi.

Hiện đại hóa đối với người nghèo mà nói không hoàn toàn là điều tốt, hiện đại hóa khiến tình cảnh của người nghèo càng thêm nguy hiểm.

Nhớ lại những ngày đầu xây dựng đường cao tốc, người dân dọc tuyến đường đều hân hoan, đến khi đường xây xong mới biết, dù đường có đi qua trước cửa nhà bạn, nhưng nếu không có lối rẽ, không có điểm kết nối, thì bạn chỉ có thể làm “người canh giữ đường cao tốc”, ngoài việc hít thêm khí thải, nghe thêm tiếng ồn, thì còn được lợi ích gì?

Không chỉ vậy, kinh tế của bạn còn bị thu hẹp, vì bạn không còn là tuyến đường giao thông quan trọng nữa, cũng không còn là trạm dừng chân sầm uất nữa, bạn cách xa dòng người, dòng hàng hóa, dòng thông tin hơn.

Đường càng cao cấp thì càng như vậy, để tăng tốc độ buộc phải phong tỏa dọc tuyến, kết quả của việc kết nối trực tiếp là đào thải những người ở giữa.

Hà Nam từng là trung tâm chính trị, kinh tế, văn hóa của Trung Quốc. Bắc Tống định đô ở đây, Đông Kinh Biện Lương trở thành đô thị lớn nhất, phồn hoa nhất thế giới, thời kỳ thịnh vượng kéo dài đến tận nhà Thanh. Nhưng từ khi vận tải biển và đường sắt của nhà Thanh hưng khởi, tầm quan trọng của Đại Vận Hà giảm sút, vùng trung tâm Trung Quốc nằm giữa sông Hoàng Hà và Đại Vận Hà – Hà Nam – cũng không tránh khỏi số phận bị gạt ra bên lề, đến nỗi suy tàn vào thời cận đại. Hà Nam vì xuất khẩu một lượng lớn dân nghèo mà bị kỳ thị, “người Hà Nam” thậm chí còn trở thành từ ngữ miệt thị. Sự phồn vinh của đường sắt, rất có thể đồng nghĩa với sự suy tàn của vận tải đường thủy, chỉ là hậu quả không bộc lộ ngay lập tức.

Trong xã hội thông tin, ai cũng mơ tưởng đến điều kỳ diệu, chúng ta nghe nói không ít câu chuyện về người ta làm giàu chỉ sau một đêm, ai cũng thấy phấn khích, nhưng lại không nghĩ rằng, điều này đồng thời cũng có nghĩa là, không ít người có thể nghèo đi chỉ sau một đêm. Những người hưởng lợi nhiều nhất từ đường cao tốc là những thành phố lớn có điểm kết nối. Tương tự, con tàu tốc hành thông tin lướt trên mạng cũng không phải ai cũng có thể lên được. Những người chiếm giữ điểm cao thông tin sẽ lớn mạnh một cách kỳ diệu, còn những người lang thang giữa các điểm kết nối, sẽ bị biến thành những điểm mù, suy tàn với tốc độ tương tự.

Trong thời đại này, sự khắc nghiệt của sinh tồn cấp bách hơn bất kỳ thời đại nào trước đây, nếu không có ý thức này, bạn sẽ bị đào thải.

Hiện đại hóa, chính là hiện đại hóa mà người nghèo ngày đêm mong mỏi, lại khiến khoảng cách giàu nghèo ngày càng lớn. Vì có máy móc, tài nguyên duy nhất của người nghèo – sức lao động – cũng trở nên rẻ mạt, người nghèo càng mất đi cơ sở để sinh tồn. Hơn nữa, vì

người giàu chiếm giữ đường trục thông tin, nên của cải của toàn xã hội cũng bị họ cướp đi một cách dễ dàng và nhanh chóng hơn.

Chương 18: Người nghèo phải phần đầu

Con người một khi đạt đến đẳng cấp nào đó, sẽ được hưởng đãi ngộ tương ứng, đãi ngộ và đẳng cấp tỷ lệ thuận với nhau. Ngay cả khi gặp biến cố, đẳng cấp thay đổi, thì đãi ngộ vẫn sẽ duy trì theo quán tính.

Con người muốn đạt được thành tựu là không dễ, một khi đã nổi bật, chứng tỏ họ không còn là người bình thường, họ có những điểm hơn người, người bình thường sẽ nể phục họ từ tận đáy lòng.

Những người có điểm hơn người thực sự đáng được tôn trọng, vì vậy, ngay cả tù binh chiến tranh, cùng bị bắt, nhưng một vị tướng và một người lính, đãi ngộ cũng hoàn toàn khác biệt. Ít nhất, tướng quân sẽ không bị đánh đập, không bị bỏ đói, trong hoàn cảnh mất tự do, đây là điều vô cùng may mắn, mà sự may mắn này là do “trọng lượng” của bản thân họ quyết định. Một người có “trọng lượng”, dù trong hoàn cảnh tồi tệ nhất, cũng sẽ được tôn trọng tối thiểu.

Xúc phạm một vị tướng quân, sẽ khiến tất cả những người có lòng tự trọng phẫn nộ, dù ông ta là tướng quân của kẻ thù. Xúc phạm nhân phẩm của người khác, thực ra cũng là tự đánh mất nhân phẩm của chính mình. Lý do người ta sẵn sàng bảo vệ nhân phẩm của người có địa vị cao, là vì họ đã dùng thực lực để chứng minh sự thành công của mình, bản thân thành công đã đồng nghĩa với việc được người khác tôn trọng, đồng nghĩa với việc có nhân phẩm.

Chính vì vậy, người xưa mới có câu “hình bất thượng đại phu”. Người có địa vị cao, dù trong hoàn cảnh nào, cũng phải giữ thể diện, giữ gìn nhân phẩm cơ bản của họ.

Đối lập với câu này là câu “lễ bất hạ thứ nhân”, câu này thực sự có phần xúc phạm người lao động.

“Người thượng đẳng” và “người hạ đẳng” từ xưa đến nay đã khác biệt một trời một vực.

Người giàu dù có vào tù, cũng có thể ở phòng giam sang trọng, có tivi màu, tủ lạnh, nhà vệ sinh, có người còn có thể đánh golf, định kỳ được “hưởng thụ đời sống tình dục”. Người nghèo dù không phạm tội, cũng chưa chắc được hưởng đãi ngộ như vậy.

Đây không đơn giản chỉ là vấn đề tiền nhiều hay tiền ít. Người giàu có đẳng cấp của họ, nói chung sẽ không bị đưa vào nhà tù cấp thấp, hay bị giam chung với tội phạm hình sự.

Kể cả đến lúc cuối cùng, bị kết án tử hình, có người bị tiêm thuốc độc, có người bị xử bắn, nghĩ kỹ thì hoàn cảnh cũng rất khác nhau. Những ai được hưởng hình thức tử hình êm ái, nhân đạo hơn là tiêm thuốc độc? E rằng vẫn là người giàu chiếm đa số.

Vì vậy, con người phải nỗ lực, phải phấn đấu, chỉ khi leo lên tầng lớp trên, thì sinh mệnh và nhân phẩm của bạn mới được bảo đảm.

Ít nhất, để trong trường hợp cực đoan không bị đánh đập, không bị bỏ đói, bạn phải cố gắng leo lên cao.

PHẦN 2: CON ĐƯỜNG LÀM GIÀU

Chương 19: Phẩm chất tạo ra của cải

Không loại trừ trường hợp có người thành công từ khi còn trẻ, nhưng nhìn chung, nếu không có bối cảnh hay tài năng đặc biệt, thì việc tích lũy của cải luôn tỷ lệ thuận với tuổi tác. Phần lớn những người siêu giàu đều thuộc độ tuổi trung niên và cao niên, đều đã trải qua một chặng đường dài, đến nửa cuối cuộc đời mới tu thành chính quả.

Bất kỳ bước nhảy vọt về chất nào cũng đều dựa trên sự tích lũy về lượng, “thép không phải được tôi luyện trong một ngày”.

Trên sân vận động, một nhóm người không cần phải giao đấu, chỉ cần chạy vài bước, làm vài động tác là có thể nhận ra ai là vận động viên chuyên nghiệp, ai là nghiệp dư. Phẩm chất của vận động viên chuyên nghiệp thể hiện rõ trong từng cử chỉ, dáng vẻ và khí chất.

Thương trường như chiến trường, thắng bại đều do thực lực quyết định. Dù thỉnh thoảng có kẻ “ăn gian”, giật áo, đánh lén, mua chuộc trọng tài,... dù có chiếm được chút lợi thế, nhưng cuối cùng cũng chẳng làm nên trò trống gì. Người giàu làm giàu, xét cho cùng vẫn là nhờ bản lĩnh, tức là năng lực, tức là phẩm chất.

Cái gọi là phẩm chất, là vô số lần nhào lộn trước, nhào lộn sau, nhào lộn nghiêng, 180 độ, 360 độ, 720 độ,... vô số lần làm lại, làm lại, rồi lại làm lại, cuối cùng cũng có thể thực hiện một động tác khó hoàn chỉnh trên không.

Mỗi khối cơ, mỗi động tác của vận động viên đều được tôi luyện trong vô số lần lặp đi lặp lại như vậy, đó gọi là phẩm chất.

Phẩm chất là sự tỉ mỉ, là sự tôi luyện! Chính vì quá trình rèn luyện phẩm chất gian nan như vậy, nên phẩm chất cao mới khiến người thường phải ngưỡng mộ, người có phẩm chất và người không có phẩm chất mới có sự khác biệt rõ rệt đến vậy.

Người chưa từng làm vận động viên sẽ không dễ dàng hiểu được sự khác biệt giữa nhà vô địch thể giới và vận động viên nghiệp dư, cũng như người chưa từng làm ăn sẽ không hiểu về quá trình tích lũy tài sản.

Trên đời này có rất nhiều thiên tài, họ đều có những khoảnh khắc lóe sáng, nhưng cuối cùng trở thành bậc thầy thì không nhiều. Chính vì thiếu sự tích lũy về lượng, nên những tia sáng le lói kia cũng vụt tắt.

Nếu chúng ta coi việc làm ăn là một nghề, thì phẩm chất nghề nghiệp của người làm ăn cũng giống như kỹ năng của vận động viên, cũng được rèn luyện trong quá trình luyện tập lâu dài, cũng phải trải qua nhiều chuyện, đi qua nhiều con đường, mới có được sự tích lũy kinh nghiệm, mới có được năng lực đáng tin cậy.

Những người thành công từ khi còn trẻ, chúng ta có thể chỉ nhìn thấy sự huy hoàng trước mắt của họ, mà không nhìn thấy nguy cơ sau này. Thành công quá sớm, rất có thể sẽ bỏ qua việc rèn luyện phẩm chất. Kể cả họ có muốn tôi luyện, thì con tàu tốc hành đã khởi động cũng không cho phép họ dừng lại để từ từ điều chỉnh.

Thực ra, phẩm chất bản thân nó đã là một tài sản, phải tin rằng, dù Microsoft có phá sản, Bill Gates cũng sẽ không bao giờ thất nghiệp. Ngược lại, một người ăn may, dù có trúng số độc đắc, cũng rất khó trở thành người giàu thực sự, rất khó giàu có cả đời.

Vì vậy, bất kể việc gì, chỉ cần bạn làm một cách nghiêm túc, thì quá trình làm chính là quá trình nâng cao phẩm chất. Chỉ cần bạn làm một cách nghiêm túc, dù kiếm được nhiều hay ít, bạn cũng là người chiến thắng, bạn đang tiến gần hơn đến sự giàu có.

Chương 20: Dạy dỗ người khác không thể đi xa

Có một câu chuyện kể về một người nghèo, rất nghèo. Một người giàu thấy anh ta đáng thương, liền động lòng trắc ẩn, muốn giúp anh ta làm giàu. Người giàu tặng anh ta một con bò, dặn anh ta chăm chỉ khai hoang, đợi đến mùa xuân gieo hạt, mùa thu là có thể thoát nghèo.

Người nghèo tràn đầy hy vọng bắt đầu phân đầu. Nhưng chưa được mấy ngày, bò phải ăn cỏ, người phải ăn cơm, cuộc sống còn khó khăn hơn trước. Người nghèo liền nghĩ, chỉ bằng bán bò đi, mua mấy con dê, trước tiên giết thịt một con để ăn, số còn lại có thể sinh con, lớn lên đem bán sẽ kiếm được nhiều tiền hơn.

Kế hoạch của người nghèo được như ý muốn, chỉ là sau khi ăn thịt một con dê, dê con mãi không sinh ra, cuộc sống lại khó khăn, không nhịn được lại ăn thịt thêm một con. Người nghèo nghĩ, cứ tiếp tục thế này thì không ổn, chỉ bằng bán dê đi, mua gà, gà đẻ trứng nhanh hơn, có trứng là có thể kiếm tiền ngay, cuộc sống sẽ ngay lập tức được cải thiện.

Kế hoạch của người nghèo lại một lần nữa được như ý muốn, nhưng cuộc sống vẫn không thay đổi, lại khó khăn, lại không nhịn được giết gà. Cuối cùng, khi chỉ còn lại một con gà, lý tưởng làm giàu của người nghèo hoàn toàn sụp đổ. Anh ta nghĩ, làm giàu là vô vọng rồi, chỉ bằng bán gà đi, mua một bình rượu, uống ba chén là không còn lo lắng gì nữa.

Đông qua xuân đến, người giàu tốt bụng hơn hờ mang hạt giống đến, bỗng phát hiện ra người nghèo đang uống rượu với dưa muối, bò đã không còn, căn nhà vẫn nghèo xơ xác như xưa.

Người giàu quay lưng bỏ đi. Người nghèo dĩ nhiên vẫn mãi nghèo.

Câu chuyện này là một ngụ ngôn kinh điển về người nghèo. Sự giúp đỡ của người ngoài đối với người nghèo chỉ là một cơ hội, có thể nắm bắt cơ hội để thay đổi số phận hay không, cuối cùng vẫn phải dựa vào chính mình. Rất nhiều người nghèo đều từng có ước mơ, thậm chí đã từng hành động, nhưng nếu không thể chiến thắng sự lười biếng, không thể kiên trì đến cùng, thì cuối cùng vẫn chỉ là công cốc.

Theo lời một chuyên gia đầu tư, bí quyết thành công của ông ta là: Khi không có tiền, dù khó khăn đến đâu cũng không được động đến tiền đầu tư và tiền tiết kiệm, áp lực sẽ khiến bạn tìm ra cách kiếm tiền mới, giúp bạn trả hết nợ. Đây là một thói quen tốt.

Tính cách hình thành thói quen, thói quen quyết định thành công.

Chương 21: Người nghèo phải có tư tưởng

“Ba thằng da đen hơn một thằng da trắng” – đây là kiểu logic gì vậy?! Thằng da trắng là vô giá, còn thằng da đen thì đầy đường, hai bên làm sao có thể so sánh! Chưa nói đến việc hàng triệu thằng da đen cũng không bằng một thằng da trắng, mà ngay cả đời đời kiếp kiếp thằng da đen cũng không thể so sánh với thằng da trắng.

Tư tưởng và trí tuệ không thể dùng số lượng để đo lường. Ngay cả thời xưa, một người học thức nếu sa cơ lỡ vận, thực sự bần cùng khốn khổ, bắt họ gánh nước, làm ruộng, cắt cỏ cho lợn, dù có đau lưng mỏi gối, họ vẫn có thể nhanh chóng thích nghi. Nhưng nếu một người thô lỗ bỗng nhiên được đề bạt bất ngờ, bắt họ đến Hàn Lâm Viện làm thơ viết văn, có thể cả đời họ cũng không viết nổi một bài ra hồn. Trí tuệ của con người cao hơn tất cả, nền kinh tế tri thức từ xưa đến nay vẫn luôn có mảnh đất để tồn tại.

Chỉ là khi những vật dụng hàng ngày của con người chủ yếu do bàn tay tạo ra, thì giá trị của bàn tay mới được công nhận rộng rãi (phải thừa nhận rằng, trong hoàn cảnh thiếu ăn thiếu mặc, đối với một người đói khổ, nửa thằng da đen cũng hơn hẳn một thằng da trắng, vì họ có tay nghề, có thể kiếm tiền nuôi sống bản thân), tư tưởng và trí tuệ chỉ được coi là tài sản tinh thần vô hình, không có hình thức định lượng cụ thể.

Chỉ khi nền văn minh công nghiệp phát triển đến giai đoạn chín muồi, máy móc thay thế sức người, sự phong phú của hàng hóa khiến cho ngoài khâu sản xuất ra còn có rất nhiều không gian để thu lợi nhuận, thì giá trị kinh tế của trí óc mới được nhiều người nhận thức.

Đây chính là tiền đề cho sự ra đời của thời đại thông tin. Thông tin là sản phẩm kết hợp giữa hình thức vật chất và nội dung tinh thần, khi thông tin xuất hiện trong xã hội loài người với tư cách là một ngành công nghiệp, thì tư tưởng và trí tuệ cũng tìm được con đường vật chất hóa.

Tài nguyên quý giá nhất của người nghèo là gì? Không phải là số tiền tiết kiệm ít ỏi kia, cũng không phải là sức khỏe cường tráng, mà là bộ não.

Chương 22: Người nghèo phải có đam mê

Một người có thể làm nên nghiệp lớn hay không, trước tiên phải xem họ có đam mê hay không.

Nếu một người nghèo, mà lại suốt ngày ủ rũ, không phải vì gặp cú sốc lớn nào, mà là không thể “vào guồng”, bạn hiếm khi thấy họ phấn khởi, càng đừng mong họ có thể truyền cảm hứng cho người khác. Họ luôn làm việc theo khuôn phép, rất khó mắc lỗi lớn, nhưng cũng tuyệt đối sẽ không làm tốt nhất. Những người như vậy, bạn có thể tưởng tượng họ dám mạo hiểm, chịu áp lực, vượt qua muôn vàn khó khăn, lãnh đạo một nhóm người khởi nghiệp thành công không?

Không có đam mê thì không thể phấn khích, không thể toàn tâm toàn ý dồn sức cho công việc, không thể sáng tạo để giải quyết những vấn đề nan giải trong công việc, càng không thể có sức mạnh và dũng khí để khởi nghiệp, muốn trở thành người lãnh đạo tập thể thì càng là chuyện viễn vông.

Có thể nói, những người thiếu đam mê, nếu cuộc sống của họ không suôn sẻ – không phải “nếu”, mà là “chắc chắn” – thì đó là do số phận.

Phần lớn người nghèo không thể nói là không có đam mê, nhưng đam mê của họ lại luôn tiêu hao vào những việc quá cụ thể: được cấp trên khen ngợi, họ sẽ kích động; cửa hàng giảm giá, họ sẽ phấn khích; trong phim truyền hình có cảnh đoàn tụ, nước mắt họ đã chảy. Nhưng, bạn có thể nói họ có đam mê không? Thứ họ có chỉ là cảm xúc nhất thời, chứ không phải là nhận thức và thôi thúc đối với cuộc sống.

“Chim sẻ làm sao biết chí thiên nga”, “Vương hầu tướng tá há chẳng phải do người làm nên?”, có được đam mê như vậy, người nghèo cuối cùng sẽ không còn là người nghèo!

Đam mê là một loại thiên tính, là biểu tượng của sức sống. Có đam mê, mới có tia lửa của cảm hứng, mới có cá tính nổi bật, mới có sức lôi cuốn mạnh mẽ trong các mối quan hệ giữa người với người, cũng mới có phách lực và phương pháp để giải quyết vấn đề.

Người nghèo luôn khao khát làm giàu, nhưng người không có đam mê sẽ không bao giờ thực sự hành động, làm giàu mãi mãi chỉ là giấc mơ.

Chương 23: Là người nghèo bạn sợ gì?

Người nghèo cũng có cảm giác cấp bách, cũng rất muốn nhanh chóng thay đổi bộ mặt nghèo khó của mình. Họ có tính tích cực, nhưng lại luôn có cảm giác sợ hãi, vì họ chưa từng tự mình nắm bắt số phận, cũng không có kinh nghiệm vận hành thương mại, giống như một người chưa từng sử dụng máy tính, sợ rằng chỉ cần ấn mạnh một chút là sẽ làm hỏng bàn phím, hoặc chỉ cần lên mạng là sẽ dính virus.

Thực ra mọi chuyện không đáng sợ đến thế, đối với người sợ máy tính, điều quan trọng nhất là cắm điện, bật máy! Còn đối với người nghèo muốn khởi nghiệp, điều quan trọng nhất là, cứ làm đi đã!

Làm bất cứ việc gì cũng đều cần có điều kiện, mà để những điều kiện này đầy đủ thường phải tốn rất nhiều công sức, kéo dài rất nhiều thời gian. Đôi khi, chưa đợi đến khi điều kiện chín muồi, thì môi trường xung quanh đã thay đổi, điều kiện cũ chưa đạt được, vấn đề mới lại nảy sinh, kết quả vẫn là không thể ra tay, cuối cùng sống chết mặc bay.

Người nghèo cả đời đều đang chờ đợi, đợi cái gọi là cơ hội, đợi điều kiện chín muồi, tóc đợi đến bạc, lòng đợi đến già, cuối cùng, dù điều kiện có chín muồi, thì bạn cũng chẳng còn muốn làm nữa. Cơ hội không phải đợi mà có, là làm mà có, không làm thì vĩnh viễn không có cơ hội.

Cứ làm đi đã, vừa làm vừa tìm kiếm cơ hội, vừa làm vừa tạo điều kiện, vừa làm vừa sửa chữa, vừa làm vừa hoàn thiện! Chỉ cần phương hướng lớn là đúng, thì có thể những việc ban đầu tưởng chừng như vô vọng, làm đến cuối cùng lại có kết quả tốt đẹp.

Chương 24: Người nghèo coi trọng tay nghề

Người nghèo từ nhỏ đã được dạy dỗ phải phấn đấu, “không làm mà hưởng” là đáng xấu hổ. Nói thật, dù có muốn “không làm mà hưởng” thì họ cũng không có điều kiện, nên phải liều mạng phấn đấu. Sự cầu tiến của người nghèo, nói chính xác, là tiến lên tầng lớp trên, dù là thu nhập hay địa vị, mục tiêu phấn đấu đều rất cụ thể.

Họ học những kiến thức hữu ích, chọn những ngành nghề hữu ích, rèn luyện những kỹ năng hữu ích, coi tất cả những thứ vô dụng là việc vớ vẩn, gạt bỏ hoàn toàn ra khỏi tâm trí.

Người nghèo cho con cái học nhạc, thường là vì muốn chúng trở thành ca sĩ, ca sĩ kiếm tiền như nước chảy! Hoặc là để thi lấy chứng chỉ, hoặc là để đi thi đấu, mục đích cuối cùng vẫn là để cộng điểm khi thi đại học, chỉ có thi đỗ đại học mới có lối thoát! Con cái nhà nghèo học thuộc lòng thơ Đường từ rất sớm, là vì có lợi cho việc viết văn. Chơi cờ có thể nâng cao tư duy, đánh đàn có thể lấy chứng chỉ, đến một trình độ nhất định, cũng là một nghề. Xã hội thương mại có cái hay là, chỉ cần có một nghề theo thân, thì không lo chết đói.

Tất cả các nghề đều là do rèn luyện mà có, vì vậy người nghèo từ nhỏ đã cúi đầu khổ luyện, ngày nào cũng vội vã. Chỉ có người giàu mới có tư cách nhàn nhã. Tại sao Hy Lạp cổ đại lại sản sinh ra nhiều triết gia như vậy? Vì đó là xã hội nô lệ, người giàu ăn no rừng mỡ, liền đi suy nghĩ vẩn vơ, rồi nghĩ ra những điều hay ho.

Còn thời hiện đại, trong xã hội thương mại, hề là những điều hay ho đều có thể biến thành tiền, điều hay ho càng lớn, thì kiếm được càng nhiều tiền, kết quả là người giàu vẫn đi trước một bước.

Người có tiền càng có nhiều tiền, không chỉ đơn giản là vì họ có vốn.

Trời hạn không chết thợ khéo, cũng chỉ là không chết đói mà thôi.

Chương 25: Người nghèo có tính cách mạng nhất

Những người chịu nhiều cay đắng, oan ức nhất thường có tính cách mạng cao nhất, họ mất đi xiềng xích trên người, nhưng lại có được cả thế giới. Vì vậy, chúng ta không khó để hiểu, ngày nay, nhiều vị trí quan trọng ở các thành phố lớn đều do dân nhập cư đảm nhiệm.

Những người nghèo đến từ các vùng núi khó khăn, nông thôn nghèo đói, và các huyện nhỏ hẻo lánh, bất kỳ ai trong số họ bạn cũng đừng nên coi thường. Họ không có lợi thế bẩm sinh, hoặc là thông qua con đường học hành, hoặc là thông qua con đường làm thuê, chỉ dựa vào khát vọng mãnh liệt muốn thành đạt ở thành phố lớn, họ bắt đầu từ tầng lớp thấp nhất, gian nan leo lên, dần dần chiếm giữ những vị trí quan trọng, đến nỗi về sau, họ còn giống người thành phố hơn cả người bản địa.

Không có gì cả cũng là một loại tài sản, nó khiến người nghèo nảy sinh động lực thay đổi số phận, nảy sinh đam mê làm nên nghiệp lớn. Đồng thời, không có gì cả thì không vương bận, năng lượng được phát huy triệt để hơn.

Nông dân muốn lên thành phố làm thuê, thứ họ bỏ lại chẳng qua chỉ là một cái cuốc, còn đối với nhiều người thành phố vốn quen sống trong nhung lụa, muốn rời bỏ môi trường cũ để gây dựng sự nghiệp mới, thì có quá nhiều thứ cần phải từ bỏ. Kết quả là, phần lớn mọi người không nỡ từ bỏ, khởi nghiệp cũng chỉ là ảo tưởng.

Vì vậy, dù là người nghèo hay người giàu, khi lợi thế vốn có của bạn bị đe dọa, thì thực ra bạn đang đứng trước một cơ hội. Khi hoàn cảnh dồn bạn đến đường cùng, thực chất là đã trao cho bạn một chiếc cuốc để đào kho báu. Đừng cố chấp giữ lấy những thứ đã có, chỉ khi đặt mình vào hoàn cảnh không còn gì cả, bạn mới có thể nhẹ nhàng lên đường. Đến lúc đó, bạn sẽ phát hiện ra, tâm thế này bản thân nó đã là một tài sản quý giá.

Chương 26: Biến ảo tưởng thành lý tưởng

Nói người giàu là một đám lười biếng, ăn chơi sa đọa, suy đồi, đó không phải là ghen tị, thì là ngu dốt, hoặc là có dụng ý khác. Người giàu, nếu không phải là giàu lên nhờ nhặt được ví tiền, trúng số,... - những người giàu như vậy rất ít, hoàn toàn có thể bỏ qua – mà là giàu lên bằng bất kỳ cách nào khác, đều không đơn giản. Người giàu, lý do họ có thể trở thành người giàu, bản thân nó đã đáng để chúng ta nghiên cứu.

Người giàu tuyệt đối không phải là người tầm thường. Chúng ta xem nhiều bộ phim về vua cờ bạc, siêu trộm, kỹ nữ nổi tiếng, trùm ma túy,... nhân vật chính hoặc là bất cần đời, hoặc là giết người như ngóe, đều không phải là người lương thiện, nhưng khán giả lại chỉ thấy kích thích, không thấy đáng ghét, dường như những cảnh máu me và tội ác kia chẳng liên quan gì đến mình, chỉ có khí phách anh hùng và không khí lãng mạn trong đó mới khiến họ say mê.

Bỏ qua tiêu chuẩn đạo đức, bỏ qua những tác hại mà những kẻ ác này gây ra cho xã hội, chỉ xét riêng trạng thái tinh thần của họ, thì quả thực có một loại bá khí của 梟 hùng. Cuộc đời nên như vậy, ra tay dứt khoát, thật là sảng khoái!

Thực ra ai cũng từng có những ảo tưởng như vậy, hy vọng mình là người nổi bật, hô mưa gọi gió, mình là anh hùng, là bậc đế vương!

Nhưng xét cho cùng, bậc đế vương chỉ là số ít. Vì vậy, ảo tưởng của đa số mọi người đều mong manh, nếu không biến ảo tưởng thành lý tưởng, biến lý tưởng thành hành động, thì ảo tưởng đẹp đến đâu cũng chỉ là phù dung sớm nở tối tàn. Theo nghĩa này, bất kỳ người giàu nào cũng đều là người có lý tưởng, tài sản của họ đều là đánh đổi bằng những nỗ lực gian khổ. Người giàu chính là những người đã biến ảo tưởng về tài sản và quyền lực thành mục tiêu và hành động, và cuối cùng đạt được thành công.

Rất nhiều người thường nói: “Không lưu danh thiên cổ, cũng phải tiếng xấu vạn năm.” Nhưng đó cũng chỉ là lời nói suông mà thôi, làm một tên lính quèn của bọn cướp thì dễ, muốn làm thủ lĩnh bọn cướp thì khó hơn nhiều.

Vì vậy, người giàu xét cho cùng vẫn là đáng kính.

Chương 27: Luôn giữ vững ý chí chiến đấu

Người ta thường nói, người nghèo là cách mạng, vì họ muốn lật đổ để giải phóng, còn người giàu chỉ là đối tượng của cách mạng.

Đây là sự hiểu lầm về cách mạng. Nếu thoát khỏi phạm trù bạo lực vũ trang, thì “cách mạng” theo nghĩa rộng là một sự thay đổi mang tính căn bản, là một sự đổi mới và giải phóng.

Người giàu cần cách mạng hơn người nghèo, đây là một chiến lược “lấy tấn công làm phòng thủ”. Vì nếu họ không tự cách mạng chính mình, thì người khác sẽ cách mạng họ, cách mạng không phải là mời khách ăn cơm, cách mạng là tự đến mà không cần mời. Người giàu là người thành công, nhưng điều đó chỉ có ý nghĩa với quá khứ, thời đại luôn tiến về phía trước, “ngược dòng nước mà chèo thuyền, không tiến ắt lùi”. Không đổi mới, không cách mạng, cuối cùng sẽ bị đào thải.

Ví dụ điển hình như Mưu Trọng, bây giờ ít ai nhắc đến ông ta, nhưng năm xưa ông ta nổi tiếng là một nhà cách mạng. Không phải vì trong Cách mạng Văn hóa, ông ta bị kết án tử hình vì những lời nói và hành động cực đoan, mà là vì vào đầu thời kỳ cải cách mở cửa, ông ta đã thực hiện thành công thương vụ buôn bán máy bay với Liên Xô bằng cách thức mang tính cách mạng. Mưu Trọng thời đó, khi phách phong phát đến nhường nào, không chỉ nằm trong danh sách những người giàu nhất Trung Quốc đại lục, mà còn tự coi mình là thủ lĩnh tinh thần của giới thương gia. Trên tờ báo nội bộ mang tên “Nam Đức thị giới”, mỗi kỳ đều có thể thấy những tư tưởng mang tính cách mạng của Mưu tổng, trong đó nổi tiếng nhất là “lý thuyết 99 độ cộng 1 độ”, đại ý là, doanh nghiệp nhà nước có những ưu thế riêng, nhưng cũng có những hạn chế tất yếu, kết quả giống như nước đã sôi đến 99 độ, vẫn luôn thiếu 1 độ lửa. Ông ta, Mưu Trọng, chính là đến để thêm 1 độ này.

Thật là “bốn lạng đẩy ngàn cân”! Nói thật, thời đó ông ta quả thực đã khai sáng cho không ít người, bản thân lý thuyết này, trong bối cảnh cải cách doanh nghiệp nhà nước thời đó, vẫn là rất sáng tạo.

Tuy nhiên, thêm 1 độ thì dễ, muốn duy trì 1 độ này thì khó. Để tăng nhiệt độ lên, chỉ cần thêm vài thanh củi, nhưng để duy trì nó, thì cần phải có công phu lâu dài. Đối với doanh nghiệp, công phu này chính là kinh doanh quản lý. Nói cho cùng, kinh tế cũng là một môn khoa học, mà khoa học thì không chấp nhận sự giả dối.

Thời đó, chúng tôi đã thắc mắc, nói thì hay lắm, nhưng rốt cuộc Mưu tổng kiếm tiền bằng cách nào? Không có nguồn lợi nhuận, doanh nghiệp làm sao tồn tại lâu dài? Trong bối cảnh thời đó, “chơi khái niệm” là khả thi, hơn nữa hiệu quả nhanh, nhưng nếu cứ mãi chỉ có mấy chiêu trò đó, thì khi xu hướng thay đổi, thị trường trưởng thành, quản lý được chuẩn hóa, lỗ hồng để khai thác ngày càng ít đi, bạn vẫn cứ “đánh du kích”, chơi trò “tay không bắt giặc”, thì chẳng phải là quá viển vông sao!

Quả nhiên, Mưu tổng cuối cùng cũng lật thuyền.

Xu hướng thay đổi, bản thân không thay đổi, tức là bảo thủ, báu vật trong tay dù từng huy hoàng đến đâu, trước mặt những đứa con cưng của thời đại mới, xét cho cùng cũng là “hồng nhan bạc phận”, không còn giá trị.

Ở Trung Quốc đại lục, hiếm có ai giàu lên nhờ thừa kế, người giàu Trung Quốc phần lớn đều là khởi nghiệp thành công. Có thể thoát khỏi đám đông người nghèo, bản thân nó đã chứng minh họ có tính cách mạng, không có cách mạng thì không có bước nhảy vọt, cũng không có sự nâng tầm về bản chất.

Nhưng sau khi cách mạng thành công thì sao? Chỉ có thể tiếp tục cách mạng! Nếu không, cũng sẽ trở nên suy tàn, trở thành đối tượng của một cuộc cách mạng mới.

Chương 28: Làm giàu là một việc khổ sai

Người nghèo thường đổ lỗi cho việc mình nghèo là do không có vốn, cứ nghĩ rằng hễ có tiền là có thể đầu tư, ngồi mát ăn bát vàng, là có thể làm ông chủ, hơn nữa là ông chủ “đuổi thẳng chân”, ung dung bước vào hàng ngũ bóc lột.

Nói người nghèo không có tiền thì đúng là vậy, một tháng chỉ có từng ấy thu nhập, trên có cha mẹ già, dưới có con nhỏ, phải ăn, phải uống, phải chơi, tính thế nào thì cũng chẳng dư được bao nhiêu. Nhưng nói họ có tiền thì cũng đúng, hễ nơi nào có huy động vốn, lãi suất 30%, thì tiền của những người này không biết từ đâu chui ra, ôm từng xấp đi nộp, sợ đi muộn là người ta không nhận.

Mấy năm trước, cơn sốt huy động vốn lan rộng khắp cả nước, không biết đã “giam lỏng” bao nhiêu tiền của người dân, cuối cùng phần lớn đều mất trắng. Lúc này các nhà kinh tế mới lên tiếng: “Sao các người lại ngốc thế? Cũng chẳng tính toán xem làm ăn gì mà có thể dễ dàng kiếm được 30%, lại còn là lợi nhuận ròng, hơn nữa còn phải trả lại vốn cho các người! Trừ phi là lấy xương các người ra mà rán lấy mỡ!”

Thực ra, những kẻ huy động vốn đâu có muốn “ăn” hết 100% tiền của bạn, họ không tham lam đến thế, họ chỉ cần 70% là đủ rồi, 30% còn lại họ sẽ hào phóng phát ngay tại chỗ làm tiền lãi năm đầu tiên. Bạn rất cảm động, rồi rít cảm ơn, ít nhất là 365 ngày sau đó có thể yên tâm. Khoảng thời gian dài như vậy, hoàn toàn đủ để họ thông thả cuốn gói cao chạy xa bay.

Nhưng người nghèo không nghĩ như vậy, logic của họ rất đơn giản: Tôi là nhà đầu tư, đã đầu tư thì phải có lợi nhuận, là lẽ đương nhiên, anh phải trả cho tôi!

Trên đời này, những chuyện “lẽ đương nhiên” nhiều lắm, nhưng có thể thực hiện được hay không, còn phải xem bạn tự mình nắm bắt. Điều cấm kỵ trong kinh doanh là “mua mèo trong bị”, “mua bò qua núi”, chữ “qua” này chính là mấu chốt của vấn đề, hễ là những chuyện bạn không thể tự mình kiểm soát, thì cuối cùng đều sẽ xảy ra rắc rối.

Có người rủ bạn góp vốn, làm cổ đông nhỏ, không phải lo nghĩ gì, chỉ việc đợi đến cuối năm chia cổ tức, bạn tin không? Có người muốn “đánh hộ” chứng khoán cho bạn, bạn không cần phải nhìn chằm chằm vào biểu đồ K-line, ngày nào cũng hoa mắt chóng mặt, chỉ cần giao sổ cổ đông, thỉnh thoảng xem tài khoản vốn, xem số dư tài khoản tăng thêm một số 0 hay hai số 0 là được, bạn động lòng không? Trên đời này, những chuyện tốt đẹp như vậy nhiều lắm, chỉ cần bạn có tiền, sẽ luôn có người tìm đến, thuyết phục bạn “lấy tiền đẻ ra tiền”, biến giấc mơ “lăn tuyết thành quả cầu tuyết”, làm giàu nhẹ nhàng, kiếm tiền dễ dàng thành hiện thực.

Nhưng trên đời này làm gì có chuyện dễ dàng như vậy, mà có thì cũng chẳng đến lượt bạn!

Làm giàu là một việc khổ sai, đồng tiền đầu tiên của bất kỳ người thành công nào cũng đều thấm đẫm mồ hôi và nước mắt của họ. Có được đồng tiền đầu tiên, thì kiếm những đồng tiền tiếp theo sẽ dễ dàng hơn, không phải vì có vốn, mà là vì bạn đã tìm ra cách kiếm tiền, có được phẩm chất để kiếm tiền. Lúc này, dù bạn có mất hết số tiền kia, thì bạn cũng có thể kiếm lại được.

Những người đã khởi nghiệp thành công, kinh nghiệm và phẩm chất của họ bản thân nó đã là một tài sản. Họ có thể sẽ có lúc thất bại, nợ nần chồng chất, còn nghèo hơn cả người nghèo, nhưng chỉ cần không nản chí, thì chắc chắn họ sẽ lại giàu có.

Còn người nghèo chưa trải qua quá trình này, muốn “một bước lên mây”, trực tiếp gia nhập tầng lớp người giàu, thì trước tiên về mặt quan niệm đã không thể thích nghi.

Đừng mơ tưởng đến chuyện làm ông chủ “đuổi thẳng chân”, chuyện “không làm mà hưởng” là không có, nhà tư bản cũng phải động não, muốn bóc lột người khác cũng không dễ dàng như vậy. Muốn làm giàu, trước tiên phải chuẩn bị tinh thần chịu khổ, phải “làm ra làm chơi ra chơi”, từng bước một.

PHẦN 3: NHỮNG CẠM BẨY VÀ SAI LẦM

Chương 29: Người nghèo hòa lẫn trong vòng tròn người nghèo

Mỗi người đều có một môi trường sống, môi trường và số phận tác động qua lại lẫn nhau.

Người nghèo phần lớn sống giữa những người nghèo, lâu dần, tâm lý trở thành tâm lý của người nghèo, suy nghĩ trở thành suy nghĩ của người nghèo, việc làm cũng trở thành mô thức của người nghèo. Xung quanh người nghèo đều là người nghèo, ngày nào cũng bàn luận về hàng giảm giá, trao đổi bí quyết tiết kiệm, tuy có lợi cho việc rèn luyện khả năng sinh tồn, nhưng tầm nhìn của bạn cũng dần dần bị bó hẹp trong những chuyện vặt vãnh đó, ý chí chiến đấu cũng bị bào mòn.

Người nghèo vừa ngưỡng mộ người giàu, vừa có sự bài xích tự nhiên đối với họ, khi nói về người giàu, họ thường dùng giọng điệu mỉa mai, và trong lòng luôn cất giấu một con dao mổ, sẵn sàng mổ xẻ sự xấu xa của người giàu, để làm nổi bật sự tốt đẹp của bản thân. Sống giữa những người nghèo, rất khó để có cái nhìn lý trí về người giàu, càng khó có tâm thế bình thản để học hỏi những bí quyết của họ.

Người giàu, dù có ngu ngốc đến đâu, thì việc họ có thể trở thành người giàu cũng đã là điều không đơn giản.

Người nghèo cũng có trí tuệ riêng của mình, nhưng đó chủ yếu là trí tuệ để sinh tồn. Một người nghèo sống giữa những người nghèo, muốn bước lên nấc thang của người giàu, trước tiên phải nói lời tạm biệt với tầng lớp của mình.

Đây tuyệt đối không phải là phản bội, mà là một sự tự cải tạo.

Người nghèo phải nhận thức được tầm quan trọng của vòng tròn giao tiếp, cứ mãi luẩn quẩn trong vòng tròn người nghèo, cuối cùng thì có thể làm nên chuyện gì?

Hãy nghiên cứu kỹ cách thức phá án của cảnh sát hình sự: Sau khi vụ án xảy ra, trước tiên là xác định danh tính nạn nhân, sau đó điều tra các mối quan hệ xã hội của họ, từ đó tìm ra nghi phạm, lần lượt sàng lọc, cuối cùng khoanh vùng đối tượng. Rất nhiều trường hợp, khi đối tượng bị khoanh vùng thì tội phạm đã bỏ trốn. Nhưng không sao, “chạy trời không khỏi nắng”, các mối quan hệ xã hội của họ vẫn còn đó, cha mẹ, anh chị em, họ hàng bạn bè, vợ, người tình, bạn của bạn,... Tóm lại, họ không thể bỗng dưng xuất hiện, quả bầu luôn mọc ra từ dây bầu, cứ lần theo dây là sẽ tìm ra quả.

Bất kỳ ai cũng đều sống trong một mạng lưới quan hệ xã hội nhất định, tức là vòng tròn giao tiếp. “Nguu tầm ngu, mã tầm mã”, mỗi người trong vòng tròn đều mang những đặc điểm chung của vòng tròn đó. Chính vì vậy, người ta thường đánh giá một người qua vòng tròn giao tiếp của họ.

Một ông chủ lớn nếu từng bắt tay với Bill Gates, chắc chắn sẽ đặt bức ảnh bắt tay ở vị trí dễ thấy, để người ta nhìn thấy một cách “vô tình”. Bởi vì được ở cùng với những nhân vật “cao vời vọi”, hình ảnh của ông ta cũng được nâng tầm đáng kể.

Ở cùng với ai, đây là một việc vô cùng quan trọng. Vì vậy, người giàu luôn tìm mọi cách để chen chân vào vòng tròn của những người giàu hơn, đồng thời tìm mọi cách để không cho người nghèo trà trộn vào, muốn duy trì giá trị của vòng tròn, thì phải duy trì sự “thuần khiết” của vòng tròn.

Người trong giới võ lâm đều phải bá sư, một là để học nghệ, hai là để có chỗ dựa. Bá sư phụ nào, tức là gia nhập môn phái đó, từ đó về sau không còn là “hồn ma vất vương” nữa.

Trên các phương tiện truyền thông thường có một từ, gọi là “người trong giới”, cũng tương đương với nghĩa là “người của mình”. Không phải “người của mình”, thì dĩ nhiên việc gì cũng khó làm. Không chen chân vào được nội bộ vòng tròn, thì dù bạn có gan dạ đến đâu, cũng chỉ là “lính quèn”, rất khó để nổi tiếng.

Tại sao có những nữ diễn viên trông rất trong sáng, lại không ngại tạo scandal, nhất định phải “dính líu” đến đạo diễn nổi tiếng? Đó là vì muốn chiếm lĩnh vị trí cao! Đạo diễn nổi tiếng là trung tâm của vòng tròn, là vòng tròn trong vòng tròn! Từ Hi Thái Hậu nếu không được tuyển vào cung, thì vĩnh viễn không thể trở thành Lão Phật Gia. Tất cả những giao lưu, nâng đỡ, thậm chí là đấu đá, đều diễn ra trong giới, không vào được giới, thì mọi thứ đều chẳng liên quan gì đến bạn; càng gần với trung tâm của vòng tròn, bạn càng có khả năng trở thành trung tâm.

Người giàu không mấy mặn mà với những buổi họp lớp quy mô lớn, vì trình độ giữa các bạn học đã quá chênh lệch, khó có tiếng nói chung. Người thành đạt thường thích nhìn về phía trước, hướng tới những thành tựu lớn hơn, vì vậy người giàu không mấy hoài niệm.

Từ hội nghị thượng đỉnh ngành nghề đến câu lạc bộ golf, từ bạn chơi đến đối tác sự nghiệp, người giàu cẩn thận xây dựng vòng tròn giao tiếp của mình. Vì vòng tròn này có được không dễ dàng, nên họ sẽ đặc biệt trân trọng danh tiếng.

Trong giới cũng có những người không tuân thủ quy tắc, thích “đánh trống bỏ dùi”, kết quả là ở đâu cũng không trụ được lâu. Con người luôn phải sống trong vòng tròn, đặc tội với một người là đặc tội với cả tập thể, phá vỡ quy tắc, hủy hoại danh tiếng, là tự cô lập mình

khỏi vòng tròn. Vì vậy, có những người mãi mãi là kẻ lập dị, mãi mãi là “phi chính thống”, điều này chẳng liên quan gì đến tài năng.

Chương 30: Người nghèo dựa vào đơn vị

Người trong đơn vị, phần lớn sống bằng lương. Đã là sống bằng “lương chết”, thì bản thân bạn không thể có nhiều quyền chủ động, rất nhiều khi, hiệu quả hoạt động của đơn vị bạn làm việc chính là yếu tố quyết định bạn có thể sống sung túc hay không.

Trung Quốc từ xưa đến nay có truyền thống chủ nghĩa bình quân, “không sợ ít, chỉ sợ không đều”, đã quen với việc “ăn cơm tập thể”, ai được mức thêm một thìa là mọi người đều biết.

Người sống bằng lương, muốn dựa vào việc hơn thua với người khác trong đơn vị để tăng thu nhập là điều không thực tế.

Theo nghiên cứu của các chuyên gia, hiện nay, ở các doanh nghiệp bình thường, mức lương cơ bản cao nhất chỉ chênh lệch khoảng 3 lần so với mức thấp nhất; ở cơ quan nhà nước, mức lương cao nhất chỉ gấp 4,28 lần mức thấp nhất (chưa bao gồm phụ cấp thâm niên); ở đơn vị sự nghiệp, mức lương cơ bản cao nhất chỉ chênh lệch 2,81 lần so với mức thấp nhất (chưa bao gồm phụ cấp thâm niên).

So với thu nhập hàng năm lên tới hàng trăm triệu đô la của các CEO ở các công ty lớn nước ngoài, thì thu nhập của bất kỳ nhà quản lý doanh nghiệp nào ở Trung Quốc đều chỉ là “muối”. Lương năm hàng trăm triệu đô la, ở Trung Quốc là điều không dám nghĩ tới. Ở phương Tây, các CEO bị ví von là “những kẻ cướp bóc của thế giới văn minh”. Tại Mỹ, chênh lệch thu nhập giữa nhà quản lý và công nhân bình thường có thể lên tới hàng chục triệu lần, còn ở Trung Quốc, dù bạn có phần đầu thế nào, nếu là sống bằng lương, thì cũng chỉ có thể hơn đồng nghiệp một chút mà thôi.

Nếu đơn vị là một đơn vị tốt, thì việc thu nhập hơn đồng nghiệp một chút cũng coi như không tệ. Còn nếu đơn vị làm ăn không khấm khá, thì cái sự “hơn một chút” này cũng chỉ đủ để sống qua ngày. Đơn vị tốt nhất là những đơn vị có độc quyền, vừa không lo mất việc, vừa không lo làm việc quá sức, cứ đến ngày là lên phòng tài vụ lĩnh lương, lễ Tết còn được nhận thêm “phong bì”.

Những người không thể chen chân vào những đơn vị tốt như vậy, thì chỉ có thể “động não” để kiếm thêm thu nhập ngoài lương, ví dụ như “chơi” chứng khoán, làm thêm, làm tư vấn,... Tuy nhiên, làm những việc này cần phải có “vốn kiến thức”, không giống như mấy năm trước, chỉ cần có quan hệ, xin được cổ phiếu phát hành lần đầu là chắc chắn có lãi. Bây giờ thị trường chứng khoán cạnh tranh cũng lớn, “chơi” không khéo không những không làm cho tiền lương tăng giá trị, mà còn bị “bốc hơi” đáng kể.

Đương nhiên, nếu đã ở trong một đơn vị tốt, tốt nhất là còn phải có một “ghế” ngon, ngoài lương ra, không lo không có “lộc lá”. Tuy nhiên, loại thu nhập mà các nhà kinh tế gọi là thu nhập màu xám hoặc thu nhập màu đen này, tuy là siêu lợi nhuận, nhưng rủi ro cũng không thua kém gì thị trường chứng khoán. Trên thị trường chứng khoán, nếu đi sai một bước, cùng lắm là bị “kẹp hàng”, chỉ cần bạn không “xuống tàu” là vẫn còn hy vọng gỡ gạc. Nhưng loại hình kinh doanh “lấy quyền đổi tiền” này, một khi sơ sẩy, thì dù bạn không “xuống tàu” cũng không được!

Chương 31: Người nghèo hướng tới lương năm

Trong cuốn sách “Kinh tế học” có một bức tranh biếm họa rất thú vị: Ngồi trong vườn cùng vợ, vợ nói: “Anh suốt ngày nói yêu em, vậy anh đã hy sinh những gì vì em?”. Chồng nghĩ: “Ít nhất anh đã hy sinh cái giá phải trả cho việc không được theo đuổi Tiểu Phương.”

Trên đời này không có bữa trưa miễn phí, bất cứ việc gì cũng đều phải trả giá. Ví dụ như yêu đương, bạn có được một cô gái đoan trang, thì sẽ không còn cơ hội có được một cô gái nóng bỏng, thiệt hại này chính là chi phí cơ hội.

Nếu bạn là một người có năng lực xuất sắc, bạn đang chuẩn bị mở công ty riêng, lúc này có một công việc với mức lương năm mươi vạn tệ đang vẫy gọi bạn, bạn sẽ lựa chọn thế nào? Ở Trung Quốc, một công việc như vậy đủ để khiến đa số mọi người động lòng. Tuy nhiên, khi bạn có được mức lương cao này, bạn cũng phải trả một cái giá rất đắt. Nếu lý tưởng của bạn là khởi nghiệp, là kiếm một triệu, mười triệu, thậm chí là một tỷ, thì thứ bạn mất đi chính là công ty trong tương lai kia, là những đồng tiền bạn chưa kiếm được, là thời gian và cơ hội bạn đã đánh mất vì công việc này.

Trong thời đại này, không còn công việc nào có thể giúp bạn sống cả đời.

Trong thời kỳ kinh tế công nghiệp trước đây, tỷ lệ thất nghiệp của “cỏ xanh” thường biến động theo sự thay đổi tài sản của nhà máy. Còn bây giờ, trong thời đại kinh tế mới, dù ngồi trong văn phòng sáng sủa, nhưng tình trạng thất nghiệp của “cỏ trắng” cũng gần giống như “cỏ xanh” trước kia.

Trong thời kỳ suy thoái kinh tế 1990-1991 ở Mỹ, tỷ lệ thất nghiệp giữa “cỏ xanh” và “cỏ trắng” cơ bản là ngang nhau. Còn bây giờ, những người có bằng đại học lại trở thành đối tượng sa thải hàng đầu, làm thế nào để đào tạo lại “cỏ trắng thất nghiệp” đã trở thành vấn đề mà chính phủ phải bàn bạc, “đừng hy vọng sống cả đời bằng một công việc” cũng đã trở thành lời khuyên chân thành mà các công ty dành cho nhân viên.

Lương là thứ không đáng tin cậy, sống bằng lương thì càng không thể trở thành người giàu thực sự. Nếu bạn vẫn còn đang mơ tưởng đến một mức lương năm cao ngất ngưỡng, thì

chúng tỏ bạn vẫn còn tư duy của người nghèo. Phương hướng sai lầm, dù bạn có nỗ lực phấn đấu đến đâu, cũng sẽ không có bước nhảy vọt về chất.

Tài nguyên mà bất kỳ ai sở hữu đều là hữu hạn, tiền bạc, trí tuệ, tài năng, sức lực, thời gian,... toàn lực làm một việc, thì sẽ không thể làm việc khác. Khi bạn lựa chọn một dự án, thì bạn đã đánh mất lợi ích ở những dự án khác. Lý do khiến người nghèo nghèo cả đời, phần lớn là vì họ đã tính toán sai lầm trong vấn đề phương hướng.

Chương 32: Người nghèo không nỡ bỏ thứ vô dụng

Rất nhiều người muốn trở nên giàu có, họ không phải là không biết phải làm thế nào, mà là không dám thực sự làm như vậy.

Họ luôn có quá nhiều lo lắng, trước những yếu tố bất định của tương lai, họ không nghĩ đến trường hợp “một vạn”, mà luôn nghĩ đến trường hợp “vạn nhất”, càng nghĩ càng thấy đáng sợ, kết quả là vô số khả năng bị tan thành mây khói trong sự do dự và chờ đợi.

Con người khi đối phó với những nguy hiểm trong cuộc sống, thường dựa vào kinh nghiệm và bản năng, không cần suy nghĩ cũng có thể đưa ra lựa chọn. Ví dụ, bạn sẽ không đứng trên tảng đá không vững, cũng sẽ không đưa tay vào lửa. Lý do là vì bạn đã từng trải qua những đau đớn, đã từng có bài học xương máu. Thất bại là một kinh nghiệm quý giá, nó sẽ giúp con người rút ra bài học, trở nên thông minh hơn.

Mắc lỗi không đáng sợ, đáng sợ là nỗi sợ hãi đối với việc mắc lỗi.

Rất nhiều người luôn lo lắng khởi nghiệp thất bại, lại mất đi nguồn thu nhập ổn định hiện có, rơi vào tình cảnh “tham bát bỏ mâm”.

Cái gọi là thu nhập ổn định chính là trở ngại hành động của rất nhiều người, giống như “xương gà”, nói cho cùng vẫn là phản ánh sự thiếu tự tin. Đối với đại đa số mọi người, dựa vào tiền lương thì mãi mãi chỉ có thể đáp ứng nhu cầu cơ bản của cuộc sống. Lý do ông chủ thuê bạn, không phải là để giúp bạn làm giàu, cũng không phải là để cùng bạn làm giàu, nếu ông ta không “bào” được giá trị thặng dư của bạn, thì việc thuê bạn cũng bằng thừa.

Vì vậy, cuối cùng, muốn tạo dựng hạnh phúc cho mình, vẫn phải dựa vào chính bạn.

“Không vào hang cọp sao bắt được cọp con”, không nỡ bỏ “xương gà” thì cũng không làm nên nghiệp lớn. Dương nhiên, “cọp con” bỏ ra rồi, cũng chưa chắc bắt được, chuyện thất bại hoàn toàn có thể xảy ra; “xương gà” vứt bỏ rồi, có thể cuối cùng cũng không làm nên nghiệp lớn, thậm chí thực sự “chẳng còn gì để gặm”, điều này cũng có thể. Nhưng chỉ cần bạn tin rằng năng lực của con người là do rèn luyện trong thực tiễn mà có, trải nghiệm nhiều hơn, dù thế nào cũng là điều tốt, ít nhất là có ích cho việc nâng cao phẩm chất cá nhân, thì bạn sẽ

cảm thấy, bạn đang bước đi, đang tiến gần đến mục tiêu, dù sao cũng tốt hơn là dậm chân tại chỗ.

Chương 33: Người nghèo giúp người khác khởi nghiệp

Người nghèo không tự mình dựng nghiệp được, liền đi giúp người khác “đánh giang sơn”, hy vọng gặp được minh chủ, khi thành công, bản thân cũng được hưởng phú quý. Tuy nhiên, từ xưa đến nay, những người giúp người khác “đánh giang sơn”, bản thân đều không thể ngồi lên “giang sơn” đó, thậm chí còn không được hưởng thái bình thịnh trị.

Trước tiên, “đánh giang sơn” là một quá trình lâu dài, bạn phải đối mặt với đạn của kẻ thù, với đấu đá nội bộ, với vận mệnh của người mà bạn đi theo, tất cả những điều này sẽ đào thải phần lớn mọi người. Cho dù bạn có “vá” hết những “lỗ thủng” trên người, mạng lớn, sống sót đến ngày chiến thắng, cũng chưa chắc sẽ có kết cục tốt đẹp.

“Cáo chết, chó săn bị nấu”, không chỉ đơn giản là vì chủ nhân hẹp hòi, mà đôi khi, việc “nấu chó săn” lại chính là biểu hiện của sự rộng lượng. “Đánh giang sơn” cần những đội quân cảm tử, không tuân thủ quy tắc, đập bàn, tát tai, chửi bới,... đều được. Đối với những người phải “xả thân”, thì điều gì cũng có thể thông cảm, “giang sơn” là đánh đổi bằng cách đó mà có được.

Nhưng sau khi đánh được “giang sơn”, sự nghiệp chuyển hướng, chỉ biết mùa may gây gộc là không còn phù hợp với yêu cầu của thời đại nữa. Cáo đã chết, giữ chó săn lại chỉ thêm phiền phức, không những tốn cơm, mà đôi khi còn gây họa, cắn người, vì vậy, “nấu chó săn” cũng là xuất phát từ đại cục, cũng là bắt buộc dĩ.

Sự nghiệp mới cần nhân tài mới, cần những người hợp tác mới. Đừng tưởng rằng giữa nước này nước kia cứ đánh đánh, hợp hợp, như trẻ con không hiểu chuyện, thực ra đằng sau mỗi câu ngoại giao đều có những toan tính lợi ích sâu xa. Lý do trở thành “đồng chí anh em” là vì lợi ích thống nhất, lý do “bạn thành thù” cũng là vì lợi ích. Đây chính là hình ảnh thu nhỏ của các mối quan hệ giữa người với người.

Người nghèo muốn dựa vào việc giúp người khác “đánh giang sơn”, vào sinh ra tử, để được hưởng phú quý, là điều không thực tế.

Tham gia vào một doanh nghiệp khi mới thành lập là điều không sáng suốt, giai đoạn khởi nghiệp thường rất hỗn loạn, khó khăn chồng chất, nội bộ đấu đá liên miên, tương lai bất định, một người muốn vùng vẫy trong môi trường như vậy, để trở thành “công thần”, giống như “mò trắng đáy nước”, chỉ có thể nhìn chứ không thể chạm tới. Thay vì đặt cược tương lai vào việc giúp người khác “đánh giang sơn” để được hưởng phú quý, chi bằng ngay từ bây giờ hãy chọn một doanh nghiệp đã thành công để cống hiến. Nói cho cùng, doanh nghiệp đã thành công là doanh nghiệp đã được thực tiễn kiểm chứng, sức cạnh tranh mạnh hơn, cơ chế hoàn thiện hơn, điều kiện tốt hơn, có khả năng trọng dụng và hậu đãi nhân tài hơn. Chỉ cần bạn tin mình là nhân tài, thì ở bất kỳ môi trường nào cũng sẽ được trọng dụng. Còn nếu vì bản thân năng lực kém mà đi chọn một công ty nhỏ, chọn giúp người khác khởi nghiệp, thì chưa nói

đến việc có thành công hay không, mà cho dù có thành công, bạn cũng sẽ bị “tổng cô” ra ngoài.

Chương 34: Người nghèo cứu tế người nghèo

Trong các hoạt động công ích ở thành phố, người giàu nên đóng góp nhiều hơn hay người nghèo nên đóng góp nhiều hơn? Câu trả lời dường như đã quá rõ ràng, người giàu nên đóng góp nhiều hơn! Nhưng thực tế lại không phải như vậy. Bạn hãy đến các điểm bán vé số xem, người giàu mua nhiều hơn hay người nghèo mua nhiều hơn?

Người nghèo thực sự quá muốn thay đổi số phận, chỉ cần cho họ một chút hy vọng, là họ sẽ đứng cảm tiến lên. Huống hồ vé số không chỉ cho họ một chút hy vọng, mà là hàng triệu! Thực sự không biết nếu trúng giải, họ có phát điên lên không.

“Gà đẻ trứng, trứng đẻ gà”, người nghèo cả đời cứ mãi luẩn quẩn trong câu chuyện ngụ ngôn này. Họ luôn nghĩ, bỏ ra hai tệ mua một tờ vé số, nếu trúng giải độc đắc, nếu được 5 triệu, rồi lại đem đi đầu tư, lại kiếm thêm 5 triệu, lại đầu tư, lại kiếm,... vài năm sau, chẳng phải là Lý Gia Thành thứ hai sao?

Vì vậy, họ điên cuồng mua vé số, gửi gắm cả núi ước mơ vào những tờ vé số, một tuần 10 tệ, cũng không nhiều, nếu trúng, thì có thể là mấy triệu! “Trên trời sẽ rơi bánh có nhân”, hơn nữa sẽ rơi trúng đầu ai đó. Người đó tại sao không thể là tôi?!

Người nghèo đều nghĩ như vậy, hơn nữa còn rất tự tin. Mua! Cứ mua như vậy, hết một năm, tính toán lại, mới phát hiện ra, mỗi tuần 10 tệ, bạn đã chi 480 tệ cho giấc mơ của mình.

Chỉ trách vận may không tốt, bạn cũng không thấy tức giận, huống hồ người ta còn nói với bạn, trên quảng trường, trong công viên có thêm nhiều thiết bị thể thao, là do sử dụng quỹ vé số. Trong đó cũng có đóng góp của bạn! Bạn vui quá nên không thèm so đo xem những người sử dụng các thiết bị đó là người giàu hay người nghèo, họ có mua vé số hay không.

Có người nói: “Ngành vé số ở nước ngoài những năm gần đây tăng trưởng với tốc độ khoảng 15%, đã trở thành ngành công nghiệp lớn thứ sáu thế giới”. Dù cách nói này có chính xác hay không, thì xét cho cùng, “vé số” chính là một hình thức đánh bạc, hơn nữa là đánh bạc của người nghèo. Lý Gia Thành sẽ không bao giờ nghĩ đến chuyện làm giàu nhờ vé số, chỉ có những người nghèo “bát mồ hôi”, mới thêm thuồng “bánh có nhân” trên trời.

Người nghèo vốn đã nghèo, thu nhập ít ỏi lại còn bị “bốc hơi” một phần. Chính phủ phát hành vé số tương đương với việc thu thuế: người mua vé số nộp thuế, số thuế thu được một phần dùng để trả thưởng, một phần dùng cho các hoạt động công ích.

Thuế vốn là để “lấy của người giàu chia cho người nghèo”, người giàu thuế suất cao, người nghèo thuế suất thấp, đây là nguyên tắc cơ bản của thuế. Nhưng thực tế lại là, xét về cả số tiền tuyệt đối lẫn tỷ lệ so với thu nhập, số tiền mà người nghèo chi cho vé số lớn hơn người giàu rất nhiều.

Ước mơ càng mãnh liệt, thì khi tỉnh giấc càng đau khổ. Hãy nhìn những người xung quanh bạn, có mấy ai thay đổi số phận nhờ vé số? Cứ mua mãi, mà vẫn nghèo mãi, đa số mọi người đều như vậy, bản thân thất nghiệp, mà vẫn móc tiền túi ra mua vé số phúc lợi, cứu tế những người nghèo khác. Đương nhiên, không phải là nói cứu tế người khác là không tốt, chỉ là rất nhiều khi đó không phải là ý muốn thực sự của bạn.

Nói gì mà “kiến thức là sức mạnh”, “phẩm chất quyết định số phận”, bảo tôi mỗi năm bỏ ra 480 tệ để mua sách? Không đời nào! Dù trong sách có “nhà vàng”, nhưng sách phải đọc từng chữ một, làm sao sướt bằng trúng một phát 5 triệu! Nhưng họ đâu biết, không đọc sách, không suy nghĩ, thì bạn sẽ không nhìn thấu chân tướng của thế gian này, bạn cứ nghĩ người ta vất vả dụ dỗ bạn mua vé số là vì muốn tốt cho bạn sao?

Hãy động não suy nghĩ đi! Vé số chỉ là một ví dụ, bạn nghĩ thông suốt chuyện này, thì nhiều chuyện khác tự nhiên sẽ hiểu.

Chương 35: Người nghèo bị lựa chọn

Đối với người nghèo, điều quan trọng nhất là “bát cơm”. Mục đích trực tiếp của việc người nghèo đi học là để khiến bản thân được coi trọng, được chào đón, cái gọi là “xuất sắc” là để được người khác khen ngợi, tán thưởng, cho mình một cơ hội, cho mình một “bát cơm” ngon lành. Họ nỗ lực để bản thân có đủ loại phẩm chất tốt đẹp, thành tích học tập xuất sắc, cử chỉ tao nhã, tài sắc vẹn toàn, luôn sẵn sàng để người khác lựa chọn.

Nhưng tại sao lại không nghĩ đến chuyện lựa chọn người khác? Dù một người không thể 100% bị người khác lựa chọn, cũng không thể 100% lựa chọn người khác, nhưng nếu trong lòng chỉ nghĩ đến chuyện rèn luyện tài năng của mình, để người khác sử dụng cho thuận tiện, thì số phận cả đời bạn, 100% sẽ không có duyên với người giàu.

Đại phú đại quý là gì? Chính là tổng hòa của vô số tiểu phú tiểu quý. Chỉ có những người giỏi tập hợp sức mạnh của người khác để phục vụ cho mình, mới có thể khiến tài sản như trăm sông đổ về một biển, cuộn cuộn không ngừng.

Học tập là cần thiết, làm việc cũng là cần thiết, nhưng học cái gì, làm việc cho ai, vấn đề này mới là quan trọng nhất.’

Chương 36: Người nghèo mơ ước trở thành ngôi sao

Người nghèo không có tiền, vốn liếng lớn nhất chính là bản thân họ.

Tại Mỹ, những đứa trẻ da đen ở khu ổ chuột, điều mong mỏi nhất là trở thành như Jordan hay Tyson, dựa vào sức mạnh cơ bắp, vài chiêu độc, tay không đánh bại thiên hạ, là có thể “đeo túi tiền quanh eo” rồi. Xã hội thương mại có cái hay là, tất cả mọi thứ đều có thể mua bán, người nghèo chỉ cần có cách khiến người ta vui vẻ, khiến người ta cần đến, là tiền sẽ chảy vào túi bạn, bạn muốn không giàu cũng khó.

Dù là ngôi sao thể thao hay ngôi sao văn nghệ, nếu thực sự nổi tiếng, là tương đương với việc trở thành “máy in tiền”, chỉ cần ấn nút là tiền ào ào chảy tới. Trong giới này, triệu phú, tỷ phú không phải là chuyện hiếm.

Đương nhiên, ngôi sao cũng có nỗi khổ của ngôi sao, áp lực cũng lớn, khó khăn cũng nhiều, nhưng đã là con người, ai mà chẳng có khó khăn? Thu hoạch của ngôi sao đã phong phú như vậy, thì hy sinh một chút cũng là điều hợp lý.

Vì vậy, dù ngôi sao có kêu ca thế nào, vẫn khiến người ta ngưỡng mộ.

Xưa kia, diễn viên có địa vị gần như nô bộc. Trong “Hồng Lâu Mộng”, nhà họ Giả có nuôi một gánh hát, địa vị của những diễn viên trong đó còn không bằng Tập Nhân.

Bây giờ thì khác, ngôi sao không chỉ kiếm được nhiều tiền, mà còn có thể vào Hội nghị Hiệp thương Chính trị làm ủy viên,... địa vị kinh tế và địa vị chính trị đều “một bước lên mây”. Vì vậy, ngôi sao là người dẫn đầu xu hướng, là anh hùng thời đại, trên người họ hội tụ niềm đam mê và ước mơ của giới trẻ, chỉ có ngôi sao mới có thể hợp pháp làm giàu chỉ sau một đêm, hơn nữa còn là danh lợi song thu. Làm ngôi sao còn không cần phải tự bỏ ra nhiều vốn, vì vậy, giấc mơ ngôi sao là giấc mơ phù hợp nhất với người nghèo.

Những đứa trẻ khổ luyện ở các lớp đào tạo diễn viên và trường thể thao, bản thân chúng có thể chỉ là vì thấy vui, nhưng cha mẹ chúng, trong thâm tâm đều hy vọng một ngôi sao lớn sẽ ra đời từ đó, số phận của con cái sẽ thay đổi từ đó.

“Trời sinh ta ắt có chỗ dùng”, người nghèo cũng là con người, cũng là nhân tài, đối với người nghèo mà nói, khai thác tốt tài nguyên vốn có của bản thân, thì tiền đồ vẫn là rộng mở.

Chương 37: Người nghèo an phận thủ thường

Người giàu hiểu rõ mỗi khoản đầu tư đều có rủi ro, nhưng họ không còn lựa chọn nào khác, vì nếu không đầu tư, không tiếp tục khởi nghiệp, họ có thể sẽ lại trở thành người nghèo.

Người nghèo thì khác. Người nghèo không có nhiều tiền để đầu tư, vì vậy, họ không dám mạo hiểm, không dám đánh cược. Hễ thấy người giàu thua lỗ, là họ lại tự an ủi: “Thôi, thế là đủ rồi.”

Nhưng đối với người giàu, không thể nào là “đủ”, vì mô hình hành vi, lối sống của họ đều khác với người nghèo. Rất nhiều người giàu xuất thân từ người nghèo, nhưng không thể quay lại làm người nghèo, vì vậy họ “dễ cảm khó buông”. Dù có thua sạch túi, tán gia bại sản, thì nhu cầu và suy nghĩ của họ vẫn là của người giàu. Người giàu dù có trắng tay, họ vẫn khác với người nghèo bình thường, quan niệm của họ đã thay đổi, họ sẽ không cam chịu, họ sẽ gây dựng lại sự nghiệp.

Còn người nghèo, mỗi khi thấy một người giàu phá sản, ngoài việc hả hê ra, thường còn kèm theo sự tự mãn. Họ thường cảm thán, người giàu hà tất phải mạo hiểm, chịu khổ như vậy, “biết đủ là vui rồi!” Họ nói với vẻ đắc đạo, nhưng đâu biết rằng, không đầu tư cũng có rủi ro, hơn nữa rủi ro là tuyệt đối – rủi ro lớn nhất của người nghèo chính là, họ cả đời là người nghèo.

Chương 38: Người nghèo chỉ biết chạy theo

Người giàu tập trung tiền của người nghèo, đầu tư, khuếch đại, để nó phình to hết cỡ. Người giàu giống như thấu kính hội tụ, vô số tài sản đáng thương của người nghèo bị anh ta thu gom lại, biến thành ánh sáng năng lượng cao, bản thân anh ta cũng trở thành vị Phật sống sáng chói, khiến người ta không thể mở mắt, không dám nhìn thẳng.

Chính vì vậy, việc quan trọng nhất mà người giàu phải làm, chính là làm thế nào để tập trung tiền của người khác. Thông thường họ đều có cách của riêng mình, người giàu kiếm tiền của người nghèo, chỉ cần một quan niệm, một trào lưu, một khẩu hiệu, một mô hình; còn người nghèo muốn kiếm tiền của người giàu, chỉ có thể dựa vào sức lực.

Điều đáng buồn là, người nghèo đều nóng lòng muốn làm giàu, lại sợ bị người ta coi là người nghèo, cho nên họ luôn là những người theo đuổi trào lưu, dễ dàng rơi vào cái bẫy của người giàu.

Tất cả những quan niệm và khẩu hiệu thịnh hành đều do người giàu tạo ra, còn người nghèo là những người theo đuổi không mệt mỏi, say mê không dứt.

Người giàu tạo ra hình mẫu, là để cho người nghèo chạy theo. Chỉ cần có người chạy theo, đội ngũ của anh ta sẽ càng lúc càng lớn, cơ hội của anh ta sẽ đến.

Chương 39: Người nghèo quá đi trước thời đại

Người đi tiên phong thường có kết cục bi thảm.

Người đi tiên phong đồng nghĩa với việc có tầm nhìn xa trông rộng. “Gió bắt đầu từ gợn sóng nhỏ”, người đi tiên phong đã ngửi thấy mùi của “gió tanh mưa máu”, họ bẩm sinh đã có tham vọng lớn, máu nóng luôn sẵn sàng sôi trào, sự nhạy cảm và nhiệt huyết khiến họ không thể ngồi yên trước những thay đổi của xu hướng. Họ tin rằng mình đã nhìn rõ hướng đi của thời đại, bèn xắn quần lội xuống nước, nhảy một phát.

Nhảy xuống rồi thì khó quay đầu. Dù họ đứng, họ tiên tiến, thậm chí là vĩ đại, nhưng xu hướng vẫn chưa hình thành khí hậu, họ chỉ có thể đơn thương độc mã chiến đấu với thế lực cũ tuy lạc hậu nhưng vẫn còn rất mạnh. Họ quá nhỏ bé, quá gian nan, kết cục cuối cùng rất có thể là, đích đến vẫn còn xa vời, mà họ đã kiệt sức, ngã gục giữa đường.

Lúc này, có một người đi theo phía sau, người đi tiên phong hấp hối liền thuận tay giao lá cờ cho người đến sau, người này cũng “thuận nước đẩy thuyền” tiếp nhận, đi theo hướng mà người đi tiên phong đã tìm ra, bước trên con đường mà người đi tiên phong đã khai phá, dũng cảm tiến lên, kết quả là họ đã đến được bờ bên kia của chiến thắng.

Người làm nên nghiệp lớn thường là người đến sau, thế hệ người giàu đầu tiên của Trung Quốc, thực ra đều là những người “giàu nhỏ”, bây giờ nhìn lại thì chẳng đáng là gì, những người thực sự làm nên đại sự là thế hệ thứ hai, thứ ba, thậm chí là những người có thâm niên thấp hơn.

Người giàu không nhất thiết phải là người thức tỉnh sớm nhất, không nhất thiết phải là người sáng tạo ra ý tưởng vĩ đại nào đó, họ chỉ cần phát huy ý tưởng của người khác là đã đủ để tạo dựng sự nghiệp huy hoàng cho mình. Người giàu không nhất thiết phải là người khổng lồ, nhưng họ là những người đứng trên vai người khổng lồ.

Chương 40: Người nghèo không biết thời thế

Khi con người chế tạo ra chiếc tàu hỏa đầu tiên, nó vừa đắt đỏ, vừa chạy chậm, lại còn phải trải đường ray, tốn công tốn sức, hiệu quả của tàu hỏa thời đó có thể còn kém xa xe ngựa truyền thống.

Nhưng tàu hỏa nhất định sẽ chiến thắng xe ngựa, đây là xu hướng lịch sử, không vì sự hơn kém tạm thời mà thay đổi. Có thể xét về hiệu quả kinh tế thời đó, đi xe ngựa có lợi hơn, nhưng lựa chọn xe khác nhau là lựa chọn thời đại khác nhau, tức là lựa chọn lối sống khác nhau và tiền đồ khác nhau.

Nắm bắt xu hướng là nắm bắt tương lai, nắm bắt cơ hội phát triển. Khi một xu hướng mới manh nha, có thể phát hiện ra và nắm bắt được, đó mới là anh hùng thực sự.

Năm đó, một nhân viên bán máy xay sinh tố tên là Kroc, trong một lần tình cờ, phát hiện trên báo cáo kinh doanh có một nhà hàng tên là McDonald's, đã đặt mua một lúc tám chiếc máy xay sinh tố, trong khi các cửa hàng bình thường chỉ cần một, hai chiếc. Ông ta đã nhìn ra “điềm báo” từ đơn đặt hàng này, ông ta cho rằng đây là một cửa hàng đặc biệt, liền lập tức lên đường đến đó. Chuyến đi này đã thay đổi quỹ đạo cuộc đời ông.

Kroc đến nhà hàng McDonald's, lập tức bị bầu không khí đặc biệt của loại hình kinh doanh thức ăn nhanh thu hút. Ông ta nhận ra, trong thời đại công nghiệp, những cửa hàng thức ăn nhanh như McDonald's chính là xu hướng. Ông ta liền tìm đến anh em nhà McDonald's – chủ cửa hàng – đề xuất kế hoạch mở rộng, ông ta muốn nhân rộng mô hình McDonald's ra khắp nước Mỹ. Nhưng anh em nhà McDonald's không mấy hứng thú, chỉ với một cửa hàng ở Los Angeles, một năm đã có thể kiếm được 10 vạn đô la, con số này thời đó không hề nhỏ, họ đã rất mãn nguyện rồi. Sau cuộc đàm phán khó khăn, Kroc mới giành được quyền nhượng quyền với những điều kiện khắt khe, bắt đầu đi khắp nước Mỹ để bán quyền nhượng quyền thương hiệu McDonald's.

Kroc năm đó đã 53 tuổi. Ông ta không chỉ từ bỏ công việc quen thuộc, mà còn phải tự mình gánh vác chi phí tiếp thị cho các cửa hàng nhượng quyền, bốn ba khắp nơi mà kiếm được chẳng bao nhiêu, đến nỗi người vợ chung sống 39 năm cũng ly hôn.

Dù thiệt hại nặng nề, nhưng Kroc đã quyết tâm, nhất quyết không bỏ cuộc. 6 năm sau, số lượng cửa hàng nhượng quyền McDonald's trên toàn nước Mỹ lên tới hơn 200. Kroc lại mạo hiểm “được ăn cả, ngã về không”, vay 2,7 triệu đô la, mua đứt thương hiệu McDonald's, ông ta cuối cùng cũng trở thành chủ nhân của McDonald's. Sau đó chỉ 10 năm, số lượng cửa hàng nhượng quyền McDonald's ở Mỹ đã lên tới hơn 700, cổ phiếu cũng được niêm yết, trở thành “cỗ máy kiếm tiền” mà Warren Buffett nắm giữ lâu dài.

Hiện nay, giá trị thương hiệu McDonald's là 25,3 tỷ đô la, bản thân Kroc dĩ nhiên cũng trở thành người siêu giàu.

Anh em nhà McDonald's sáng lập ra McDonald's, rồi lại đánh mất McDonald's, họ có thể điều hành tốt một cửa hàng, nhưng lại không có tầm nhìn chiến lược, không nhìn thấy xu hướng của tương lai, đến nỗi kinh doanh 25 năm, vẫn chỉ có một cửa hàng, cho đến khi Kroc xuất hiện, mới biến McDonald's thành một đế chế.

“Biết thời thế là trang tuần kiệt”, thời thế là gì? Chính là tình hình, là xu hướng, là sự phán đoán chính xác về hiện tại và tương lai của sự vật. Một sự việc, điều quan trọng không phải là hiện tại nó như thế nào, mà là tương lai nó sẽ như thế nào. Nhìn rõ tương lai của nó, kiên định làm, rất nhiều người giàu đã làm giàu bằng cách đó. Còn người nghèo, lý do họ mãi nghèo, rất nhiều khi cũng là vì thua thiệt ở điểm này.

Chương 41: Người nghèo có ham muốn đầu tư

Người nghèo quá khao khát thay đổi hiện trạng, nên thường có ham muốn đầu tư. Và hầu như tất cả những cuốn sách hướng dẫn người nghèo làm giàu, để chiều lòng tâm lý của họ, đều đồng thanh khuyên người nghèo đầu tư. Thực tế, rất nhiều người nghèo lại càng nghèo hơn vì đầu tư.

Kênh đầu tư ở Trung Quốc cũng chỉ có vài ba loại, “chơi” chứng khoán là một con đường tắt, nhưng có mấy ai làm giàu nhờ “chơi” chứng khoán? Câu chuyện thần thoại thì nghe nhiều rồi, còn bản thân mình, không thua lỗ là đã may mắn lắm rồi. Có những “đại gia”, “trung gia”, 1 triệu “chơi” còn 300 nghìn, 500 nghìn “chơi” còn 200 nghìn, vốn dĩ cũng coi như là người giàu, giờ cũng phải chật vật ở “vùng biên” của người nghèo. Còn những nhà đầu tư nhỏ lẻ thì càng đáng thương, trưa ăn cơm hộp, có loại 3 tệ thì nhất quyết không mua loại 5 tệ, thế mà chỉ cần một phiên giảm sàn, bao nhiêu hộp cơm mới bù lại được? Tính toán tổng kết mấy năm qua, người quen xung quanh, thua mất một chiếc ô tô, thua mất một căn hộ, là chuyện bình thường.

Tại sao cứ phải “chơi” chứng khoán!

Bạn cũng có thể không “chơi” chứng khoán. Vậy thì hãy chân thành đầu tư vào ngành nghề thực sự, mở một công ty nhỏ chẳng hạn? Ý tưởng thì hay đấy, nhưng làm ăn đâu có dễ dàng như vậy, thành công chỉ là số ít. Vất vả mấy năm trời, tính toán lại, còn không bằng ngoan ngoãn ở lại đơn vị. Ở lại đơn vị, được phân nhà, “cải cách nhà ở”, ít nhất cũng đáng giá bao nhiêu vạn, số tiền bạn kiếm được cũng chẳng hơn ai.

Con người vốn thích tung tăng, người nghèo cũng vậy, chỉ là “nền móng” của người nghèo mỏng manh, “quậy” vài cái là “nền móng” sụp đổ.

Có một anh tài xế lái taxi cho người ta, vất vả lắm. Lái xe mấy năm cuối cùng cũng có chút tiền, cũng muốn biến nó thành vốn, liền đi mua một chiếc Xiali, thuê một tài xế, thay phiên nhau lái. Ai ngờ xe mới mua về chưa được một tháng, mẫu Xiali mà anh ta mua đã giảm giá ầm ầm hai vạn, trên báo còn nói là vẫn còn khả năng giảm giá tiếp. Hai vạn! Phải lái xe bao lâu mới kiếm lại được! Biết trước thế này, chi bằng nằm im, chẳng làm gì, ít nhất hai vạn kia vẫn còn nguyên.

Xã hội từng thịnh hành rất nhiều con đường làm giàu, ví dụ như nuôi chuột hải ly, làm đa cấp, huy động vốn,... hễ vung tay hô hào là có người hưởng ứng. Kết quả thì sao? Vừa tốn công vừa tốn sức, “mất cả chì lẫn chài”.

Người nghèo bị hạn chế bởi phẩm chất và địa vị yếu thế của bản thân, trên thị trường vốn thường ở thế bất lợi. Rõ ràng biết đó là nơi “cá lớn nuốt cá bé”, rõ ràng biết mình thiếu sức cạnh tranh, mà vẫn cứ tham gia, vẫn cứ “tự chui đầu vào rọ”, để người ta “xé thịt”, tại sao?!

Trên sân bóng đá, người ta thường thích xem lối đá tấn công, vì thế trận hoành tráng, náo nhiệt, trông đã mắt. Thế nhưng, những đội đá tấn công chưa chắc đã là đội chiến thắng, ghi nhiều bàn, để thủng lưới nhiều bàn, vẫn cứ thua như thường.

Thị trường vốn còn coi trọng kết quả hơn cả bóng đá, bạn đầu tư không phải là để “thử cho biết”, điều quan trọng nhất là không thua lỗ, trên cơ sở không thua lỗ mới tính đến chuyện kiếm lời. Đầu tư mà không có nắm chắc, thì thà đừng đầu tư! Chiến thắng thường thuộc về những người ít mắc lỗi.

PHẦN 4: QUẢN LÝ TÀI CHÍNH

Chương 42: Đừng dễ dàng vay tiền

Trừ khi bắt buộc dĩ, bạn đừng nên dễ dàng vay tiền người khác, cũng đừng cho người khác vay tiền. Câu nói này nghe có vẻ không lọt tai, nhưng lại là một chân lý.

Vay tiền người khác, dễ bị người ta coi thường, khiến người ta nghi ngờ, khiến người ta khó xử, trừ khi bắt buộc dĩ, thực sự không cần thiết. Còn cho người khác vay tiền, cũng là một việc tiềm ẩn rất nhiều nguy cơ.

Thực ra, việc vay tiền bản thân nó không đáng sợ, ngân hàng là nơi chuyên cho vay tiền, ngân hàng cho vay tức là cho người khác vay tiền, đến hạn không những phải thu hồi vốn, mà còn phải cộng thêm lãi, ngân hàng kiếm tiền bằng cách đó. Chính vì ngân hàng là một tổ chức chuyên cho vay tiền, nên họ có cả một hệ thống chuyên nghiệp, trước khi cho vay phải xem xét năng lực của bạn, còn phải có bảo lãnh, thế chấp,... “chạy trời không khỏi nắng”, dù cuối cùng bạn có không trả được nợ, thì họ cũng không đến nỗi lỗ vốn.

Nhưng việc vay tiền giữa cá nhân với cá nhân thì khác, hoàn toàn dựa vào tình cảm, vừa không có luận chứng khả thi, vừa không có thế chấp hay bảo lãnh được pháp luật công nhận, có người thậm chí còn không có cả giấy nợ, vỗ ngực một cái là xong. Sảng khoái thì sảng khoái, nhưng sau này nếu có rắc rối, thì rắc rối đó không phải là rắc rối bình thường.

Nói một câu công bằng, những người vay tiền không trả, không phải ai cũng là cố tình quyt nợ. Có thể mở lời vay tiền bạn, mà bạn cũng yên tâm cho vay, thì mối quan hệ đó phần lớn không phải là mối quan hệ bình thường, hoặc là họ hàng thân thích, hoặc là có liên quan về lợi ích, hoặc là có điều gì đó khiến bạn đặc biệt cảm động hay tin tưởng, nếu không thì sao bạn có thể đưa tiền ra? Bạn có thể đưa tiền ra, ít nhất là vào lúc đó, bạn tin chắc là sẽ thu hồi được.

Nhưng sau này tại sao lại thay đổi? Thường là lúc vay tiền, họ là “cháu”, lúc trả tiền, hì hì, bạn thành “cháu”. Chính là vì bạn không phải là người chuyên cho vay nặng lãi. Bạn không chuyên nghiệp, bạn sẽ mắc sai lầm.

Bạn không chuyên nghiệp, bạn lấy tình cảm làm “thế chấp”, cứ nghĩ rằng có tình cảm này rồi, thì việc trả nợ sẽ được đảm bảo. Nhưng họ đâu biết, tiền là có giá, tình cảm là vô giá. Thứ vô giá, nói nó đáng giá thì nó đáng giá, nói nó không đáng giá thì nó chẳng đáng một xu. Vì vậy, tình cảm vừa là thứ nặng nhất trên đời, cũng là thứ nhẹ nhất trên đời, bạn đặt số tiền thật kia lên một thứ hư vô như vậy, bản thân nó đã tiềm ẩn rủi ro rất lớn.

Người đi vay tiền, động cơ vốn đã rất phức tạp. Có người vay tiền thực sự là xuất phát từ thiện ý, lúc vay đã nghĩ nhất định phải trả, sau này họ cũng thực sự trả. Những người như vậy, bạn cho họ vay tiền là đúng. Nhưng có người vay tiền ngay từ đầu đã có ý đồ xấu, lúc vay đã không nghĩ đến chuyện có ngày phải trả, hoàn toàn là lừa đảo, lừa được ai hay người ấy, gặp phải những người như vậy, tiền vừa đưa ra là coi như “ném đá xuống biển”. Còn có những người, ban đầu là xuất phát từ thiện ý, nghĩ rằng mình có thể trả, nhưng sau này thực sự không trả nổi, không phải là không muốn trả, mà là thực sự không trả nổi. Ban đầu, có thể họ còn nghĩ cách để trả, sau này thực sự hết cách, cũng đành phải nói thẳng với bạn: “Thực sự xin lỗi, muốn tiền thì không có, muốn mạng thì có một”, bạn làm gì được họ?

Cho vay dễ, đòi nợ khó. Người đi vay tiền rất dễ mở lời, vì hai bên tình cảm tốt, mới vay tiền bạn, vay tiền là tin tưởng bạn, coi trọng bạn. Còn người đi đòi nợ lại rất khó mở lời, vì việc đòi nợ thường xảy ra khi đối phương không muốn trả hoặc không có khả năng trả, đòi nợ trở thành “đạp người khi họ đang gặp khó khăn”, là phá hoại tình cảm, là “ăn cháo đá bát”, đối phương dù không nói ra, trong lòng cũng sẽ nghĩ “ngày xưa...” Lý do mối quan hệ vay mượn giữa cá nhân với cá nhân có thể hình thành, là vì ban đầu hai bên có muôn vàn sợi dây liên kết, những sợi dây này một khi biến chất sẽ trở thành “lưới trời”, khiến bạn sa vào đó mà không thể thoát ra. Một khi khoản nợ đến mức phải đòi, thì tình cảm sẽ trở thành một xác chết, không chỉ không còn sự ấm áp thực sự, mà còn đáng sợ, xấu xí, thậm chí có thể quay lại bóp chết bạn.

Chưa nói đến việc bạn có thể đòi lại đủ số tiền hay không, mà cho dù bạn đòi được, dù số tiền không sút mẻ một xu, nhưng tình cảm đã mất hết, ân nhân lại trở thành kẻ thù. Người trả nợ, dù có trả lại tiền cho bạn, cũng sẽ không trả lại tình cảm cho bạn, không những không biết ơn vì bạn đã giúp đỡ họ lúc hoạn nạn, mà còn ghi hận trong lòng vì bạn “ăn cháo đá bát”, vì bạn không nể mặt, vì bạn “giúp người không giúp đến cùng”.

Cho người khác vay tiền, nguy hiểm lớn nhất không phải là mất tiền, mà là vĩnh viễn mất đi tình cảm, làm việc tốt lại đắc tội với người ta.

Dương Giang trong bài viết hồi tưởng về Tiền Chung Thu từng kể, Tiền tiên sinh không bao giờ cho người khác vay tiền, hễ ai vay tiền, ông đều giảm một nửa rồi tặng luôn. Vay 1 vạn, thì ông cho 5 nghìn, kèm theo câu “không cần trả”. Sự thông tuệ, thấu đáo của Tiền tiên sinh thật đáng khâm phục.

Chương 43: Người nghèo sơ suất trong kế hoạch

Người nghèo khao khát làm giàu, nhưng thường sơ suất trong kế hoạch. Trong ấn tượng của người nghèo, “tiền lớn” là thứ gì đó ghê gớm lắm, nói đến chuyện kiếm tiền lớn là

mắt sáng rực, hồi hả, hận không thể lập tức rút dao ra chém giết. Nhưng dao ở đâu? Chém ai? Chém như thế nào? Hoàn toàn không có kế hoạch chu toàn.

Người nghèo không có nhiều tài sản, chỉ có một cái cuộc, liền muốn đào đông đào tây, hy vọng một cuộc đào trúng vàng.

Đại đa số trường hợp là không đào trúng, người nghèo vẫn hoàn nghèo. Số ít người đào trúng, cũng chưa chắc đã giàu có từ đó. Tin tức nhanh chóng lan truyền, người ta ùn ùn kéo đến, cuộc chạm cuộc. Tình hình tiếp theo là, người đi đào vàng ngày càng đông, mà vàng có thể đào được ngày càng ít, hoặc là không đào được vàng nữa, hoặc là đào được quá nhiều, chết vì “tai họa”.

Người giàu thì không tự mình cầm cuộc. Nếu họ muốn có vàng, nhất định sẽ tổ chức chuyên gia khảo sát, tìm ra mỏ vàng, tìm hiểu rõ tình hình, làm thủ tục khai thác, thuê đủ nhân viên bảo vệ, sau đó mới tổ chức những người có kỹ thuật đi đào, đi đãi, đi luyện, dựa vào phương pháp khoa học, làm việc một cách trật tự, quy củ. Và cuối cùng, nếu có thu hoạch, cũng không phải là một, hai cục vàng, mà là những thỏi vàng ổn định, dồi dào, được sản xuất ra từ máy móc của họ mỗi ngày.

Người giàu có tiền tuyệt đối không phải là ngẫu nhiên, còn người nghèo, dù có tình cờ có được tiền, cũng khó mà giữ được lâu.

Chương 44: Sự nghiệp là khoản đầu tư tốt nhất

Nói đến đầu tư, người ta thường nghĩ đến cổ phiếu, trái phiếu, bất động sản,... nói chung là những chuyện mua đi bán lại để kiếm lời.

Thực ra, lời đâu có dễ kiếm như vậy, lỗ như “chênh lệch thuận” biến thành “chênh lệch nghịch”, đầu tư không thành lại “mất cả chì lẫn chài”. Hơn nữa, thất bại trong đầu tư không giống như sai sót trong cuộc sống hàng ngày, mua bán nhu yếu phẩm, dù có bị cân thiếu, cộng nhầm tiền, thì thiệt hại đó cũng chẳng đáng là bao. Thất bại trong đầu tư, “chơi” không khéo là mất trắng cả đời tích cóp, bao nhiêu năm tích lũy coi như công cốc. Kiếm tiền như “tầm rút ruột”, mất tiền như “núi lở”. Người nghèo đầu tư càng phải thận trọng.

Đầu tư là một công việc đòi hỏi chuyên môn rất cao, người nghèo bình thường không có năng lực đầu tư như vậy. Nhìn thấy người khác đầu tư thành công thì “đỏ mắt”, thực ra thành công chỉ là số ít, đa số những người không thành công đều không “khoe” ra, vì vậy mới tạo thành ảo tưởng, cứ ngỡ đầu tư kiếm tiền là dễ.

Bất cứ việc gì cũng nên làm với tinh thần chuyên nghiệp, cả đời làm tốt một việc, đây là lời khuyên hữu ích nhất.

Chăm chỉ làm tốt công việc mà mình giỏi, đó chính là khoản đầu tư tốt nhất. Bạn giỏi kỹ thuật, thì hãy cố gắng để trở thành người giỏi nhất; giỏi kinh doanh, thì hãy biến công việc kinh doanh của mình trở thành hạng nhất. Kiếm tiền bằng những cách này, chắc chắn hơn việc bạn hấp tấp đi đầu tư rất nhiều.

Đầu tư vào sự nghiệp của mình, mới là “một vốn bốn lời” và lâu dài, ổn định. Ngay cả người thông minh như Bill Gates cũng không “chơi” cổ phiếu của Microsoft, ông ta nói rằng khoản đầu tư thành công nhất của ông ta chính là công ty của mình, chính là bản thân Microsoft.

Trừ khi sự nghiệp của bạn là “chơi” chứng khoán, còn nếu chỉ là “chơi” cho vui, thì tốt nhất đừng nên “lăn lộn” trên thị trường chứng khoán!

Chương 45: Đầu tư làm giàu cần có phẩm chất

Những người giàu nhất thế giới đều là những người mở công ty, nhưng nếu bảo bạn cũng đầu tư mở một công ty, thì có thể bạn sẽ thấy khó xử. Liệu có cách nào để không cần khởi nghiệp, mở công ty, mà vẫn có thể trở thành tỷ phú không?

Có người đã đưa ra công thức như sau: Từ bây giờ, nếu bạn có thể đều đặn gửi tiết kiệm 1,4 vạn tệ mỗi năm, nếu số tiền bạn gửi tiết kiệm mỗi năm đều được đầu tư vào cổ phiếu hoặc bất động sản, và đạt được tỷ suất lợi nhuận đầu tư trung bình 20% mỗi năm, cứ như vậy trong 40 năm, bạn sẽ tích lũy được bao nhiêu tài sản? Dựa theo công thức tính niên kim trong tài chính: $1,4 \text{ vạn} \times (1+20\%)^{40} = 1,0281 \text{ tỷ}$, bạn đã trở thành tỷ phú!

Nghe thì có vẻ hay đấy, về lý thuyết cũng hoàn toàn khả thi, hơn nữa, tiền tiết kiệm một năm của rất nhiều người còn nhiều hơn 1,4 vạn tệ, suy ra, bạn hoàn toàn có thể hoàn thành nhiệm vụ trước thời hạn và vượt mức.

Còn nếu gửi tiền vào ngân hàng theo cách tương tự, được hưởng lãi suất trung bình 5%, thì sau 40 năm sẽ là bao nhiêu? Cũng dựa theo công thức: $1,4 \text{ vạn} \times (1+5\%)^{40} = 169 \text{ vạn}$, bạn chỉ là một triệu phú “tầm thường”.

Chưa nói đến chuyện 40 năm sau triệu phú có còn được coi là giàu có hay không, nếu không tính đến yếu tố lạm phát, thì chỉ riêng việc so sánh giữa tỷ phú và triệu phú, hai bên đã chênh lệch một trời một vực.

Trong công thức này, số tiền đầu tư 1,4 vạn tệ mỗi năm là không đổi, thời gian 40 năm cũng là cố định, thứ duy nhất khác biệt là tỷ suất lợi nhuận đầu tư. Người nghèo muốn làm giàu, cách hiệu quả nhất là thực hiện những khoản đầu tư có tỷ suất lợi nhuận cao.

Điều này không chỉ đúng với người nghèo, mà thành công của Quỹ Nobel cũng là nhờ vào điều này. Năm 1896, Nobel quyên góp 9,8 triệu đô la làm quỹ khởi đầu cho Quỹ Nobel. Nhưng mỗi năm, các giải thưởng được trao phải chi trả số tiền lên tới 5 triệu đô la. Đến năm 1953, quỹ chỉ còn lại hơn 3 triệu đô la. Cũng chính vào năm này, Quỹ Nobel đã thay đổi phương pháp quản lý tài chính từ chỉ được gửi ngân hàng và mua trái phiếu chính phủ, sang đầu tư chủ yếu vào cổ phiếu và bất động sản. Nhờ vậy, đến năm 1993, tổng tài sản của quỹ đã tăng lên hơn 200 triệu đô la.

Tuy nhiên, những người quản lý Quỹ Nobel đều là chuyên gia, họ có phẩm chất để đầu tư. Người nghèo đầu tư chưa chắc đã may mắn như vậy. Nhìn những người xung quanh,

đầu tư vào bất động sản phần lớn là người giàu, người nghèo mua nhà chủ yếu là để giải quyết nhu cầu ở của bản thân. Đầu tư vào cổ phiếu thì không ít, nhưng chẳng thấy mấy ai kiếm được tiền, cuối cùng lại là đa số “mất cả chì lẫn chài”. Chính vì cả người nghèo lẫn người giàu đều chen chúc trên con đường đầu tư này, nên con đường này mới đặc biệt nguy hiểm.

Hễ là khoản đầu tư có tỷ suất lợi nhuận cao, thì rủi ro chắc chắn cũng lớn, đầu tư tài chính có thành công hay không, cuối cùng vẫn do phẩm chất quyết định.

Đầu tư là một con đường tắt, cũng là một con đường hiểm trở, rất nhiều ví dụ về đầu tư thành công chỉ là trường hợp cá biệt, không phù hợp với tất cả mọi người. Công thức đầu tư cũng chỉ là tính toán trên lý thuyết, cung cấp cho bạn một lối suy nghĩ mà thôi.

Về lý thuyết, bạn muốn trở thành tỷ phú, chỉ cần có đủ ba điều kiện: tiết kiệm đều đặn, theo đuổi tỷ suất lợi nhuận cao, và kiên nhẫn chờ đợi trong thời gian dài.

Còn trên thực tế, để đạt được điều đó, còn phải xem bạn có đủ kiên nhẫn và kỹ năng cao 超 hay không.

Chương 46: Kiếm tiền có kế hoạch

Người giàu kiếm tiền, là từng bước một, chắc chắn.

Con người khi bước chân trái, rất dễ đoán được bước tiếp theo sẽ bước chân phải, nhưng đi thêm vài bước nữa, liệu trong lòng có còn rõ ràng như vậy không? Đa số mọi người thực ra chỉ có thể nhìn thấy trước mắt, không có kế hoạch rõ ràng cho tương lai, chỉ dựa theo quán tính, tùy ý bước đi. Vì vậy, cuộc đời của đa số mọi người, không phải là cuộc đời do họ tự sắp đặt, mà là kết quả của một chuỗi những sự tình cờ.

Sự khác biệt giữa kỳ thủ cờ vây cao cấp và người bình thường, thường là ở tầm nhìn xa gần, cao thủ có thể tính toán được thế cờ sau vài chục nước đi, còn người bình thường chỉ có thể nhìn thấy trước hai, ba nước. Nhìn xa trông rộng, mới có thể bày mưu nghĩ kế, đây là vấn đề phẩm chất.

Muốn kiếm tiền thì phải nghiêm túc kiếm tiền, coi kiếm tiền là nghề nghiệp, đối đãi với tài sản bằng tinh thần chuyên nghiệp, chứ không phải là vài anh em uống rượu say, nói cho vui miệng. Kiếm tiền có kế hoạch, là con đường bắt buộc của rất nhiều người giàu. Có kế hoạch, là một trong những dấu hiệu của người kiếm tiền có phẩm chất cao.

Người ta thường cho rằng, sự thành công của người giàu là nhờ thông minh và chăm chỉ. Thông minh giống như bốn bánh xe của một chiếc ô tô, nhạy bén, chắc chắn, chất lượng tốt, ô tô muốn chạy nhanh, chạy xa, thì không thể thiếu những bánh xe như vậy. Cái thường được gọi là thông minh, tài trí, thuộc về phạm trù này.

Nhưng chỉ có bánh xe tốt thì rõ ràng là chưa đủ, một chiếc ô tô tốt, điều quan trọng nhất là động cơ, không có động cơ thì không có động lực, chiếc ô tô tinh xảo đến đâu cũng chỉ là vật trưng bày. Đối với con người, động cơ tương đương với đam mê, ý chí, nó khiến con người nảy sinh khát vọng sáng tạo, nảy sinh tính tích cực và sự bền bỉ trong công việc.

Tuy nhiên, như vậy vẫn là chưa đủ, nếu không có vô lăng và phanh, thì ô tô chạy càng nhanh càng dễ bị hủy hoại. Đối với con người, những yếu tố kiểm soát phương hướng và cách thức của cuộc đời này, chính là niềm tin và lý trí.

Trong những phẩm chất để thành công, thông minh chỉ là một thứ rất hời hợt, tuy không thể thiếu, nhưng không phải là yếu tố quyết định. Chỉ có thông minh là chưa đủ, nếu không giải quyết tốt những vấn đề khác, thì thông minh thậm chí còn có hại.

Có thể kiếm tiền có kế hoạch, chứng tỏ bạn đã sở hữu vô lăng và động cơ. Kiếm tiền có kế hoạch, từng bước một, số tiền kiếm được mới là tiền thật, chứ không phải là “bong bóng”, bất cứ lúc nào cũng có thể vỡ tan.

Chương 47: Nắm bắt quyền chi phối

Vốn dĩ chỉ là một ngã tư bình thường, vì xây dựng một tòa nhà thương mại lớn, bỗng nhiên trở nên sầm uất, thành “cửa ngõ vàng”. Thực ra, nghĩ kỹ thì, “cửa ngõ” này không chỉ do một mình tòa nhà thương mại kia tạo nên, vì có tòa nhà thương mại này, mới có sức hút, xung quanh sẽ hình thành một “trường”, sẽ thu hút nhiều nhà đầu tư vừa và nhỏ, từ đó hình thành một khu thương mại.

Trung tâm của khu thương mại này chính là tòa nhà thương mại kia, dù không tính đến lợi nhuận kinh doanh, thì bản thân tòa nhà, từ giá đất rẻ mạt ban đầu, đến nay đã trở thành công trình mang tính biểu tượng của “cửa ngõ vàng”, cũng đã tăng giá trị lên rất nhiều.

Người giàu là người dẫn đầu xu hướng, họ có thể tạo ra cơ hội, chứ không phải đơn giản là đi tìm kiếm. Khi họ tạo ra một trào lưu, vì họ là người đi đầu, nên cũng là người đầu tiên được hưởng lợi.

Người giàu là “lấy lớn đánh lớn”, trong tay càng nhiều tiền, càng có thể kiếm được nhiều tiền hơn.

Nếu tổng giá trị của một doanh nghiệp là 1 triệu tệ, trong đó 60% thuộc về một người, thì người này là cổ đông lớn nhất. Giả sử chức vụ của người này là chủ tịch hội đồng quản trị, thì họ có quyền chi phối toàn bộ doanh nghiệp, bao gồm cả 40% cổ phần của người khác, thực chất là vốn của họ đã được khuếch đại.

Sau đó, họ đem doanh nghiệp này đi huy động vốn, thu hút được 80 vạn tệ, bây giờ tài sản tăng lên 180 vạn tệ, họ vẫn là cổ đông lớn nhất, vẫn là chủ tịch hội đồng quản trị. Sau đó, họ lại lấy 180 vạn tệ này, đi góp vốn với một doanh nghiệp 150 vạn tệ, lúc này giá trị của doanh nghiệp đã tăng lên 330 vạn, họ vẫn là chủ tịch hội đồng quản trị. Thực chất vốn ban đầu chỉ có 60 vạn, sau vài lần khuếch đại, tức là vận hành vốn, họ đã thành công thực hiện bước nhảy vọt về tài sản. Đây chính là cái gọi là “rán nuốt voi”.

“Rán nuốt voi” là ví dụ điển hình của việc “lấy nhỏ đánh lớn”, nhưng không phải thương vụ vận hành vốn nào cũng thuận lợi như vậy, thực sự làm được chỉ là số ít, quả thật giống như chuyện thần thoại. Đa số mọi người, có thể thực hiện được một phần mười trong đó

là đã coi như thành công lắm rồi. Vì vậy, cuối cùng, người “lấy nhỏ đánh lớn” rất ít, phổ biến hơn là “lấy lớn đánh lớn”, thậm chí là “lấy lớn đánh nhỏ”.

“Rắn nuốt voi” thì khó, còn “voi nuốt rắn” thì dễ. Tại sao vận động viên sumo Nhật Bản lại béo như vậy? Bản thân trọng lượng đã là một sức mạnh! Khi kỹ thuật ngang nhau, thì sức mạnh quyết định thắng thua. Trên thị trường vốn, nếu không có trí tuệ đặc biệt, thì tiền nhiều là “đại ca”.

Những người có thể leo lên đỉnh kim tự tháp mãi mãi chỉ là số ít, nhưng chiều cao của họ là sự nâng tầm cho toàn bộ cấu trúc của kim tự tháp. Nếu coi “rắn nuốt voi” là một ví dụ thành công, thì kinh nghiệm hữu ích nhất mà nó mang lại chính là, hãy luôn nắm giữ quyền chi phối vốn, và phát huy tác dụng của vốn đến mức tối đa.

Chương 48: Làm một việc cho thấu đáo

Có một câu chuyện ngụ ngôn “Khi bẻ bắp”, kể về một con khỉ đi thu hoạch bắp, vừa bẻ được một bắp, thấy bắp phía trước ngon hơn, liền vứt bắp trong tay đi bẻ bắp khác, bắp khác vừa vào tay, lại thấy có bắp ngon hơn, lại vứt bắp trong tay đi bẻ bắp “ngon hơn” đó, cứ như vậy, nó đi đến cuối ruộng bắp, trời đã tối, đành vội vàng bẻ đại một bắp, về nhà mới thấy, lại là một bắp lép. Cũng đành phải chấp nhận.

Chúng ta đều cười con khỉ kia thật ngốc, nhưng nếu là bạn, bạn sẽ làm thế nào?

Con khỉ mắc sai lầm là có nguyên nhân khách quan. Trước tiên, bắp có nhiều lớp vỏ bọc, bên trong rất cứng như thế nào, không dễ phán đoán. Thứ hai, quá nhiều bắp bày ra trước mắt, tạo thành sự cảm rối và nhiễu loạn. Chỉ có một bắp, bạn sẽ bóc ra xem kỹ; hai bắp, bạn sẽ đặt cạnh nhau để so sánh; cả ruộng bắp, bạn sẽ không phân biệt được bắp nào với bắp nào. Cao thấp, béo gầy na ná nhau, đều đừng đưa yếu điệu, bẻ cái này thì phải bỏ cái kia, rốt cuộc bạn muốn cái nào?

Con người thường cảm thấy thứ đã có trong tay không phải là thứ tốt nhất, hề có cơ hội đi qua là muốn nắm lấy, hy vọng tạo nên kỳ tích.

Thực ra, cơ hội thực sự rất ít, một đời người có thể chỉ có một, hai lần.

Chúng ta đều quen thuộc với một nguyên tắc tổ chức – thiếu số phục tùng đa số. Nhưng thực tế, rất nhiều “đa số” trong cuộc sống không có ý nghĩa lớn, mà ngược lại, “thiếu số” mới là thứ quyết định tính chất của sự vật. Một ý nghĩ nào đó của vị tướng, có thể quyết định thắng bại của cả cuộc chiến, xét theo nghĩa này, máu của rất nhiều người là đổ uổng phí. Trong mười cổ phiếu, bạn chỉ cần mua đúng hai mã, thì số tiền kiếm được từ hai mã này có thể còn nhiều hơn cả tám mã còn lại. Một công ty, 20% số nhân viên lại tạo ra hơn 80% lợi nhuận. Tương tự, chỉ cần có 20% nhân viên gây rối với bạn, thì công ty của bạn coi như tiêu tùng.

Người nghèo khởi nghiệp, thường không phải là chưa từng gặp cơ hội kiếm tiền, cũng từng có những dự án tiềm năng rất lớn, đó thực sự là những ngày tháng vui vẻ, làm gì cũng thuận lợi, tiền đồ vô cùng tươi sáng. Tuy nhiên, khi giai đoạn đỉnh cao đó qua đi, cuộc sống lại dần dần trở nên bình lặng, nhiều người bắt đầu thấy sốt ruột, chỉ muốn tạo nên những thành tựu mới. Vì vậy, họ dồn sức lực vào việc khai phá, còn những việc kiếm ra tiền trước kia lại không quan tâm nữa, lâu dần, tự nhiên bị bỏ bê.

Gian nan lắm mới khởi nghiệp được, nhưng lại không thể kiên trì, cả đời cứ mãi đi tìm kiếm, cứ mãi lựa chọn, đến khi phát hiện ra mình đã sắp đi đến cuối con đường đời, mới giống như con khi bẻ bắp kia, bẻ đại một bắp cho xong chuyện.

Một dự án tốt quý giá đến nhường nào, phải đợi đến khi mọi chuyện qua đi rất lâu, nhìn lại mới phát hiện ra. Không phải mọi sự cố gắng đều được đền đáp xứng đáng, cũng như bạn mua mười cổ phiếu, có thể 80% lợi nhuận đến từ hai mã trong số đó, nếu bạn không nắm chặt lấy chúng, kiếm một khoản thật lớn, thì thua lỗ của tám mã còn lại có thể sẽ “nuốt chửng” toàn bộ lợi nhuận.

Cuộc đời vốn dĩ bất công như vậy, hai mã cổ phiếu kiếm được tiền kia có thể không tốn của bạn bao nhiêu thời gian, còn tám thương vụ thua lỗ kia, lại khiến bạn hao tâm tổn sức. Vì vậy, làm một việc cho thấu đáo là con đường tắt dẫn đến thành công, đừng bao giờ nghĩ rằng cơ hội đầy rẫy, phần lớn hoạt động trong đời người thực ra chỉ là “dọn đường”, những thứ thực sự đóng vai trò quyết định chỉ có vài lần. Khi bạn nắm trong tay một cơ hội, dù khó khăn đến đâu cũng đừng buông tay, có thể hoàn thành việc này, là đã xác lập giá trị cả đời.

Điều quan trọng không phải là quyết định làm gì, mà là quyết định không làm gì. Không làm gì là để chờ đợi cái gì đó cần phải làm, một khi đã quyết định làm, thì nhất định phải làm cho thấu đáo.

Chương 49: Kiên trì là chiến thắng

Có một câu chuyện kể rằng, một vị vua muốn ban thưởng cho một vị đại thần, liền bảo ông ta tự đề xuất phương án. Đại thần nói: “Yêu cầu của hạ thần không cao, chỉ cần ở ô đầu tiên của bàn cờ vua đặt 1 hạt gạo, ô thứ hai đặt 2 hạt, ô thứ ba đặt 4 hạt, ô thứ tư đặt 8 hạt, cứ như vậy cho đến khi đặt đầy 64 ô.” Nhà vua nghe xong, thầm cười nhạo, yêu cầu thấp quá, cứ làm theo!

Công việc đặt gạo tiến triển thần tốc, chẳng mấy chốc bàn cờ đã không đủ chỗ, phải dùng bao tải, bao tải cũng không đủ, phải dùng xe nhỏ, xe nhỏ cũng không đủ, kho lương nhanh chóng cạn kiệt. Những người đếm gạo mệt lả đi, và mỗi ô cờ giống như một cái hố không đáy, càng lúc càng không thể lấp đầy. Cuối cùng, vua mới nhận ra mình đã bị lừa. Một thứ dù có cơ sở nhỏ đến đâu, nhưng một khi nó tăng lên theo cấp số nhân, kết quả cuối cùng cũng sẽ là điều kinh hoàng.

Tôi đoán vị đại thần kia đã bị xử tử! Dám đùa giỡn như vậy.

Người nghèo giống như những ô đầu tiên của bàn cờ vua, 1 hạt gạo và 2 hạt gạo không khác biệt là bao. Người nghèo khởi nghiệp, “cơ sở” quá nhỏ, điểm xuất phát quá thấp,

dù tốc độ phát triển của bạn có nhanh đến đâu, bạn có vận hành “điên cuồng” đến đâu, thì cũng chỉ là một quả cầu tuyết nhỏ, chưa đợi đến khi bạn lăn thành quả cầu tuyết lớn, thì thời tiết đã ấm áp, tuyết lại tan.

Sự phát triển của người nghèo rất khó khăn, khởi nghiệp khó, kiên trì còn khó hơn, trước mắt chỉ có từng ấy hạt gạo, bản thân bạn cũng chẳng còn hứng thú. Nhưng thành công của một sự việc, thường là ở bước cuối cùng, khi “cơ số” tích lũy đến một mức độ nhất định, chỉ cần nhảy thêm một ô, là bạn lập tức “thành Phật”. Tất cả những gì trước đó đều là “dọn đường”.

“Dọn đường” là một quá trình từ lượng biến đến chất biến, không có hạt gạo đầu tiên, thì sẽ không có những xe gạo đầy ắp sau này. Quá trình này rất dài, rất gian nan, có thể đợi đến ngày cuối cùng đó hay không, là tùy thuộc vào công phu của bạn.

PHẦN 5: THÁI ĐỘ SỐNG

Chương 50: Dám làm việc lớn

Người nghèo thường trực quan cho rằng quán ăn vỉa hè giá rẻ, nhà hàng lớn chắc chắn đắt đỏ, thực ra không phải vậy. Ngay cả khi quán ăn nhỏ đơn giá thực sự rẻ, nhưng nếu ăn thả ga, không kiêng nể gì mà gọi một loạt món, thì cuối cùng thanh toán cũng là một con số không nhỏ. Huống hồ, quán ăn nhỏ chưa chắc đã rẻ. Bạn đã đọc “Thủy hử” chưa? Có biết Tôn Nhị Nương không? Quán ăn của bà ta thế nào? Đừng tưởng rằng quán nhỏ thì chủ quán sẽ tốt bụng, nhà hàng lớn ngược lại còn chú trọng quy củ, coi trọng uy tín hơn. Quán ăn nhỏ mưu sinh gian nan, có khi đã luyện thành “tuyệt kỹ” dùng dao, “chém” khách không trượt phát nào.

Hơn nữa, còn phải tính thêm một khoản, nếu ăn phải đồ ăn mất vệ sinh ở quán vỉa hè mà đau bụng, thì bạn càng thêm “lỗ”.

Vì vậy, người nghèo không ngại mạnh dạn bước vào nhà hàng lớn, thử xem sao. Trước tiên cứ hỏi giá, nếu không được, cùnng lảm là đi ra, cũng chẳng mất mát gì, ít nhất còn được mở mang tầm mắt, hà tất phải vô căn cứ tưởng tượng, tự cam chịu tầm thường, tự cắt đứt cơ hội tốt hơn.

Làm một việc lớn và làm một việc nhỏ, công sức bỏ ra thường là như nhau, đừng vì nghĩ rằng việc nhỏ dễ làm mà lựa chọn nó, rất nhiều khi hai bên tốn công như nhau. Có nên làm một việc hay không, tiêu chuẩn lựa chọn không nên là lớn hay nhỏ, mà là xem bản thân có phù hợp hay không.

Rất nhiều người dẫn chương trình của Đài Truyền hình Trung ương đều là “nhảy” từ đài địa phương lên, năm xưa khi họ còn ở đài địa phương, khán giả địa phương cũng không thấy họ có gì xuất chúng, có gì ghê gớm. Nhưng lên đài trung ương, dần dần khí chất trở nên phi phàm, nếu quay lại đài địa phương, cùng dẫn chương trình với đồng nghiệp cũ, thực sự là khác biệt, khiến người ta phải ngạc nhiên và ngưỡng mộ.

Mỗi người đều tiềm ẩn những tố chất phong phú, thử thách bạn phải đối mặt càng lớn, tiềm năng của bạn càng được khai phá triệt để, thì bạn càng có thể làm nên những thành tựu phi thường. Tư duy và khí chất của một người thường được tôi luyện bởi công việc mà họ làm, không phải do họ cố ý, mà là những con người và sự việc họ tiếp xúc mỗi ngày, những vấn đề họ phải suy nghĩ và giải quyết mỗi ngày, đã bồi dưỡng nên phong cách cá nhân.

Môi trường sẽ “đóng dấu” lên mỗi người. Con người thường đánh giá bản thân không phải dựa trên nhận thức của chính mình về bản thân, mà là thay đổi theo thái độ của người khác đối với mình. Khi người khác cho rằng bạn là nhân vật “có số má”, thái độ của họ cung kính, thì bạn sẽ bất giác trở nên oai phong凛凛; còn khi những người xung quanh đều cho rằng bạn chẳng đáng là gì, thì bạn hoặc là sẽ rụt rè, hoặc là sẽ phẫn nộ, đều khó có được cảm giác đại độ, ung dung.

Cuộc đời như một vở kịch, đã là diễn, thì đều phải tốn công sức như nhau, chỉ bằng chọn một sân khấu lớn, một vai diễn hay, và sống hết mình trong vai đó.

Chương 51: Dám đi ngược xu thế

Người ta thường nói, phải “thuận theo xu thế”, dường như thuận theo xu thế mới là con đường sống. Nhưng thực tế, người thuận theo xu thế thường chỉ có thể “trôi theo dòng nước”, những người thực sự “lướt sóng” trên đầu ngọn sóng, rất nhiều khi lại chính là những người đi ngược xu thế.

Một trong những nguyên lý cơ bản của phép biện chứng là, sự vật vận động theo hình xoắn ốc đi lên, theo hình sóng lượn tiến về phía trước, kinh tế xã hội cũng khó tránh khỏi chu kỳ vận hành có đỉnh cao và đáy vực. Một trào lưu ập đến, cuốn theo vô số bùn đất và bọt nước, trông có vẻ náo nhiệt, nhưng thực ra là “vàng thau lẫn lộn”, rủi ro rất lớn.

Trên thị trường chứng khoán, ai cũng biết phải “bán khi giá cao, mua khi giá thấp”, nhưng chỉ số càng lên cao, thì người mua đuổi càng nhiều, tại sao? Chính là vì họ cho rằng xu hướng tăng đã hình thành, đã tăng rồi thì sẽ còn tăng nữa, họ cho rằng đó chính là xu thế. Nhưng những người bị “kẹp hàng” thảm nhất, luôn là những người “nhảy vào” khi sóng lên cao nhất, tức là những người thuận theo xu thế. Xu thế một khi đã lên đến đỉnh điểm, thì sẽ phải rơi xuống vực sâu, chỉ là khi nào bắt đầu đảo chiều, không phải ai chạy theo xu thế cũng có thể nhìn rõ.

Sự vật đều có giai đoạn thai nghén và phát triển, “vật cực tất phản, thịnh cực tất suy”. Giai đoạn đầu của xu hướng tăng là giai đoạn tiềm năng nhất, nhưng lại không được người thường nhận thức, đợi đến khi lên đến đỉnh điểm, rầm rộ khắp nơi, thì tình hình cũng sắp đảo chiều. Những người chạy theo xu thế, thường là chạy theo đến “khúc cua” này, đợi đến khi bạn vất vả lắm mới leo lên được đầu ngọn sóng, thì “bong bóng” vỡ tan, “công cốc”.

Dù tình hình không bi đát đến thế, nhưng theo số lượng người tham gia tăng lên, cạnh tranh gay gắt hơn, lợi nhuận trung bình giảm xuống, những người tham gia sau cũng không có “quả ngọt” để ăn.

Chạy theo xu thế, thì bát canh ngon nhất đã bị người ta húp rồi, những bát sau khó tránh khỏi bị pha loãng, dù bạn có chen chân vào được để “giành” một bát, thì hàm lượng dinh dưỡng cũng đã giảm sút đáng kể, khó mà “vỗ béo” cho bạn được.

Khi “thủy triều” dâng lên, người bình thường rất khó chạy theo kịp. Tương tự, khi “thủy triều” rút xuống, những người đang ở trong “dòng nước” cũng rất khó nắm bắt đại cục.

Kinh tế suy thoái, làm ăn khó khăn, đa số mọi người vẫn lựa chọn “trôi theo dòng nước”, hoặc là làm theo quán tính, dùng phương pháp cũ để đối phó với tình hình mới, hoặc là dứt khoát “cắt dao giấu kiếm”, “tu thân dưỡng tính”, cứ ngỡ rằng đợi đến khi vượt qua giai đoạn này, tình hình kinh tế khởi sắc, tự nhiên sẽ quay trở lại trạng thái tốt đẹp trước khi điều chỉnh.

Thực ra, “tiên về phía trước theo hình sóng lượn” chỉ là cách mô tả một hình thức vận động của sự vật, mà chủ thể vận động luôn thay đổi, đỉnh sóng chắc chắn sẽ còn quay trở lại, nhưng “làn sóng này” đã không còn là “làn sóng kia”, đặc điểm kinh tế của mỗi thời kỳ đều khác nhau. Bạn nếu cứ bảo thủ với mô hình kinh doanh cũ, thì dù có đợi được đến thời kỳ kinh tế bùng nổ mới, nhưng điểm tăng trưởng và mô hình vận hành của nền kinh tế đều đã thay đổi, bạn vẫn sẽ không nắm bắt được cơ hội, vẫn sẽ không kiếm được tiền.

Những gì từng huy hoàng chỉ là quá khứ, nếu trong thời kỳ suy thoái không chủ động điều chỉnh bản thân, vượt qua chính mình, đi trước xu thế, thì dù thời kỳ bùng nổ có đến, hoàn cảnh của bạn cũng sẽ không thay đổi.

“Trường Giang sóng sau xô sóng trước”, dù sóng cứ liên tục dâng lên, nhưng mỗi làn sóng sẽ đào thải một lượng lớn người, làn sóng tiếp theo sẽ do những người mới làm chủ. Mà những người mới này, chính là những người đi trước xu thế, thậm chí là đi ngược xu thế.

Chương 52: Thành công nhờ tích lũy từng ngày

Ca sĩ tái xuất, hiếm ai có kết cục tốt đẹp, dù năm xưa từng là “sao hạng A”. “Người đi trà lạnh”, trà đã nguội rồi, dù bạn có quay lại hâm nóng nó, thì mùi vị cũng không còn như trước.

Thứ nhất là khán giả đã “nguội”. Bây giờ “sao mới” nhiều lắm, ai thèm nhớ đến bạn!

Thứ hai là bản thân bạn cũng đã “nguội”. Không còn áp lực phải lên sân khấu, dù ngày nào cũng có thể “luyện giọng” trên ban công, thì cũng chỉ là cảm giác của “dân nghiệp dư” mà thôi. Hát cũng được, không hát cũng được, lấy đâu ra nhiệt huyết? Không chỉ kỹ năng bị mai một, nhiệt huyết mất đi, mà cục diện trong giới cũng thay đổi từng ngày, bạn không thay đổi cùng nhịp, đợi đến khi bạn quay lại, đã lỗi thời, một ánh mắt, một động tác, năm xưa có thể khiến người ta “phát cuồng”, bây giờ làm lại, e rằng sẽ khiến người ta thấy buồn nôn.

Dù thế nào, cũng phải trụ vững, đã “rút lui” thì đừng nghĩ đến chuyện quay lại!

Đây là một cuộc chiến về ý chí. Một người làm “người giàu” một lần không khó, khó là làm “người giàu” cả đời.

Một diễn viên nào đó trở thành siêu sao quốc tế, bạn cứ nghĩ cô ta là nhờ bộ phim nào mà trở thành siêu sao? Truyền thông “vẽ chuyện”, bàn luận xem ai sẽ trở thành “người thứ hai”. Xét riêng từng cảnh quay, từng bộ phim, thì có rất nhiều người đẹp hơn và diễn xuất giỏi hơn cô ta, nhưng đều như mây khói thoáng qua, địa vị của cô ta không ai có thể lay chuyển.

Siêu sao vẫn là siêu sao, địa vị của siêu sao không phải do bộ phim nào tạo nên, cũng không phải do ai có thể “lãng xê”, mà là do sự sáng tạo không ngừng, tin tức không ngừng, sức ảnh hưởng không ngừng tạo nên. Sự ra đời của siêu sao thực ra không phải là vụ nổ hạt nhân, mà là “nước chảy đá mòn”. Giới nghệ thuật ngày nào cũng có “vụ nổ”, chỉ có thể sản sinh ra nhiều “sao mới”, còn muốn bước lên “ngai vàng” siêu sao, thì thực sự phải tích lũy từng ngày.

Con người ai cũng có lúc khó khăn, trong trận đấu quyền anh, nếu khả năng tấn công và phòng thủ của hai bên ngang nhau, thì điều gì quyết định thắng thua của cả trận đấu? Khả năng chịu đòn! Ai chịu đòn giỏi, người đó sẽ cười đến cuối cùng.

Có thể nói, người giàu là do bị “đánh” mà thành, trên người mỗi người giàu đều từng chi chút vết thương. Thứ quý giá nhất của con người không phải là trí lực, mà là tinh thần, lịch sử phân đấu của mỗi người giàu đều sẽ chứng minh điều này. Còn người nghèo muốn thành công, cũng phải chuẩn bị tinh thần “chịu đòn”. Phải nỗ lực, phải nỗ lực không ngừng, kiên trì đến cùng, là sẽ chiến thắng!

Chương 53: Từ bỏ khó hơn nắm bắt

Warren Buffett có một câu nói nổi tiếng: “Nếu bạn không có ý định nắm giữ một cổ phiếu trong mười năm, thì ngay cả mười phút cũng đừng nắm giữ.” Nói thì dễ, nhưng có mấy ai làm được? Chúng ta làm không được, có thể sẽ đổ lỗi cho “đặc sắc Trung Quốc” của thị trường chứng khoán Trung Quốc, trong một thị trường chưa trưởng thành như vậy, muốn nắm giữ cổ phiếu trong mười năm, chẳng phải là “có bệnh”!

Thực ra, những “căn bệnh” của thị trường chứng khoán Trung Quốc, không phải chỉ có Trung Quốc mới có, Mỹ cũng có “vụ án Enron”, cũng có “bong bóng dot-com”, nhà đầu tư cũng thua lỗ thảm hại. Warren Buffett, người cả đời “chơi” chứng khoán, không phải là lúc nào cũng mua bán cổ phiếu. Mười năm gần đây, cho đến trước sự kiện “11/9”, thị trường chứng khoán Mỹ tăng trưởng mạnh mẽ, vô cùng sôi động, biết bao nhiêu người mua ào ào, kiếm tiền ào ào, nhưng Warren Buffett lại không hề nao núng, đến nỗi bị một số người coi là “thần chứng khoán hết thời”. Thế nhưng, khi một loạt cú đánh khiến thị trường chứng khoán Mỹ rơi xuống vực thẳm, không ít người mất trắng, thì Warren Buffett lại tránh được thua lỗ nhờ cách đầu tư ổn định của mình, khi người khác kêu trời than đất, thì ông ta vẫn ung dung kiếm tiền.

Bí quyết của Warren Buffett là gì? Có người nói là “tầm nhìn xa”, có người nói là “kiên nhẫn”,... những điều này đều đúng, nhưng chưa đủ. Điều quan trọng nhất là, ông ta biết cách từ bỏ!

Từ bỏ khó hơn nắm bắt rất nhiều.

Con người thường có thói quen “được voi đòi tiên”, tham lam là bản tính, “chưa thấy quan tài chưa đổ lệ”, chưa thực sự “chạm đáy” thì sẽ không chịu quay đầu. Vì vậy, rất nhiều người “chơi” chứng khoán, khi cổ phiếu đã tăng giá rất nhiều, vẫn không chịu bán, cứ nghĩ rằng nó sẽ còn tăng nữa, kết quả là từ lãi thành lỗ, thậm chí là thua lỗ nặng nề.

Rất nhiều người khởi nghiệp, khi dự án đã bộc lộ rõ những vấn đề, vẫn cố chấp không chịu từ bỏ, kết quả là càng lún càng sâu, cuối cùng “không còn manh giáp”.

Biết từ bỏ là một loại trí tuệ, cũng là một loại dũng khí.

Chương 54: Đừng coi thường việc nhỏ

Rất nhiều người nghèo coi thường việc nhỏ, nhưng rất nhiều người giàu lại chính là làm những việc nhỏ, chỉ là họ không chỉ làm một việc nhỏ, mà là tổng hòa của N việc nhỏ.

Lưu Vĩnh Hảo, người từng là thủ phủ Trung Quốc, là khởi nghiệp từ việc bán thức ăn chăn nuôi lợn! Người thành phố đừng nói là nuôi lợn, mà chỉ cần nhìn lợn một cái thôi cũng đã thấy bẩn thỉu. Sự tồn tại của lợn chỉ là để thỏa mãn nhu cầu ăn uống của con người, vì vậy, lợn chỉ khi biến thành thịt, được bày bán sạch sẽ, tươi ngon trên thị trường, mới được người thành phố coi trọng. Còn quá trình từ lợn đến thịt lợn, người thành phố “có đẳng cấp” là không thêm quan tâm. Nhưng chính trong ngành nghề mà họ không thêm liếc mắt nhìn này, lại sản sinh ra một tỷ phú, đứng đầu bảng xếp hạng những người giàu có.

Nhà bán lẻ bách hóa lớn nhất thế giới là Walmart, chuỗi cửa hàng thức ăn nhanh lớn nhất thế giới là McDonald's, doanh thu mỗi ngày của họ lên tới hàng tỷ, nhưng Walmart mỗi ngày phải bán bao nhiêu kim chỉ, McDonald's mỗi ngày phải bán bao nhiêu bánh hamburger, đùi gà,... mới có thể tích lũy được khối tài sản khổng lồ như vậy? Đừng tưởng rằng bạn chỉ uống một chai Coca-Cola nhỏ, thì khoản tiêu dùng một, hai tệ của bạn, so với khối tài sản tỷ đô của Coca-Cola, thực sự chẳng đáng là bao, nhưng lại tuyệt đối không thể bỏ qua, tòa nhà tài sản đồ sộ của họ, chính là được xây nên từ vô số những đồng một, hai tệ như vậy!

Việc kinh doanh không phân biệt lớn nhỏ.

Người chưa từng làm kinh doanh, thì không phải là người kinh doanh, dù ngày nào cũng tiếp xúc với hàng hóa, thì cũng chỉ là người tiêu dùng.

Người tiêu dùng thường dựa vào kinh nghiệm tiêu dùng, để phân chia việc kinh doanh thành các cấp bậc lớn nhỏ, cho rằng những việc kinh doanh ít vốn, đơn giá thấp là việc nhỏ, ngược lại là việc lớn. Ví dụ như kinh doanh bất động sản chắc chắn là ông chủ lớn, còn buôn bán nhu yếu phẩm có thể chỉ là tiểu thương. Thực ra, lớn nhỏ của việc kinh doanh là do nhu cầu lớn nhỏ quyết định, khi đại đa số người dân vẫn còn đang mơ ước về những căn hộ cao

cấp mà cả đời tích cóp cũng không mua nổi, thì bất động sản – ngành nghề sản sinh ra nhiều ông chủ lớn – lại trở thành “hố đen” nuốt chửng vốn. Ngược lại, ở nông thôn – nơi mà người ta thường coi thường nhất, những người chuyên cung cấp thức ăn chăn nuôi và phân bón cho những người nông dân ăn mặc giản dị, chi tiêu tiết kiệm, lại xuất hiện những “đại gia” thực sự.

Nông dân là tập thể đông đảo nhất trong xã hội Trung Quốc, nhu cầu của nông dân cũng là nhu cầu lớn nhất. Nông dân tuy thấp hèn, nhưng tiền của nông dân cũng là tiền, “hàm lượng vàng” không hề kém cạnh. Vì vậy, những người coi thường người lao động, không chỉ là thiếu tinh thần nhân văn, mà còn thiếu tầm nhìn về tài sản.

Sự quan tâm của người giàu đối với người nghèo, thực ra thường không phải là xuất phát từ lương tâm, mà là xuất phát từ trí tuệ, họ nhìn thấy người nghèo không chỉ là lực lượng lao động, mà còn là thị trường và tài nguyên, yêu người nghèo chính là yêu chính mình.

Phát hiện ra nhu cầu lớn, mới có thể làm nên việc lớn. Nhu cầu lớn nhất của con người là gì? Chẳng phải là những chuyện vặt vãnh như ăn, uống, vệ sinh,... sao? Chuyện càng nhỏ càng không thể bỏ qua, “một bãi nước tiểu cũng có thể làm chết anh hùng”, không tin bạn cứ thử xem, không cho đi vệ sinh, ai cũng không chịu nổi! Còn ai mà có thể khiến người không đi vệ sinh được đi được, khiến người đi vệ sinh được đi một cách nhẹ nhàng, thoải mái, thì người đó nhất định sẽ phát tài!

Chương 55: Tiết kiệm là một đức tính tốt

Người nghèo tiết kiệm thường là bắt buộc dĩ, còn người giàu tiết kiệm là có ý thức. Rất nhiều doanh nhân đều có thói quen tiết kiệm, điều này e rằng không phải là ngẫu nhiên.

Iwasaki Yatarō, người sáng lập tập đoàn Mitsubishi của Nhật Bản, là một nhân vật huyền thoại. Vào thời Minh Trị, ông ta một tay độc chiếm, lũng đoạn ngành vận tải biển của Nhật Bản, tài lực có thể ảnh hưởng đến cả nước Nhật, được mệnh danh là “nhân vật số một giới tài chính thời Minh Trị”. Chính là một nhân vật như vậy, Iwasaki rất hào phóng trong các hoạt động công ích, từ thiện, nhưng cuộc sống của bản thân lại rất giản dị, trong công ty cũng tuyệt đối không cho phép lãng phí dù chỉ một chút. Cánh tay đắc lực của ông ta – Kondō Renpei – từng dùng giấy viết thư của công ty để viết thư riêng, bị Iwasaki phát hiện, lập tức bị giảm lương tháng từ 70 tệ xuống 55 tệ.

Iwasaki thường nói: “Nút thùng rượu mà rơi ra, ai cũng sẽ vội vàng nhét lại. Nhưng nếu đáy thùng có khe hở làm rò rỉ rượu, thường sẽ không ai phát hiện ra, cũng sẽ không coi đó là chuyện gì to tát. Rò rỉ tuy là thiệt hại nhỏ, nhưng tích tiểu thành đại, nghiêm trọng hơn việc nút thùng rơi ra rất nhiều.”

Thực ra, rất nhiều khi, tiết kiệm không hoàn toàn là để giảm chi phí, nói chính xác, nó là một loại ý thức, là sản phẩm của cảnh giới và thói quen.

Tiết kiệm trước tiên là biểu hiện của trách nhiệm. Người nghèo không mấy quý trọng tài sản công, vì trong ý thức của họ, đó không phải là của họ. Dùng điện thoại công để “tám

chuyện” nhà; dùng máy tính công để “chất chít”; dùng thời gian làm việc để làm việc riêng,... những chuyện như vậy không thể kể hết. Còn việc lãng phí một chút vật tư, hay mua sắm với giá cao hơn một chút, chỉ cần nằm trong phạm vi cho phép của chế độ, thì họ sẽ không thấy xót xa.

Ông chủ thì sẽ không bao giờ vì tham chút “lót tay” của đối tác mà làm những việc gây thiệt hại cho doanh nghiệp, vì doanh nghiệp vốn là của họ. Còn những người khác, lý do họ không đặt lợi ích của doanh nghiệp lên hàng đầu, đơn giản nhất là vì, doanh nghiệp không phải là của họ.

Không phải là của mình, thì có thể tùy tiện “phá”, rõ ràng đây là biểu hiện của sự vô trách nhiệm, vô cùng ích kỷ. “Không có tài sản ổn định thì không có tấm lòng kiên định”, người nghèo thường chỉ coi tập thể mà họ đang gắn bó là một môi trường để sinh tồn, coi công việc là phương tiện để phát triển bản thân, chỉ có ý định lợi dụng tập thể, chứ không có ý định cống hiến và gìn giữ. Ý thức này một khi trở thành thói quen, sẽ lan rộng ra thành thái độ đối với toàn xã hội, khó tránh khỏi việc thể hiện sự vô trách nhiệm đối với tài nguyên của toàn xã hội.

Tài nguyên của Trái Đất là hữu hạn, mỗi sự vật đều có tác dụng và tuổi thọ bình thường của nó, lãng phí một thứ nào đó chẳng khác gì tước đoạt sinh mệnh của chúng, đối với tài nguyên Trái Đất cũng là một gánh nặng, đối với loài người đang sống dựa vào Trái Đất, chính là một mối đe dọa tiềm ẩn.

Một số công ty lớn nổi tiếng thế giới rất chú trọng tiết kiệm, ngay cả giấy in cũng quy định phải sử dụng cả hai mặt. Còn rất nhiều công ty nhỏ, đừng nói là giấy in, mà hiện tượng lãng phí có thể thấy ở khắp mọi nơi, đây là sự khác biệt về cảnh giới.

Thụy Sĩ là một trong những quốc gia giàu có nhất thế giới, nhưng người Thụy Sĩ lại rất tiết kiệm, họ không mua “Mercedes”, “Lincoln”, mà đi “Toyota”, “Citroën” phổ thông; họ sản xuất “Rolex”, nhưng bản thân lại đeo đồng hồ bình thường; ở nhà hàng gọi món quá nhiều, vượt quá khả năng ăn uống, nhà hàng sẽ không giảm giá cho bạn, mà là phạt tiền,...

Tiết kiệm là một đức tính tốt, không chỉ là trách nhiệm đối với xã hội, mà còn là sự tôn trọng con người. Trong doanh nghiệp, một sản phẩm phải trải qua rất nhiều công đoạn mới hoàn thành, sự lãng phí dù nhỏ nhất ở công đoạn sau, cũng sẽ “phủ nhận” thành quả lao động của rất nhiều người ở những công đoạn trước. Trong xã hội cũng vậy, mỗi sự vật dù nhỏ bé đến đâu cũng đều là kết tinh lao động của người khác, bất kỳ sự lãng phí nào cũng đều là thiếu tôn trọng đối với lao động của người khác.

Đương nhiên, tiết kiệm còn thể hiện trực tiếp hơn ở lối sống giản dị, thực tế, nghiêm túc. Người tiết kiệm hiểu được giá trị của sự vật, biết quý trọng và sử dụng, hoàn toàn trái ngược với sự phô trương, hào nhoáng. Người biết quý trọng đồ vật thường cũng biết quý trọng con người, vì vậy, trong cách đối nhân xử thế, họ sẽ tôn trọng người khác, thấu hiểu người khác hơn, tình cảm cũng tinh tế hơn, đây chính là lý do khiến người tiết kiệm đáng tin cậy hơn.

Tiết kiệm, khiến người giàu càng giàu, cũng khiến sự giàu có của họ trở nên gần gũi hơn.

Một người giàu, nếu chỉ biết ăn chơi xa xỉ, dù có nhiều tiền đến đâu để “bao” cho sự xa xỉ đó, thì họ cũng sẽ không được người khác kính trọng. “Khoe của” chỉ là từ đồng nghĩa với sự suy đồi, thậm chí còn có thể bị người ta coi là “ngốc”.

Chương 56: Người nghèo đừng tỏ ra nghèo

“Tài không lộ ra ngoài”, “Người sợ nổi tiếng, lợn sợ béo”, đây đều là những câu nói kinh điển trong triết lý sống truyền thống của người Trung Quốc.

Lợn béo là bị thịt, tài lộ ra ngoài dễ rước họa vào thân, điều này cho chúng ta thấy, trong một xã hội mà phần đông người dân đều nghèo khó, nơi đâu cũng có những con mắt thèm khát, thì có tiền là một chuyện đáng sợ đến nhường nào.

Bây giờ thì khác, người thực sự “vô sản” ngày càng ít, tầng lớp trung lưu dần dần lớn mạnh, tài sản tư nhân được pháp luật bảo vệ, có tiền là có thể ở khu nhà sang trọng, có bảo vệ, có hệ thống an ninh công nghệ cao, an toàn cũng được đảm bảo, còn sợ gì nữa?

Người giàu ngày càng nhiều, người có tiền không những không sợ “khoe của”, mà còn thi nhau “lộ diện”, tại sao? Người càng có tiền, thì càng có người muốn cho bạn tiền. Muốn người ta cho bạn tiền, thì bạn càng phải tỏ ra mình không thiếu tiền.

Ngân hàng là nơi chuyên làm ăn buôn bán tiền, thu vào với giá thấp, cho vay với giá cao, nếu không ai cần đến tiền của họ nữa, thì họ lo lắng hơn ai hết. Nhưng tiền của họ có thể cho người nghèo vay không? Bạn đã nghèo đến mức “cháy túi” rồi, đang mong chờ tiền của họ cứu mạng, đưa tiền cho bạn, mạng thì cứu được, nhưng tiền cũng coi như “ném đá xuống biển”, họ đâu phải là tổ chức từ thiện.

Dù là ai, cho bạn tiền cũng đều có mục đích (trừ cha mẹ ruột), đều là vì muốn thu được lợi nhuận cao hơn.

Nghèo, là biểu tượng của thất bại (ít nhất là về mặt kinh tế), kẻ thất bại khó có thể tạo niềm tin cho người khác, không có niềm tin thì người ta sẽ không đưa tiền cho bạn, “cứu 急 không cứu 窮”, đạo lý này rất đơn giản.

Người nghèo không thể lấy cái nghèo để “lấy lòng” người khác, như vậy sẽ biến thành ăn xin, vừa hạ thấp nhân phẩm, mà hiệu quả lại chẳng được bao nhiêu. Dựa vào lòng thương hại thì không thể giải quyết được vấn đề gì lớn, bạn muốn người ta cam tâm tình nguyện đưa tiền cho bạn, đưa xong còn cười tươi nói lời cảm ơn, thì bạn phải tìm ra điểm nhu cầu của người ta, chủ động thỏa mãn nhu cầu đó.

Đây tuyệt đối không phải là dạy bạn “tuyệt kỹ” “tay không bắt giặc”. Mỗi người đều nhất định có ưu điểm riêng, có năng lực riêng, có tác dụng riêng. Bạn cũng tuyệt đối không phải là kẻ vô dụng, bạn là người có ích. Vấn đề then chốt là bạn phải khiến người khác cũng tin vào điều đó.

Chương 57: Điểm yếu của người nghèo không thể nói ra

Đôi khi, người nghèo cũng so sánh với người giàu, nhưng thường là lấy khuyết điểm của mình so với ưu điểm của người khác: “Tôi không xinh đẹp bằng người ta”, “Tôi không có bố giỏi”, “Nhà tôi ở vùng núi nghèo khó”,... càng so sánh càng thấy chán nản, càng so sánh càng không muốn so sánh nữa.

Người giàu thì khác. Vì giàu có nên tự tin, không ngại thừa nhận khuyết điểm, “Tôi xấu, nhưng tôi hiền lành”, thể hiện ra vẫn là ưu thế.

Người nghèo thừa nhận khuyết điểm của mình, là để tìm lý do bào chữa cho cái nghèo; người giàu thừa nhận khuyết điểm của mình, là để thể hiện sức mạnh, chứng minh mình đã vượt qua khuyết điểm như thế nào, để có được địa vị như ngày hôm nay.

Vì vậy, khuyết điểm của người nghèo chỉ khiến người ta thương hại, còn khuyết điểm của người giàu lại khiến người ta ngưỡng mộ.

Ví dụ như hói đầu, người giàu hói đầu là do “ánh hào quang của trí tuệ”, “đầu thông minh không mọc cỏ”; người nghèo hói đầu là do suy dinh dưỡng, là lão hóa sớm, là “đầu trọc lóc”.

Người nghèo và người giàu dù có cùng một khuyết điểm, thì phản ứng của mọi người cũng hoàn toàn khác biệt. Người giàu có thể “không cần đánh mà thắng”, còn người nghèo, dù có “nói khô cả nước bọt”, người ta cũng chỉ “liếc xéo” bạn.

Chính là vì người nghèo là người nghèo, còn người giàu là người giàu.

PHẦN 6: SUY NGẪM VỀ XÃ HỘI

Chương 58: Người nghèo phải nhẫn nhịn

Nền tảng của tôn giáo là ở những người nghèo. Tôn giáo là để giúp con người thoát khỏi khổ ải, người nghèo là những người khổ nhất, nên tôn giáo luôn bắt nguồn từ những người nghèo.

Xưa kia, người ta nói tôn giáo là “thuốc phiện ru ngủ nhân dân”, nhưng thực sự phải cảm ơn “thuốc phiện” này, nếu không có nó để “ru ngủ”, thì rắc rối to.

Con người đối mặt với khổ ải luôn có hai cách, một là im lặng, hai là bùng nổ. Tôn giáo, thứ khuyến khích con người nhẫn nhịn, lại có “cơ sở quần chúng” rộng lớn như vậy, chứng tỏ người ta thường lựa chọn nhẫn nhịn.

Con người khi chưa đến mức không thể nhịn được nữa, thường sẽ không dễ dàng bùng nổ. Điều này không chỉ đơn giản là vì lương thiện, mà là vì tự bảo vệ mình. Những người cần nhẫn nhịn luôn là kẻ yếu, mà sự bùng nổ của kẻ yếu thường là “lấy trứng chọi đá”.

Vì vậy, đã là người nghèo, trước tiên phải có tố chất nhẫn nhịn. Phần uất, bất bình là vô ích, hành động quá khích càng khiến bản thân chịu thiệt, phải tin rằng chính nghĩa cuối cùng sẽ chiến thắng cái ác, nhưng người xông pha trận mạc chưa chắc phải là bạn.

Nếu bạn dám đứng lên, chứng tỏ lương tri của bạn vẫn chưa bị phai mờ, nhưng đối với kết quả của cuộc đấu tranh, bạn cũng đừng nên quá lạc quan.

Những năm gần đây xuất hiện nhiều tác phẩm văn học nghệ thuật về chủ đề “đả hổ diệt ruồi”, từ những tác phẩm này, chúng ta biết được, một quan tham bị hạ bệ, thường cần có vài điều kiện.

Một là phải có người tố cáo. Người này có thể là người chịu nhiều oan ức, có tinh thần chính nghĩa (“chịu nhiều oan ức” không chỉ người nghèo, nó chỉ là để nói lên một trạng thái sinh tồn và trạng thái tâm lý, cũng nói lên một logic: Vừa khiến người ta chịu khổ, vừa không cho người ta ghi hận, là điều không thể).

Hai là phải có sự ủng hộ từ cấp cao. Những người có điều kiện để làm quan tham, đều không phải là dân thường. Có quyền thì mới có thế (“thế lực”, “thế trận”, “xu thế”), thế đã hình thành, làm sao có thể dễ dàng xoay chuyển. Người bình thường muốn “đào” quan tham, giống như “kiến rung cây”, tỷ lệ thành công rất thấp. Vì vậy, phải có cấp trên “lên tiếng”, dùng “cái đuôi” để “bê cái cánh tay” mới được.

Ba là phải có mâu thuẫn nội bộ. Con người ai cũng ích kỷ, lòng tham của quan tham càng lớn. Lòng tham quá lớn, khó tránh khỏi việc chia chác không đều. Chia chác không đều, thì mâu thuẫn gay gắt. Mâu thuẫn gay gắt, thì tự chuốc lấy diệt vong. Trên đời này không có bữa trưa miễn phí, nếu có ai cứ “nhét tiền” vào tay bạn, thì chứng tỏ họ còn muốn lấy lại từ

tay bạn nhiều hơn. Bạn đã bị “tròng” vào cớ, ít nhất hai người đã thành “châu chấu cùng thuyền”. Những kẻ dám đi đường tà đều không phải là “tay vừa”, một khi có biến, thì “chó cắn áo rách” còn kinh khủng hơn.

Thực ra, ba điều này có thể tóm gọn lại thành một câu – “gieo nhân nào gặt quả ấy”, cứ chờ mà xem.

Thời gian có thể giải quyết tất cả, người nghèo không cần phải quá bận tâm vì những chuyện xung quanh. Sự bất công trên đời này luôn tồn tại, điều quan trọng là hãy tranh thủ thời gian làm việc của mình, để hoàn cảnh của bạn ngày một tốt hơn.

Chương 59: Người nghèo muốn làm đại ca

Xưa kia, “đại ca” trong giới giang hồ, hề xuất hiện là oai phong lẫm liệt. Hát vai một cái, tự nhiên có đàn em phía sau đỡ lấy áo choàng; giờ tay ra, thuộc hạ bên cạnh lập tức đưa thứ họ muốn. Phong cách như vậy, khiến không ít người mơ tưởng.

Đàn em thì không oai, ai cũng muốn làm “đại ca”! Nhưng ít ai nghĩ rằng, làm “đại ca” dĩ nhiên là tốt, nhưng con người ai cũng có bản năng hướng tới lợi ích, nếu bạn không thể che chở cho anh em, giúp họ giải quyết khó khăn, thậm chí là dẫn dắt họ “đánh giang sơn”, để họ được “chia ruộng phong hầu”, “vinh hiển dòng họ”, thì có gì người ta phải đi theo bạn?

Vì vậy, “đại ca” cũng không dễ làm, “đại ca” phải là chỗ dựa cho những người đi theo.

Cái gọi là “đại ca”, không phải là phân chia theo tuổi tác, mà là để chỉ những người từng trải, từng “va vấp”, gặp chuyện lớn không nao núng, gặp nguy hiểm có thể gánh vác.

“Đại ca” thời bình, chính là những người thành đạt trong sự nghiệp. Mà thước đo thành công của sự nghiệp, tiêu chuẩn thông thường nhất là hai chữ “tiền”, “quyền”.

Trước đây, dân anh chị dựa vào sức mạnh cơ bắp, hai tay hai dao cùng gan lớn là có thể sống sót. Bây giờ thì không được, “đường đen” thường xuyên “kết hợp” với “đường đỏ”, “đường trắng”, đây là đặc điểm của thời đại. Bây giờ, “đại ca” xã hội đen cũng mặc vest, thắt cà vạt, làm doanh nhân, có người còn trở thành “nhân vật xuất chúng”. Nói thật, con người đều là phạm phu tục tử, đều phải ăn, uống, vệ sinh, có thực lực là có thể ban phát lợi ích cho người khác, còn sợ không có ai đi theo?

“Đường đen” còn như vậy, thì các giới khác càng không cần phải nói.

Ông chủ có tư cách ra lệnh, là vì tiền lương nằm trong tay họ. Đương nhiên, nhân viên cũng có thể nói “không”, cùng lắm là cuốn gói ra đi. Nhưng đi đâu thì bạn cũng phải ăn, chẳng qua là đổi ông chủ khác, đổi giọng điệu khác mà thôi. Hoặc là chi phối người khác, hoặc là bị người khác chi phối, nếu bạn không thể trả lương cho người khác, “bòn rút” sức lao động thặng dư của người khác, thì chỉ có thể đi lĩnh lương từ người khác, nếu không thì không có tiền mua gạo.

“Đại ca” nhất định là người giàu, nhưng không phải người giàu nào cũng là “đại ca”. “Đại ca” phải có khí chất đặc biệt.

“Đại ca” trước tiên là động vật xã hội, tất cả những người “sống khép kín”, tách biệt với quần chúng, đều không thích hợp để gánh vác trọng trách “đại ca”.

“Đại ca” là những người có dục vọng chi phối mãnh liệt, lãnh đạo người khác giành chiến thắng, sướng hơn việc tự mình xông pha trận mạc rất nhiều, như vậy, họ mới có thể phát huy tối đa tính tích cực chủ quan trong công việc tổ chức và quản lý. Khiêm tốn thận trọng, việc gì cũng tự mình làm, những người như vậy có phẩm chất tốt đẹp, nhưng không phải là “đại ca”.

Ý chí của “đại ca” phải rất kiên định, mới không bị người khác chi phối, từ đó mất đi chủ kiến, mất đi phương hướng, cũng mất đi uy tín.

“Đại ca” còn phải độ lượng. Ai cũng có khuyết điểm về nhân cách và hạn chế về năng lực, người ngang hàng với nhau không dung thứ cho nhau, thì cũng không ảnh hưởng gì nhiều đến số phận của nhau, nhưng thái độ của “đại ca” lại liên quan đến tiền đồ của đàn em, vì vậy, mọi sự tranh giành, đấu đá xung quanh “đại ca” đều có thể thông cảm. Ai cũng muốn được “đại ca” coi trọng, đôi khi chỉ dựa vào sự coi trọng này thôi, cũng có thể khiến người ta liều mạng vì “đại ca”, “kẻ sĩ chết vì người tri kỷ”, người Trung Quốc từ xưa đến nay trọng tình trọng nghĩa.

Sức hút của “đại ca” đến từ ân huệ, sức răn đe đến từ uy quyền, có ân huệ mà không có uy quyền, sẽ trở nên nhu nhược; có uy quyền mà không có ân huệ, sẽ khiến người ta xa lánh. Sự kết hợp giữa hai điều này, chính là sức hút nhân cách của “đại ca”.

Chương 60: Người nghèo vinh quy bái tổ

Người nghèo một khi đã trở thành người giàu, thường việc đầu tiên họ muốn làm là nói lời tạm biệt với những người nghèo.

Hãy nghĩ đến Lưu Bang, khi ông ta trở thành Hán Cao Tổ, ngồi trên ngai vàng, phía dưới là tiếng hô “vạn tuế” vang dội, thật là sướng khoái biết bao. Vậy mà lại có một đám bạn cũ từ quê nhà đến, vừa vào đã gọi thẳng là “Lưu nhị”, còn nhắc lại những chuyện trộm gà bắt chó năm xưa, định “nịnh bợ” một chút, liệu Hán Cao Tổ có cười nổi không?

Người nghèo phát đạt rồi, nếu “áo gấm về làng”, phần lớn sẽ không gặp những người quen cũ. Vừa xuống máy bay, đã có xe chuyên dụng đón tiếp, nhà cũ thì không ở được nữa, một loạt hương thân đã đợi sẵn ở khách sạn, đợi sắp xếp tiệc rượu, lắng nghe chỉ thị của bạn, bạn nào còn nhớ đến những người hàng xóm năm xưa? Cho dù có muốn về nhà thăm nom, cũng chỉ có thể tranh thủ lúc rảnh rỗi, ghé qua một chút cho có lệ. Còn cha mẹ già, có được cơ hội nói chuyện với bạn là đã tốt lắm rồi.

Người nghèo đã phát đạt, là đã thoát khỏi tầng lớp người nghèo, “vật chất quyết định ý thức”, cho dù bản thân họ còn vương vấn chút tình xưa nghĩa cũ, cũng không ngăn được người khác bám lấy như “cao dán”. “Cao dán” dán nhiều quá, da sẽ bị “cách ly” với không khí. Tại sao cán bộ phải “xuất phát từ quần chúng, trở về với quần chúng”? Chính là vì “cao dán” nhiều quá có hại, đừng tưởng rằng “thông kinh hoạt lạc” là tốt.

Vì vậy, những người “có quyền có chức” thông minh hiếm khi “về quê”, họ dứt khoát đoạn tuyệt với quá khứ, để khỏi phải dây dưa không dứt.

Người bình thường chưa phát đạt đến mức đó, họ ít nhiều vẫn còn liên hệ với quá khứ, quá khứ trở thành một vết sẹo, vừa ảnh hưởng đến thẩm mỹ, lại còn dễ đau nhức.

“Vạch áo cho người xem lưng” là một việc đáng ghét nhất, vì vậy, những người giàu có phát đạt luôn muốn che giấu quá khứ, chỉ “khoe” ra những thành tích huy hoàng. Những người giàu có tiến bộ lên từ người nghèo, còn coi thường người nghèo hơn cả những người giàu có bẩm sinh. Họ phải thể hiện thái độ, dùng sự khinh miệt và chán ghét để nói với mọi người – tôi đã “lột xác” rồi, đừng coi tôi là người nghèo nữa!

Chương 61: Khí phách của người nghèo

Người nghèo có khí phách, thường tự ví mình với Đào Uyên Minh, “không vì năm đấu gạo mà khom lưng”, nhưng họ quên mất, Đào Uyên Minh có mấy mẫu ruộng, không phải đại phú đại quý, nhưng ít nhất là không lo ăn lo mặc, mới có thể “hái cúc dưới giậu đông, thông dong ngắm núi nam”, uống vài chén rượu nhỏ, hưởng chút nhàn hạ. Đây không phải là nhàn nhục chịu đựng, mà là cuộc sống thần tiên.

Hãy nghĩ xem, huyện lệnh đấy, bỏ cả chức huyện lệnh, thật là có khí phách! Nhưng huyện lệnh cũng chỉ như “cút chó”, đối với những người “sống ẩn dật” như Đào Uyên Minh, từ bỏ một bãi “cút chó” thì cần gì đến khí phách!

Người nghèo thường hay so sánh một cách phi thực tế, chỉ nhìn hiện tượng mà không nhìn bản chất. Vấn đề của người nghèo không phải là “vì năm đấu gạo mà cúi lưng”, mà là “vì một bát gạo mà cúi lưng”. Thiếu một bát gạo, là có thể chết đói!

Khí phách của người nghèo rất đáng thương, đôi khi còn mang hơi hướng tự sát, “đã ở dưới mái hiên, sao lại không chịu cúi đầu”, kết quả là “đầu rơi máu chảy” đúng không?

“Kiến càng cần xe”, tự chuốc lấy diệt vong, máu chốt là sau khi bạn “diệt vong”, thì xe của người ta vẫn cứ chạy, còn có những con kiến khác tranh nhau bò lên, sợ bỏ lỡ cơ hội, sợ không lên được “con tàu tốc hành” của thời đại – thật là đáng buồn.

Thực ra, bất cứ việc gì cũng không phải là tuyệt đối, làm sao có thể “như đúc từ một khuôn”, cứng nhắc, không thay đổi? Bạn xem các vị tướng thời xưa, giữa mưa tên bão đạn vẫn xông pha, mắt không chớp, không thể không nói họ là anh hùng thực sự. Cho dù nhất thời thất bại, bị bắt sống, áp giải vào trướng, vẫn trừng mắt nhìn, không hề sợ hãi! Vị tướng ngồi

trên ghế bồng nảy sinh lòng yêu mến, quát lui binh lính, bước xuống tự mình cỡi trời cho ông ta. “Xương cốt” của anh hùng cũng mềm nhũn, suy tính thiệt hơn một hồi, lập tức “quay đầu là bờ” – sau này quả nhiên lập nên công trạng.

Dù xương cốt có cứng đến đâu, cũng đều có khớp, có khớp thì không sợ không “đả thông” được. Vì vậy mới nói “trên đời không có việc gì khó, chỉ sợ lòng không bền”.

Nhưng lý thuyết “đả thông khớp” này không phù hợp với người nghèo, không phải là vì xương cốt của người nghèo không có khớp, mà là xem người ta có muốn “đả thông” hay không. “Đả thông khớp” cũng khá phiền phức, phải có “nhẹ nhàng nặng nề”, phải có cách thức, nếu bạn không phải là nhân vật “có số má”, thì người ta phí công làm gì! Vì vậy, tinh thần “xương cứng” của người nghèo rất dễ được “thành toàn”.

Những người có thể được áp giải vào trướng để gặp chủ soái, đều có “cấp bậc” nhất định, khí phách mới có thể được ghi vào sử sách.

Con người một khi nghèo, thì khí phách cũng chẳng đáng giá, bạn tự nghe thì thấy “vang dội”, người khác chỉ coi là “thùng rỗng kêu to”.

Người sống nhờ mặt, cây sống nhờ vỏ, người giàu có thể diện, người nghèo có khí phách. Rất nhiều khi, khí phách là chỗ dựa tinh thần của người nghèo, người nghèo say sưa trong khí phách.

Nhớ đến AQ – nhân vật chính trong “AQ chính truyện” của tác giả Lỗ Tấn, sắp bị chém đầu rồi, mà vẫn vừa đi vừa hát “tay cầm roi sắt đánh tan tành”, nhưng mắt thì cứ tìm kiếm bóng dáng của Mầu Vũ trong đám đông, khí phách đó ít nhiều có phần “làm màu”, nhưng cũng không thể nói là không có tình cảm thật.

Vấn đề của AQ là không tìm được tổ chức, kết quả là vừa không được cách mạng công nhận, vừa không chiếm được trái tim của Mầu Vũ, chỉ có thể tự cảm động chính mình.

Có người nhờ khí phách mà trở thành anh hùng, có người cả đời khí phách mà chẳng có gì. Cũng như cùng là tận trung, có người là “trung thành”, được thờ phụng trong từ đường, có người chỉ là “ngu trung”, bị người đời cười chê, thương hại – người nghèo phần lớn thuộc trường hợp sau.

Khí phách cũng không phải là chuyện đơn giản, không chỉ cần bổ sung canxi, mà còn phải bổ sung “chất xám” cho não.

Chương 62: Người nghèo dễ dàng đổ mồ hôi

Ngày thường, người giàu ngày càng ít có cơ hội đổ mồ hôi. Điều hòa đã trở nên phổ biến, hoàn toàn có thể “bốn mùa như xuân”; mọi việc nặng nhọc đều có người khác làm thay, người giàu chỉ cần “động khẩu” là được. Ra đường có ô tô, lên nhà có thang máy, ngay cả ghế ngồi cũng được lắp bánh xe, di chuyển vài bước trong nhà cũng có thể “chân không chạm đất”. Đây là thời đại của trí lực, người giàu hoàn toàn có thể “tứ chi bất cần”.

Nhưng con người xét cho cùng là động vật hằng nhiệt, nóng là phải đổ mồ hôi, thành quả quý báu mà tổ tiên đã tiến hóa qua hàng trăm triệu năm, làm sao có thể dễ dàng “phế bỏ” trên người thể hệ này!

Lâu ngày không đổ mồ hôi, cả con người như dòng sông bị bồi lắng, bạn có thể nghĩ thấy mùi hôi thối, cảm nhận cơ thể “phì nhiêu” kia, chẳng khác gì cá chép được nuôi bằng thức ăn công nghiệp, chỉ cần lọc qua là thịt đã nát, ăn nhặt nhèo vô cùng.

Không đổ mồ hôi thì không được.

Đổ mồ hôi mới có thể đào thải độc tố, đổ mồ hôi mới có thể bài tiết nhiệt lượng trong cơ thể, đổ mồ hôi mới có thể khiến bạn biết rằng ngoài trí óc ra còn có thân thể.

Cảm giác đổ mồ hôi là cảm giác chân thực nhất, sau khi vận động, bạn đầm đìa mồ hôi, mọi sự nặng nề hay trống rỗng đều theo đó mà tan biến, cái gọi là “sảng khoái”, chẳng qua chỉ là như vậy!

Người giàu xét cho cùng vẫn phải đổ mồ hôi, dù họ chưa từng phải vác bình gas, chưa từng ở những nơi không có điều hòa. Nhưng họ phải nghĩ cách, đổ mồ hôi! Đây là nhu cầu kếp về sinh lý và tâm lý của họ, là sự đảm bảo cho sức khỏe của toàn bộ con người họ.

Người giàu đổ mồ hôi, mang hơi hướng “chiến đấu với trời đất”, có điều kiện phải đổ, không có điều kiện thì tạo điều kiện cũng phải đổ. Không có cơ hội đi bộ, thì họ đến phòng tập gym, chạy “điên cuồng” trên máy chạy bộ; không có bình gas để vác, thì họ đi nâng tạ. Dù là phương pháp gì, chỉ cần đổ mồ hôi, thì chất lượng đều như nhau, độ mặn đều như nhau.

Nếu ngay cả việc tạo điều kiện cũng không làm được, người giàu thực sự không “toát” được mồ hôi, thì còn có một cách đơn giản nhất, đến phòng xông hơi, xông một cái, lỗ chân lông cứng đầu đến mấy cũng phải giãn nở, cơ thể khô đét đến mấy cũng lập tức ướt đẫm.

Như vậy là đạt được mục đích! Vì vậy, phòng xông hơi trở thành nơi tụ tập của người giàu. Đổ mồ hôi vốn là bản năng nguyên thủy nhất của con người, nơi nào có đổ mồ hôi là nơi đó có niềm vui nguyên thủy nhất, xông hơi là kết hợp nhiều niềm vui nguyên thủy lại với nhau, kết hợp rất tốt. Nguyên thủy nhất cũng là hiện đại nhất.

Người nghèo không có tiền ăn đồ bổ, nhưng sức khỏe chưa chắc đã kém người giàu, rất nhiều khi là nhờ vào việc đổ mồ hôi. Người giàu đổ mồ hôi cần phải “vật lộn”, “vật lộn” không ra còn thấy khó chịu, hơi giống tình trạng trên giường. Còn người nghèo đổ mồ hôi là chuyện tự nhiên, mệt là “toát” mồ hôi, nếu có nhiều người hầu hạ bên cạnh, ngược lại họ thấy phiền phức.

Xét từ góc độ này, đổ mồ hôi là phúc phận của người nghèo.

Chương 63: Lòng tham của người nghèo

Gần đây có rất nhiều quan tham bị phanh phui, bị xử lý, để giáo dục quần chúng nhân dân, báo chí lại hăng hái đào bới nguyên nhân tư tưởng. Đào bới một hồi, quả thật khiến

người ta giết mình, thì ra những quan tham này đều xuất thân từ những đứa trẻ nghèo khổ, gốc rễ đỏ rực, trưởng thành rồi sao lại biến thành những tấm gương xấu?

Người nghèo không khỏi toát mồ hôi hột.

Khó khăn giống như lò xo, bạn yếu nó sẽ mạnh, người nghèo lớn lên trong sự giáo dục như vậy. Hoàn cảnh khắc nghiệt, đã định sẵn người nghèo cả đời phải đấu tranh, những ai có thể ngoi lên được, đều có thể coi là những người đàn ông cứng rắn.

Tuy nhiên, trong lòng người nghèo thật sự đã kìm nén quá nhiều thứ, giống như lò xo im lặng, một khi buông tay, sức mạnh bật ngược lại bùng phát ra, cũng là tương đối đáng sợ.

Jack London trong tiểu thuyết "Yêu thương cuộc sống", đã viết một câu chuyện về người lạc đường. Người bất hạnh này chật vật trong hoang dã, thực sự là quá gian nan, đói khát, mệt mỏi, dã thú, cô độc tuyệt vọng, tất cả tất cả, đều đè ép lên anh ta. Mỗi một bước tiến về phía trước, hầu như đều phải hao hết toàn bộ sức lực. Ở phía sau anh ta, là một con sói già cũng đói khát, cũng mệt mỏi như anh ta, đã bám theo anh ta mấy ngày, tùy thời chờ đợi anh ta ngã xuống, để ăn thịt anh ta.

Thế nhưng cuối cùng không phải sói ăn thịt anh ta, mà là anh ta ăn thịt sói. Cảm ơn sói đã cho anh ta dinh dưỡng, anh ta cuối cùng cũng trở về được con tàu.

Nếu câu chuyện kết thúc ở đây, chúng ta sẽ vĩnh viễn chìm đắm trong sự phấn khích, mà quên mất rằng, cho dù là một anh hùng, thì ham muốn của anh ta cũng là bình thường. Kết thúc của tiểu thuyết là, người này trở về con tàu, đã ăn rất nhiều, béo lên rất nhiều, anh ta thu thập rất nhiều bánh mì, chất đầy khoang tàu, đã khô cứng rồi, vẫn không ngừng tiếp tục thu thập.

Bản tính con người kỳ thực chính là như vậy, một người chống chọi trong hoang dã, rất nhiều khi không phải vì anh ta không muốn nằm xuống, mà là vì anh ta thực sự không thể, khi một con sói đói tùy thời chờ đợi bạn ngã xuống.

Sự cần cù liêm khiết của con người, rất nhiều khi cũng không phải là biểu hiện của sự giác ngộ. Lòng tham giống như một hạt giống được cất giữ, một khi được tưới tẩm, cũng sẽ phình to, cho đến khi nảy mầm nở hoa, hơn nữa sức sống đặc biệt mạnh mẽ.

Đọc "Truyện Thích Ca Mâu Ni", kinh ngạc vì trước khi tu hành ông ta lại là một hoàng tử, với thân phận tôn quý của một đất nước, ông ta hoàn toàn có thể hưởng thụ lạc thú. Thế nhưng ông ta lại từ bỏ, đến hoang dã khổ tu, suốt sáu năm, cuối cùng đã ngộ ra.

Ông ta đã trải nghiệm qua, mới có thể nhận thức được sự nông cạn và ngắn ngủi của niềm vui vật chất, từ đó lựa chọn cuộc sống tinh thần sâu sắc và lâu dài hơn. Vật chất là thứ nhất, vật chất là nền tảng, nếu niềm vui vật chất vẫn chỉ là cách sống có thể mong đợi mà không thể đạt được, nó sẽ trở thành nhu cầu cơ bản của con người, trở thành một sự cám dỗ mãnh liệt.

Muốn vượt qua vật chất, trước hết phải có được vật chất. Điểm này đối với người nghèo mà nói, hiển nhiên là càng khó hơn.

Chương 64: Sự man rợ của người nghèo

Thường có một số trẻ con, bắt những sinh vật nhỏ về chơi. Giật đuôi chuồn chuồn, ném lên trời, xem nó còn bay được không; dùng cọng cỏ xâu qua bụng châu chấu, để tiện mang theo; một cước giẫm ốc sên thành bùn nhão, trong tiếng "bep" giòn tan ấy có được niềm vui vô tận; hoặc tưới xăng lên chuột, xem nó kéo theo ánh lửa chạy tán loạn khắp nơi...

Trẻ con luôn được chúng ta ca ngợi là ngây thơ trong sáng, "ngây thơ" chính là trạng thái nguyên thủy của loài người, là biểu hiện của bản tính chưa mất đi, nhưng khách quan mà suy nghĩ, bản tính này thật sự chứa đựng quá nhiều sự tàn nhẫn và man rợ, cũng bị mơ hồ liệt kê vào hàng ngũ được ca ngợi. Chúng ta có thể không trách trẻ con, bởi vì trẻ con còn chưa tiếp thu sự giáo hóa, nó không hiểu chuyện. Mà người lớn, nếu còn chưa hiểu chuyện, thì chỉ có thể tự gánh lấy hậu quả.

Mặc dù rất nhiều người thường xuyên chán ghét văn minh, nhưng thực sự để họ từ bỏ văn minh, thì họ lại chịu không nổi. Văn minh là kết quả tiến bộ của loài người, lại là động lực tiến bộ của loài người, xã hội không có văn minh là không thể tưởng tượng nổi. Vì sao chúng ta gọi những hành vi tàn bạo kinh hoàng kia là hành vi thú tính? Chính là để loại bỏ nó ra khỏi xã hội văn minh một cách triệt để. Văn minh từ đâu mà có? Đối với một con người mà nói, là kết quả của giáo hóa. Vậy thì, chỉ xét trên ý nghĩa này, người nghèo và người giàu, ai tiếp thu sự giáo hóa nhiều hơn? Ai gần gũi với văn minh hơn?

Người nghèo đáng được đồng tình, nhưng nghèo đói bản thân nó không đáng được ca ngợi. Người nghèo tất nhiên có rất nhiều ưu điểm, nhưng cũng tất nhiên có rất nhiều nhược điểm, nghèo đói dẫn đến thiếu sự giáo hóa, khiến con người vừa nghèo, vừa chí ngẩn, lại còn thêm ngu dốt và thiếu đạo đức. Tất nhiên, không phải người nghèo muốn như vậy, nghèo đói và ngu dốt, man rợ thường là nguyên nhân và kết quả của nhau, người nghèo cũng là nạn nhân.

Nhưng nạn nhân không đồng nghĩa với việc là kẻ yếu, không có chút sức phá hoại tiềm tàng nào, thường thì bông hoa ác độc do nghèo đói nở ra, quả ác do man rợ kết thành, sức phá hoại của nó là kinh người. Từ xưa đến nay đã có câu "Người giàu bất nhân", tội ác của người giàu quả thực là sâu nặng, nhưng nếu vì thế mà không nhìn thấy "cái ác của người nghèo", thì cũng là phiến diện, rất nhiều khi, cái sau cũng khiến người ta kinh hoàng.

Chúng ta muốn giúp đỡ người nghèo, nhưng chúng ta cần không phải là người nghèo lật đổ, mà là toàn xã hội, tất cả mọi người cùng nhau nâng cao. Ai cũng đừng hòng đánh đổ ai, rồi giẫm lên một chân. Người nghèo và người giàu vĩnh viễn không thể xóa bỏ khoảng cách, nhưng có thể có sự hài hòa tương đối, có thể cùng nhau nâng cao và giàu có.

Chương 65: Sự thô lỗ của người nghèo

Đối với rất nhiều người mà nói, đến công ty lớn điều đầu tiên cần học không phải là cách làm nghiệp vụ, mà là cách gọi điện thoại. Mặc dù rất nhiều người tự cho rằng mình biết gọi điện thoại, nhưng thực tế họ chỉ đơn giản là có thể nói ra những lời mình muốn nói mà thôi, còn về cách dùng từ và ngữ điệu, thậm chí là sự tinh tế trong âm sắc, thì chưa bao giờ để tâm đến, cho nên khiến người ta cảm thấy không chuyên nghiệp.

Người nghèo và người giàu rốt cuộc có sự khác biệt lớn đến đâu? Sự khác biệt giữa người với người về trí lực và thể lực không lớn như trong tưởng tượng, một việc này người này có thể làm, thì người khác cũng có thể làm, hiệu quả làm ra khác nhau, thường là do sự khác biệt ở một số chi tiết. Xét trên ý nghĩa này, chi tiết phản ánh bản chất.

Ví dụ như lễ phép, người nghèo hoặc là do kiến thức hạn hẹp, hoặc là do môi trường hun đúc, ở những chi tiết nhỏ nhất trong lời nói và hành động, thường bộc lộ ra sự thô lỗ. Để che giấu sự thô lỗ này, họ tự thuyết phục bản thân, và cố gắng khiến người khác cũng tin rằng, năng lực thực sự mới là vũ khí để đánh thiên hạ, còn những thứ khác đều là tiểu tiết, hoàn toàn có thể không câu nệ.

Thế nhưng năng lực thực sự là gì? Có người không cần nói gì cũng có thể khiến đối phương tâm phục khẩu phục, có người nói hết nước hết cái, ngược lại càng khiến người ta nghi ngờ. Kỳ thực, trong xã hội văn minh, văn minh bản thân nó chính là vũ khí cực kỳ tốt, chinh phục lòng người, đồng thời cũng nắm bắt được cơ hội.

Phẩm chất của một con người là đa dạng, tư tưởng, tính cách, tu dưỡng, trải nghiệm, thậm chí là đức hạnh, đều có thể bộc lộ ra trong khoảnh khắc tiếp xúc với người khác. Lời nói và hành động thực sự khéo léo là không thể giả vờ được, tấm lòng và khí độ của một con người, cũng như năng lực điều khiển các mối quan hệ xã hội của anh ta, tự nhiên sẽ thể hiện ra trong từng cử chỉ hành động, cũng sẽ ảnh hưởng đến đại cục một cách vô thức.

Cho nên, người nghèo muốn làm nên nghiệp lớn, vẫn là nên bắt đầu từ những việc nhỏ, bắt đầu từ những chi tiết.

Chương 66: Người nghèo dễ đi đến cực đoan

Trên người người nghèo thường dễ dàng nhìn thấy hai thái cực, một là cực kỳ thô bạo, hai là cực kỳ hèn nhát.

Bởi vì người nghèo sống trong hoàn cảnh cực kỳ khó khăn, quá trình trưởng thành của họ đầy rẫy những bất công, va chạm, những lần đầu rơi máu chảy, họ hoặc là lùi bước, hoặc là dùng thái độ cứng rắn hơn để chống trả, một khi đã lựa chọn thì sẽ hình thành thói quen, dần dần cố định, trở thành đặc điểm tính cách.

Trẻ em lớn lên trong gia đình bạo lực, rất khó có thể đối xử với người khác một cách đúng mực. Hoặc là nhẫn nhục chịu đựng, để bớt khổ về thể xác, lấy tôn nghiêm đổi lấy hòa bình; hoặc là trở nên bạo lực hơn, lấy độc trị độc, lấy bạo chế bạo, dựa vào sự cứng rắn để giành địa vị.

"Ăn miếng trả miếng, lấy máu trả máu", tuyệt đối không nhân nhượng, tuyệt đối không khoan dung. Chủ trương cứng rắn luôn nhận được sự ủng hộ cao trong giới người nghèo.

Mọi lễ nghi, quy củ đều do người giàu tạo ra, dù là quý tộc tinh thần hay quý tộc vật chất, người nghèo không có nhiều quy củ như vậy, vừa không cần thiết, vừa không có điều kiện.

Người giàu, nếu xung quanh toàn là người nghèo, họ chắc chắn sẽ rất bất an. Người nghèo hành xử theo cảm tính, người giàu tiếp xúc với người nghèo rất dễ bị tổn thương, thậm chí phải trả giá bằng máu. Vì vậy, theo bản năng, người giàu luôn giữ khoảng cách với người nghèo, vừa là vì khác biệt về sở thích, vừa là vì lý do an toàn.

Chương 67: Người nghèo căm ghét sự bất bình đẳng nhất

Người phương Tây làm ăn quả thực có cách, KFC, McDonald's đã rất khéo léo chiều lòng tâm lý của người nghèo.

Trong nhà hàng không có phòng riêng, dù bạn có trả thêm tiền cũng không được, dù bạn có muốn tách biệt với đám đông hay không, dù bạn có thực sự có việc lớn cần bàn bạc hay không, tất cả đều phải ngồi ở đại sảnh.

Đầu bếp ở trong bếp...

Thu ngân thông qua máy móc...

Nhân viên phục vụ chỉ dọn dẹp vệ sinh, tuyệt đối không quỳ gối châm thuốc...

Dù bạn có quen biết ai trong nhà hàng hay không, kích thích của chiếc hamburger cũng không khác nhau. Dù bạn giàu hay nghèo, là quan chức hay không, đều phải xếp hàng trả tiền, tự bưng khay tìm chỗ ngồi.

Chỗ ngồi cũng cố định, bàn không thể di chuyển, ghế đều hướng về một phía, dù bụng bạn to hay nhỏ, mông bạn béo hay gầy, dù bình thường bạn ngồi sofa hay ngồi ghế gỗ, đều đối xử như nhau, đó chính là bình đẳng!

Như vậy, tâm lý của người nghèo mới cân bằng. Điều mà người nghèo căm ghét nhất là sự bất bình đẳng, ở nơi bình đẳng họ mới có thể tự do và có tôn nghiêm. Vì vậy, họ nườm nượp kéo đến, khiến cho nhà hàng KFC, McDonald's của người Mỹ ở Trung Quốc trở thành biểu tượng của đẳng cấp.

Rồi nhiều người vừa công nhận "đồ ăn nhanh của Tây" là "thức ăn rác", vừa cầm đùi gà lên gặm nhấm một cách bình đẳng.

Ông chủ của KFC, McDonald's vì thế mà càng giàu có hơn, một lần nữa chứng minh cho chân lý "người giàu kiếm tiền từ người nghèo".

Chương 68: Người nghèo muốn làm người giàu mới nổi

Người nghèo miệng thì mắng người giàu mới nổi, trên mặt thì tỏ vẻ khinh thường, nhưng trong lòng lại thầm mong ước, ước gì mình cũng được như vậy.

Người nghèo biết rằng, xuất phát điểm của mình quá thấp, nếu không phát triển vượt bậc thì sẽ không bao giờ đuổi kịp được cái đuôi của tài phú. Người giàu mới nổi có nhiều khuyết điểm, nhưng không có khuyết điểm thì cũng chẳng phải là người, chính những khuyết điểm đó đã mang đến cho người nghèo niềm hy vọng vô bờ bến - ngay cả người như thế mà cũng giàu được, huống chi là chúng ta? Xét cho cùng, người giàu mới nổi cũng xuất thân từ người nghèo.

Người giàu mới nổi với đầy khuyết điểm trong mắt người nghèo lại trở nên gần gũi, thậm chí người nghèo còn tự hào vì có cùng những khuyết điểm đó.

Người giàu mới nổi bất chấp thủ đoạn, người nghèo cũng cho rằng đó là đức tính tốt, "cá lớn nuốt cá bé", "thích nghi thì sống, không thích nghi thì chết". Đây là thời đại mà chủ nghĩa thực dụng lên ngôi, "cười nghèo không cười điểm", "hàng nào cũng có trạng nguyên", kiếm được tiền là tốt.

Người giàu mới nổi thích phô trương, bạn nói tôi "nhà mới cây nhỏ tranh không cổ", tôi sẽ cố tình kiếm một bức tranh cổ về treo lên tường. Người nghèo cũng muốn có đẳng cấp, vừa thoát nghèo là đã mê mẩn môn đánh golf, còn muốn nuôi ngựa đua - dĩ nhiên là chỉ nuôi trên danh nghĩa, ngựa là của câu lạc bộ, bạn góp một phần, không biết là góp một cái móng, hay nửa cái móng? Tóm lại là thỉnh thoảng có thể đến cưỡi ngựa, chụp một đồng ảnh về, khoe khoang với mọi người về khí chất quý tộc.

Người giàu mới nổi vung tiền như rác. Người nghèo tuy ít vàng, nhưng cũng bắt chước vung tiền, còn nhặt được một câu lý thuyết thời thượng - "không biết tiêu tiền thì không biết kiếm tiền"! Câu này nghe giống hệt câu "người lính không muốn làm tướng quân..." của Napoleon. Ai mà biết Napoleon có nói câu này hay không, nhưng cuối cùng 99,99% lính đều không làm được tướng quân, đó là chuyện sau này. Còn người nghèo vung tiền như rác thì chỉ có thể khiến mình nghèo thêm.

Cuối cùng, người giàu mới nổi đều muốn khiến cho mình bớt "mới nổi", liền thuê người viết sách, cố gắng tô vẽ cho hình ảnh của mình rực rỡ, cho lịch sử của mình lâu đời. Họ còn đi học MBA, ngồi ngang hàng với tiến sĩ trường danh tiếng. Người nghèo tuy chưa có điều kiện để tô vẽ cho bản thân, nhưng họ cũng đang âm thầm nỗ lực. Người nghèo luôn là những người theo đuổi các loại chứng chỉ một cách nhiệt tình, nếu có cơ hội để thể hiện, họ cũng sẽ không bỏ qua.

Khi người giàu mới nổi trở thành anh hùng của một thời đại, thì thời đại đó chắc chắn là ồn ào, hỗn loạn.

Ồn ào, hỗn loạn không phải là điều xấu, đó cũng là biểu hiện của sức sống.

Tài phú là một giấc mơ hấp dẫn, chỉ là nhiều người chỉ nhìn thấy kết quả, mà bỏ qua quá trình. Làm giàu quá nhanh dễ khiến người ta sinh ra ảo tưởng, cho rằng mọi việc trên đời đều đơn giản, đều là lẽ đương nhiên như vậy. Rồi tầm nhìn của họ cũng cao lên, những việc không thể kiếm tiền nhanh chóng đều bị coi là vớ vẩn, nhàm chán, không đáng làm.

Không chịu đựng được gian khổ và bình lặng, đó cũng là lý do khiến nhiều người giàu mới nổi không thể phát triển bền vững.

Nhiều khi, giàu có chỉ là ngẫu nhiên, mà muốn duy trì sự ngẫu nhiên đó, nếu không tu luyện lâu dài thì gần như là không thể.

Chương 69: Người nghèo sợ nghèo

Ở một đất nước đang phát triển như Trung Quốc, làm người giàu là điều đáng tự hào, như "hạc giữa bầy gà". Khi cần phô trương thanh thế, bạn có thể thổi phồng, phóng đại con số, khiến người nghe phải trầm trồ, mà không lo bị cơ quan thuế đến gõ cửa, bắt bạn chịu trách nhiệm về những lời nói suông đó.

Đôi khi bạn cũng cần phải khiêm tốn, "người sợ nổi tiếng, lợn sợ béo", bạn lại dễ dàng hòa nhập vào đám đông, giống như người nghèo đi chợ mặc cả, thân thiết với những người lao động.

Người giàu ở Trung Quốc thực ra rất ít người là quý tộc. Những người đang nổi đình đám hiện nay đa phần là những người giàu mới nổi, không ai có gia thế 3 đời trở lên. Vì vậy, người giàu về bản chất vẫn mang tính bình dân, dù giàu có đến đâu cũng từng nếm trải mùi vị của nghèo đói.

Người giàu ở Trung Quốc có khả năng thích ứng và chịu đựng rất cao. Họ là thế hệ khởi nghiệp, rất khinh thường những kẻ "há miệng chờ sung". Nhìn chung, tâm lý của họ là tâm lý của tuổi trẻ, họ vẫn đang trên đà đi lên, luôn hướng đến sự phát triển, chưa nghĩ nhiều đến chuyện giữ gìn tài sản.

Vì vậy, người giàu ở Trung Quốc cũng có nhược điểm chí mạng, đó là quá say mê những thứ rầm rộ, ồn ào. Cái gọi là "tốc độ Thâm Quyến", chính là một thành phố nghèo nàn, lạc hậu, đang hối hả thay đổi diện mạo.

Một đất nước nghèo, không chỉ người nghèo lo lắng, mà người giàu cũng lo lắng, và điều mà họ lo lắng lại rất giống nhau. Người nghèo lo sợ mình ngày càng nghèo, người giàu vừa thoát khỏi cảnh nghèo khó thì lại càng sợ bị kéo trở lại, ai cũng khó mà bình tâm.

"Không có sản nghiệp ổn định thì không có chí hướng kiên định, không có chí hướng kiên định thì không có uy tín", khi mọi người đều không có khái niệm về sản nghiệp ổn định, thì việc cả xã hội đều không tuân thủ quy tắc là điều tất yếu.

Chương 70: Người nghèo làm màu, người giàu làm sang

Người nghèo làm màu, người giàu làm sang, bản chất của hai việc này không khác nhau, chỉ khác ở hiệu quả.

Người nghèo làm màu chỉ có thể đạt đến lớp vỏ bề ngoài, rực rỡ bắt mắt, nhưng nông cạn, khó có khí phách.

Sang trọng không phải là thứ người nghèo có thể làm được, giống như chiếc xe hơi nhỏ bé, chỉ có sơn màu sắc sỡ mới gây chú ý, nếu học theo xe sang, cũng sơn màu đen thì sẽ trở nên tội nghiệp, vừa không có tiền, vừa không còn trẻ trung.

Màu đen là màu cao quý nhất, nhưng sự cao quý của màu đen phải có phẩm chất nội tại nổi bật, và phải có bối cảnh phù hợp mới tôn lên được.

Sơn đen của xe sang không phải là sơn bình thường, lớp sơn bóng bẩy của xe Cadillac cũng không phải thợ sửa xe nào cầm súng phun sơn cũng có thể làm được. Màu đen, càng đơn giản, càng không trau chuốt, thì càng cần phẩm chất nội tại.

Người phụ nữ trang điểm đậm thường là người có nhan sắc kém. Sắc sỡ thường là đặc trưng của hàng rẻ tiền, hàng hiệu cao cấp thực sự sẽ không lẫn vào đám đông. Nhưng đối với nhiều người, không mua nổi hàng hiệu, mà không sắc sỡ thì lại không thể ra ngoài, sắc sỡ một chút, rậm rạp một chút, ít nhất cũng đỡ quê mùa.

Vì vậy, người nghèo phải làm màu. Dù thế nào cũng phải làm!

Khuôn mặt đã như vậy rồi, không trang điểm thì không được. Nhưng trang điểm thế nào, dùng loại phấn nào, vẫn luôn là vấn đề. Người nghèo thường quy kết việc khuôn mặt không đủ tươi tắn là do chất lượng phấn kém, thực ra không hẳn vậy. Người giàu không chỉ có phẩm chất lượng cao, mà quan trọng hơn là kỹ thuật trang điểm của họ cao siêu hơn người nghèo. Họ không cần tự mình động tay, đã có chuyên gia lo liệu. Những chuyên gia này có gu thẩm mỹ cao, được đào tạo bài bản, lại không bị "tối mắt" như người trong cuộc, họ sẽ dùng con mắt chuyên nghiệp, tâm thế nghề nghiệp để tạo dựng hình ảnh cho người giàu, dễ dàng che đi khuyết điểm và tôn lên ưu điểm.

Người giàu vì thế mà rạng rỡ.

Nhưng chỉ có sự rạng rỡ của bản thân là chưa đủ, cho dù là tổng thống Mỹ, nếu để ông ta một mình trên hoang đảo, ông ta cũng chỉ là một con khỉ thượng đẳng, thậm chí còn không bằng khỉ.

Sự sang trọng của người giàu thực chất là do người nghèo tôn lên.

Hãy để ý mà xem, người vác ba lô to thường là công nhân, làm việc để kiếm miếng cơm manh áo; người đeo túi xách thường là nhân viên văn phòng, vội vã đi làm; người kẹp túi nhỏ dưới nách thường là ông chủ nhỏ hoặc lãnh đạo nhỏ, lúc nào cũng sẵn sàng trả tiền; còn người đi tay không, không mang theo gì, mới là ông chủ lớn thực sự, mọi việc đã có người lo liệu.

Người giàu ra ngoài cần có người đi theo, lãnh đạo đi thị sát cần có người tiếp đón, không phải vì họ không thể tự lo liệu, cũng không phải vì muốn hưởng chút lợi lộc nhỏ, mà là vì "sang trọng" cần như vậy, không có sự sang trọng đó thì không giống lãnh đạo, uy tín ở đâu? Cấp bậc ở đâu? Làm việc cũng khó khăn! Tương tự, một ông chủ lớn, đến bàn chuyện làm ăn vài chục triệu, ra ngoài lại đi taxi, trông thế nào cũng giống kẻ lừa đảo, chắc chắn sẽ không ký được hợp đồng.

Vì vậy, hãy nghĩ đến những vị tù trưởng, trên đầu thường cắm đầy lông chim, cũng là có lý do của nó.

Chương 71: Người nghèo đeo vàng

Người ta thường hướng về nơi cao, đó là lẽ tự nhiên. Người giàu đã leo lên đỉnh cao, người nghèo vẫn ở dưới đáy vực, nước chảy chỗ trũng, người nghèo chỉ có thể hứng chịu.

Gu thẩm mỹ của người giàu, cách nói năng của người giàu, lối sống của người giàu, sự giả tạo của người giàu, luôn là thứ mà người nghèo khao khát và bắt chước. Chỉ cần người nghèo còn một ngày ngưỡng mộ người giàu, thì mọi thứ liên quan đến người giàu sẽ còn có giá trị, còn thời thượng.

Đôi khi, người giàu cũng chán giàu, lại quay sang học hỏi một chút từ người nghèo, ví dụ như cổ tình vá một miếng vá lên quần áo, treo một đôi giày cỏ lên tường... Nhưng cái nghèo này chỉ có người giàu mới có tư cách thưởng thức - đứng trên cao mới có thể nhìn xuống chúng sinh; lòng dạ rộng lớn mới có thể khiêm tốn - người nghèo thực sự không bao giờ dám tự hào về cái nghèo của mình.

Nước chảy chỗ trũng là cả một quá trình, người nghèo bắt chước người giàu cũng luôn chậm một nhịp. Khi người giàu đeo vàng, người nghèo vẫn đang cố gắng vá vúi quần áo. Khi người giàu gào thét muốn trở về với thiên nhiên, ăn rau dại, thì những người đeo vàng, trên tay áo vest vẫn còn nguyên nhãn mác, chắc chắn là người nghèo.

Chương 72: Sự phù phiếm của người nghèo

Nhiều cô gái được gọi là "tiểu thư", thực ra không phải là tiểu thư, đàn ông gọi họ như vậy chỉ là vì sĩ diện của cả hai bên.

Quá coi trọng sĩ diện chỉ là biểu hiện của sự tự ti, mà tự ti thường sẽ để lại dấu vết trên mặt. Một người đi tất vài trăm tệ một đôi, bên ngoài đi giày vài vài chục tệ, đó là đẳng cấp; một người đi giày da vài trăm tệ, bên trong lại đi tất rách, đó là trò cười. Cả tất và giày đều rách, bạn có thể được người khác thương hại; còn chỉ có tất rách, bạn có thể bị người khác chế giễu. Sự phù phiếm của người nghèo chính là kiểu sau.

Người nghèo thường phô trương những thứ hào nhoáng nhất ra bên ngoài, để người khác nhìn vào có ấn tượng tốt đẹp. Nhưng những thứ bên trong lại không được chăm chút, sơ sẩy một chút là lộ ra, khiến cho sự hào nhoáng trở nên kịch côm, lộ bịch. Tại sao trang phục của chú hề lại sặc sỡ như vậy? Không phải là không có lý do.

Nhiều loài động vật đực có ngoại hình khoa trương, ví dụ như đuôi công, bờm sư tử, sừng hươu... ngoài việc thu hút sự chú ý của con cái, còn là để chiến đấu với đồng loại. Hai con tinh tinh đực tranh giành một con cái, nhưng chúng không đánh nhau ngay, mà trừng mắt, gầm rú, tạo ra tư thế quyết chiến. Thực sự đánh nhau thì không nhiều, thường là trong cuộc đấu về tư thế, sẽ có một bên chịu thua, bên còn lại chiến thắng mà không cần động thủ.

Chiến thắng mà không cần động thủ là một cảnh giới, phù phiếm cũng là một kiểu trí tuệ sinh tồn. Dù thực lực thế nào, cứ tạo dáng trước đã, gặp nhau trên đường hẹp, kẻ nào gan dạ hơn sẽ thắng.

Người nghèo thường hay chê bai, khinh thường lẫn nhau. Vì họ luôn muốn áp đảo đối phương, chỉ có như vậy mới không bị đối phương áp đảo. Phù phiếm và cay nghiệt thường song hành, hạ thấp người khác là để nâng cao bản thân, mà sở dĩ phải nâng cao bản thân là vì ngoài bản thân ra, không ai nâng cao bạn cả - giai cấp vô sản chỉ có thể tự giải phóng mình.

Chương 73: Sự tiết kiệm của người nghèo

Sự tiết kiệm của người nghèo không phải là một loại giác ngộ, mà là bất đắc dĩ. Trong thâm tâm, họ cũng muốn tiêu xài hoang phí, nhưng điều kiện không cho phép, cho dù đã tận dụng mọi thứ có thể dùng, thậm chí cả những thứ không nên dùng, thì trong mắt người khác vẫn là tiết kiệm.

Sự hoang phí của họ chỉ có thể dành cho những ngày đặc biệt, để dồn tiền tiết kiệm được từ việc "bóp mồm bóp miệng" hàng ngày, tiêu xài cho đã.

Người nghèo thực ra rất thích khoe khoang, vì hoang phí là một việc có thể khoe khoang. Đối với người nghèo, hoang phí tuyệt đối là một điều vinh quang, nếu ngày Tết mà không được đồ đi bát lớn bát bé thức ăn thừa thì mới là điều đáng tiếc.

Người nghèo để biện minh cho sự tiết kiệm bất đắc dĩ của mình, thường ca ngợi sự tiết kiệm của người giàu, họ sẽ nói: "Nhìn kia, ông chủ lớn kia đang ăn mì ở quán nhỏ; tập đoàn đa quốc gia kia giấy in cũng phải dùng cả hai mặt..." Trong lời ca ngợi của người nghèo, hình ảnh của người giàu càng thêm rạng rỡ, sự tiết kiệm của họ lại mang đến danh tiếng tốt, trở thành tấm gương cho người nghèo noi theo.

Cùng một hành động, nếu xảy ra với người nghèo, có thể sẽ bị người nghèo khác khinh thường. Người nghèo cần phải tô vẽ cho bản thân, vì họ vốn dĩ không có sĩ diện. Nếu một người cảm thấy mình nghèo, cách tốt nhất để tăng cường sự tự tin là khiến cho mình trông có vẻ giàu có. Vì vậy, cuộc sống của người nghèo lại có nhiều quy tắc hơn, không thể tùy tiện làm bậy.

Chương 74: Giải trí của người nghèo

Người nghèo ít tiền, giải trí cũng đơn giản. Chiều hè, trên bờ đê ven sông thường tụ tập rất đông người, phụ nữ phe phẩy quạt, đàn ông cời đàn, trẻ con chân đất, chạy nhảy dưới nước, gió mát thổi qua, rất thoải mái. Lại không tốn tiền, không có chút gánh nặng tâm lý nào.

Người giàu thì không thích như vậy. Họ hồi nhỏ cũng từng bơi ở sông, cũng từng trần truồng, nhưng bây giờ mặc quần áo sang trọng, không thể nào ngồi bệt xuống đất được. Họ sẽ đến bể bơi nước nóng, dưới sự canh gác nghiêm ngặt của bảo vệ và nhân viên cứu hộ, bơi lội trong làn nước sạch sẽ, đạt tiêu chuẩn quốc gia về số lượng tạp chất và vi khuẩn.

Ai sướng hơn? Thực ra không thể so sánh, sướng là cảm nhận của mỗi cá nhân, bạn thấy thoải mái là được.

Nhưng lại có người không thấy thoải mái, nhìn thấy người giàu bơi trong bể nước nóng, liền thấy thèm thuồng, cũng muốn bắt chước. Cái bắt chước này tốn kém lắm, vốn dĩ xào rau cũng tiếc từng giọt dầu, lại cố bỏ ra vài chục tệ để đi bơi một lần, chỉ bơi một lần thì không sao, nhưng nếu biến nó thành lối sống, phải thất lưng buộc bụng mới thực hiện được, thì đó là tự làm khổ mình, giải trí lại trở thành gánh nặng.

Nghe nói có một kiểu phong cảnh nhân tạo, được xây dựng trong một căn phòng lớn, có thể mô phỏng bãi biển Hawaii hoặc thác Niagara, nghe nói bầu trời xanh y như thật, hoàn toàn có thể đánh lừa thị giác. Khách đến nườm nượp, nhiều người đổ xô đến, mục đích là để không cần mua vé máy bay mà vẫn có thể đến Hawaii một chuyến, đó là thiên đường của người giàu, cuối cùng cũng biết Hawaii trông như thế nào.

Lối sống của người giàu luôn thu hút người nghèo một cách mãnh liệt. Người nghèo bị sự hào nhoáng của người giàu làm cho mê muội, quên mất bản chất của cuộc sống.

Nhu cầu của con người thực ra đều giống nhau, quá nhiều xa hoa và ồn ào, ngay cả đối với người giàu, cũng là một áp lực. Nhìn nhiều quá, lại muốn ẩn dật, lánh xa thế sự, để trải nghiệm sự giải thoát và tự do trong tâm hồn.

Nhưng mô hình tự cung tự cấp đã sụp đổ từ lâu, con người ngày càng phụ thuộc lẫn nhau, gọi là xã hội hóa. Mà xã hội hóa thì dẫn đến thương mại hóa, khi mọi thứ đều thương mại hóa, ần dật cũng trở thành một loại hình tiêu dùng, người nghèo mới hiểu ra, tự do tinh thần cũng cần có nền tảng vật chất, thường là như vậy.

Nhưng không phải lúc nào cũng vậy.

Một người giàu nói: "Vượt lên trên những việc vặt vãnh hàng ngày và sự ồn ào của thành phố, không chỉ là để thư giãn, mà còn có thể có được những suy ngẫm sâu sắc, có ý nghĩa quyết định đối với sự nghiệp và cuộc sống của bạn." Chẳng lẽ phải lánh xa mọi việc mới có thể thư giãn? Phải lánh xa đến mức nào mới được coi là xa? "Đại ần cư thị", nhiều người ngộ ra chân lý và suy ngẫm về cuộc đời, lại chính là khi đang ngồi trên bồn cầu ở nhà mình.

Dĩ nhiên, đứng dưới chân núi Himalaya và đứng dưới nhà mình ở khu dân cư, ngược nhìn bầu trời sao, cảm giác chắc chắn là khác nhau. Nhưng bản chất của hai việc này không khác nhau, chỉ cần bạn để tâm ngắm nhìn, bầu trời sao sẽ cho bạn những gợi ý sâu sắc như nhau.

Người yếu ớt, đặc biệt cần bổ sung dinh dưỡng, đó là vì chức năng cơ thể của họ suy giảm. Tương tự, càng cần phải dựa vào môi trường bên ngoài để thư giãn tinh thần, thì càng chứng tỏ nội tâm rối loạn và yếu đuối.

Khoa trương tìm kiếm sự giải trí, kết quả chỉ là tự làm khổ mình.

Người giàu khao khát thiên nhiên thực sự, nhưng họ không thể chịu đựng nổi thiên nhiên thực sự, hoàn toàn tách biệt với thế giới bên ngoài, không có ga giường sạch sẽ và đồ ăn ngon, chỉ riêng lũ muỗi hoành hành cũng đã không chịu nổi, huống chi là đi bộ, leo núi, những việc đồ mồ hôi này sẽ là thử thách đối với thể lực của họ. Thứ họ cần, thực chất là một kiểu nguyên thủy văn minh, hoặc là một kiểu thiên nhiên nhân tạo, chỉ là tinh tế hơn, kín đáo hơn so với mô phỏng bãi biển mà thôi.

Vì vậy, cung cấp thiên nhiên cho người giàu, bản thân nó đã là một kế hoạch kinh doanh quy mô lớn, không chỉ là trồng hoa thơm cỏ lạ giữa rừng bê tông cốt thép, điểm xuyết cầu nhỏ nước chảy, tạo dựng "lều tranh" giữa phố thị, an ủi tâm hồn xao động, mà còn phải tạo ra những nơi xa xôi, để họ được thư giãn một cách trọn vẹn và triệt để.

Sự ần dật của người giàu cũng là một loại hình tiêu dùng, đôi khi càng cách xa thế giới vật chất thì càng phải trả nhiều tiền hơn.

Đối với người bình thường, trong thời đại tiêu dùng, cách thư giãn thực sự là tránh xa tiêu dùng.

Sự nhàn hạ thực sự là sự nhàn hạ trong tâm hồn, có lẽ pha một ấm trà, đọc sách cả buổi chiều, ra ngoài dạo phố là có thể đạt được.

Sự giải trí của người giàu thường không phải là giải trí thực sự, người nghèo học theo người giàu, nghỉ ngơi mà không nhàn hạ, kết quả của sự khoa trương chỉ là càng mệt mỏi hơn.

Chương 75: Danh thiếp của người nghèo

Danh thiếp của người nghèo thường quá rườm rà hoặc quá đơn giản.

Quá rườm rà là điều dễ hiểu, vì chức vụ có được không dễ dàng, từng chút từng chút một đều phải trân trọng. Trưởng phòng, trưởng khoa, tổ trưởng... đều phải ghi vào, thậm chí còn ghi rõ "tương đương cấp bậc nào.", cấp bậc là vấn đề nghiêm túc, không được phép giả dối. Một số chức vụ tuy rằng đến từ dân gian, nhưng cũng quản lý người, cũng làm việc thực tế, như là Tổng thư ký Hội câu cá, liên lạc với vài ao cá, đó không phải là khoác lác.

Có người cười nhạo, cả thế giới ai mà chẳng biết Bush? Ông ta còn cần in danh thiếp sao? Còn cần ghi rõ "Tổng thống Mỹ" sao? Đơn giản mới là đẳng cấp, càng phức tạp càng kém sang!

Người in một chuỗi chức danh kia thấy xấu hổ, liền cầm danh thiếp của người kia lên xem kỹ. Nhìn qua thì thấy kính nể, nhìn kỹ lại thấy không ổn, không có địa chỉ, không có số điện thoại, anh tưởng anh là ai? "Rượu ngon không sợ ngổ sâu"? Anh bán thuốc chuột à? Đừng có làm màu nữa được không? Cái danh thiếp này anh in ở chỗ ông Năm hàng xóm đúng không, 10 tệ một hộp, nhìn mực in không đều kia, còn muốn so sánh với Bush?!

Người nghèo muốn học theo người giàu, thường là thiếu chút kỹ năng, sơ sẩy một chút là lộ tẩy. Phụ nữ Ukraina tại sao lại quyến rũ? Vì họ là người Ukraina. Bạn tưởng bạn nói được vài câu tiếng Ukraina là có thể giả làm người Ukraina sao?

Người giàu làm gì cũng ra dáng người giàu, người nghèo làm gì cũng ra dáng người nghèo. Vì bạn nghèo, nên bạn muốn thu hút đầu tư, gặp ai cũng muốn đưa danh thiếp. Nhưng trong lòng bạn cũng biết, người giàu nhận lấy chỉ là vì lịch sự. Người nghèo cũng không hy vọng người giàu sẽ chủ động liên lạc với họ - như vậy thì lại có vấn đề.

Chỉ cần xin được danh thiếp của họ, có manh mối rồi, hy vọng cũng sẽ có.

Thứ đơn giản nhìn thì đẹp. Nhưng không có dáng đẹp, dám mặc bikini không?

Như vậy xem ra, vẫn là nội dung nhiều một chút thì hơn.

Chương 76: Người nghèo ăn sản phẩm bổ sung

Người nghèo đi thăm người giàu, thường thích mang theo một đồng thực phẩm chức năng đủ màu sắc, người giàu cười tươi nhận lấy, nhưng quay lưng đi là cất vào tủ, hoặc là để mốc meo rồi vứt đi, hoặc là đem tặng lại cho người nghèo khác.

Bản thân họ là tuyệt đối không ăn. Ai mà biết bên trong lớp vỏ ngoài hào nhoáng kia là thứ gì!

Người giàu rất quý trọng sức khỏe, mà muốn quý trọng sức khỏe thì không thể ăn uống bừa bãi. Muốn ăn ba ba, mua một con về hầm, cao ba ba là cái quái gì!

Người nghèo cũng muốn mua ba ba, nhưng ba ba đắt quá. Nghĩ đi nghĩ lại, "cao ba ba" là tinh hoa của ba ba, hướng chỉ trên tờ hướng dẫn sử dụng còn ghi là có thêm các loại thảo dược quý hiếm khác, mỗi ngày bồi bổ một chút, vừa đều đặn vừa rẻ tiền, lại không bị nóng trong, kiếm đâu ra cái thứ tốt như vậy!

Loại hàng hóa giá rẻ, chất lượng tốt này, chính là sản xuất dành riêng cho người nghèo!

Người nghèo đánh giá chất lượng sản phẩm, trước hết là xem giá có rẻ hay không. Mà hàng rẻ tiền chắc chắn là sản xuất đại trà, khó mà tinh tế được.

Người nghèo mặc quần áo sợi tổng hợp, treo tranh in trong phòng khách, ăn thực phẩm chế biến sẵn, xem chương trình tivi - xem một vở opera 3.000 tệ, giống như mua một con ba ba rừng chính hiệu, ăn một bữa là hết, thật là lãng phí.

Có cao ba ba để ăn đã là tốt lắm rồi, nghĩ đến thời xã hội cũ... thôi, thời đại nào rồi còn nhắc đến nó làm gì! Có thực phẩm chức năng để ăn, chứng tỏ vấn đề cơm áo gạo tiền đã không còn là vấn đề nữa, vấn đề mới là vấn đề nâng cao đẳng cấp. Đừng nói, uống cao ba ba rồi, thực sự có tác dụng, ăn ngon miệng hơn, ngủ ngon giấc hơn, đi lại cũng khỏe khoắn hơn, nói năng cũng lưu loát hơn, hay! Vậy thì cứ tiếp tục uống đi, vạn vật do tâm sinh, mọi bệnh tật đều là bệnh tâm, tâm bệnh khỏi rồi thì thân thể cũng khỏe mạnh.

Dù sao cũng tốn không bao nhiêu tiền, có cái ý là được.

Chương 77: Người nghèo xem TV

Tivi là bảo bối của người nghèo, người nghèo mà không có tivi, giống như thế giới không có màu sắc.

Có người nói, nếu bạn chưa từng đến Nhà hát Lớn Thượng Hải xem một buổi biểu diễn vào lúc chiều tà, dù là vở kịch "Hồng Lâu Mộng" hay vở opera "Trà Hoa Nữ", thì bạn không thể nói là hiểu Thượng Hải.

Như vậy xem ra, 99% người Thượng Hải, dù đã sống ở Thượng Hải mấy chục năm, thực ra đều không hiểu Thượng Hải. Vé vài trăm tệ một tấm, không hiểu thì thôi vậy, dù sao cũng là người Thượng Hải, ai dám nói bạn không phải là "người A Lạp" (người Thượng Hải).

Cho dù là ở thành phố như Thượng Hải, người nghèo vẫn chiếm đa số. Người nghèo xem tivi, là lẽ tự nhiên, trong thời đại công nghiệp, thời đại khoa học kỹ thuật, chỉ có những thứ được sao chép, sản xuất hàng loạt mới có giá rẻ. Mà đối với người nghèo, rẻ tiền là tiền đề của mọi sự tiêu dùng.

Một vở opera, hoặc bất kỳ buổi biểu diễn nghệ thuật nào khác, đều chỉ diễn ra một lần, chỉ có số lượng khán giả nhất định mới có thể thưởng thức, vì vậy nó rất đắt đỏ. Nghe nói, một đạo diễn nổi tiếng dàn dựng một vở opera ở Tử Cấm Thành, Bắc Kinh, vé lên tới 3.000 tệ. Người nghèo đừng nói là không mua nổi vé, cho dù có mua được cũng không vào được,

người ta yêu cầu bạn phải mặc vest, thắt cà vạt. Cho dù bạn chuẩn bị đầy đủ trang phục, ngời đó cũng chưa chắc đã thoải mái, vì bạn không hiểu, người ta hát không phải tiếng Trung.

Người nghèo vẫn là xem tivi thì hơn.

Tivi rất rẻ, chỉ cần có một cái tivi là có thể xem mãi không hết. Người nghèo thậm chí còn lầm tưởng rằng xem tivi là miễn phí, như thể được hưởng lợi gì đó. Thực ra không phải vậy, trong thời đại tiêu dùng, không ai được hưởng bữa trưa miễn phí, bạn phải trả giá cho những gì bạn xem. Cái giá của việc xem tivi là phải xem quảng cáo, mà xem quảng cáo rồi, biết đâu bạn lại bỏ tiền ra mua sản phẩm trong quảng cáo, xét về mặt này, tivi cũng không rẻ.

Tivi là để cho người nghèo xem, nội dung chương trình cũng rất phù hợp với thị hiếu của người nghèo. Ví dụ như phim chống tham nhũng, người nghèo rất thích xem, nhìn thấy những kẻ tham nhũng bị bắt, họ cảm thấy hả hê; còn có phim kiếm hiệp ngày càng thần thánh, người nghèo tuy tay không tác sát, nhưng vẫn có thể đắm chìm trong mộng tưởng ban ngày, tự coi mình là đại hiệp võ công cái thế, gặp kẻ ác là tóm gọn, đâm cho vài nhát; vợ của người nghèo thì thích xem phim tình cảm, một khi nhập vai, tâm hồn lãng mạn bị cuộc sống vui dập của họ lại được hồi sinh trong những giọt nước mắt lăn dài.

Người nghèo là tôm tép, là bùn đất còn nhỏ bé hơn cả tôm tép, người nghèo muốn nổi tiếng, khó hơn lạc đà chui qua lỗ kim. Chỉ có tivi mới sẵn lòng cho người nghèo cơ hội lộ diện. Chỉ cần bạn muốn, bạn có thể tham gia chương trình hẹn hò, thể hiện tài năng trong chương trình giải trí, nếu thể hiện tốt còn được nhận một đồng quà, mang về nhà khoe khoang.

Đừng ngại ngùng, bạn đã làm diễn viên miễn phí, cung cấp chương trình miễn phí, giúp khán giả trước màn hình giải trí, cho bạn một chút quà là hiển nhiên, hai bên cùng có lợi.

PHẦN 7: CÔNG BẰNG XÃ HỘI

Chương 78: Công bằng là tương đối

"Người giàu sợ mất lợi ích đã có, vì vậy họ tán dương hiệu quả, phản đối bình đẳng" và "Người nghèo muốn được hưởng lợi mà không phải lao động, vì vậy họ ủng hộ bình đẳng, phê phán hiệu quả", đây là tông giọng tranh luận của hai phe giàu nghèo. Về mối quan hệ giữa bình đẳng và hiệu quả, người ta thường cho rằng hai khái niệm này mâu thuẫn nhau - nâng cao hiệu quả tất yếu sẽ gây ra bất bình đẳng trong phân phối thu nhập, trong khi nhấn mạnh bình đẳng sẽ ảnh hưởng đến hiệu quả.

Nhưng tình hình thực tế không hoàn toàn như vậy.

Ví dụ như ở Mỹ, tài sản hàng trăm tỷ đô la của Bill Gates so với thu nhập hàng năm hàng chục nghìn đô la của người lao động bình thường, khoảng cách này thật khổng lồ!

Nhưng xã hội Mỹ không hề sụp đổ vì điều đó; trái lại, trong thời kỳ Liên Xô cũ, chênh lệch phân phối tài sản xã hội xa nhỏ hơn rất nhiều so với Mỹ, nhưng hệ thống xã hội lại tan rã.

Không có hai con người hoàn toàn giống nhau trên thế giới, sự khác biệt giữa con người và con người là bình thường, và do đó sự khác biệt về tài sản cũng là điều bình thường.

Đề Tây Thi và Đông Thi được chú ý như nhau, sự công bằng đó thực sự là bất công nhất, vừa lãng phí nguồn lực nhan sắc của Tây Thi, vừa nuôi dưỡng sự tự phình to cá nhân của Đông Thi, đồng thời còn xâm phạm quyền tự do lựa chọn của đàn ông. Sử dụng "công bằng" theo nghĩa "trung bình công cộng" là sai lầm nhận thức.

Trên thực tế, nhiều lúc sự phẫn nộ của người nghèo không phải vì họ kém hơn người khác, mà là vì họ không được hưởng cơ hội hợp lý. Nếu một số nhóm đặc biệt có thể không dựa vào năng lực cá nhân mà dựa vào quyền sở hữu đặc biệt để chiếm giữ tài sản xã hội, thì đối với nhiều người khác không có cơ hội đó, điều đó sẽ là thiếu công bằng lớn.

Sự công bằng không phải là tuyệt đối. Nếu chỉ theo đuổi sự công bằng về kết quả, điều đó chắc chắn sẽ dẫn đến chủ nghĩa trung bình, làm tổn hại lớn đến hiệu quả kinh tế. Làm tốt hay làm xấu đều giống nhau, ai còn muốn cố gắng làm việc chăm? Chỉ có sự công bằng về luật lệ mới đảm bảo cơ hội bình đẳng trong cạnh tranh. Trong thi đấu thể thao, vận động viên phải tuân thủ cùng một luật lệ, tuy nhiên công bằng về luật lệ chắc chắn dẫn đến kết quả bất bình đẳng, bởi khả năng của mỗi vận động viên khác nhau, trong cạnh tranh có thắng có thua, không thể bình quân. Và kết quả bất bình đẳng có thể dẫn đến điểm xuất phát bất bình đẳng, con nhà giàu và trẻ em nghèo khó phải đối mặt với điểm khởi đầu cuộc đời khác nhau do hoàn cảnh gia đình khác nhau, do kết quả thắng thua của thế hệ trước khác nhau. Điều mà một người có từ khi mới sinh ra hãy gọi là năng khiếu, chẳng hạn như dòng tộc, sức khỏe, thông minh, v.v. Năng khiếu của mỗi người là khác nhau, vì vậy điểm xuất phát công bằng gần như không thể tồn tại thực sự.

Điều chúng ta cần là công bằng về luật lệ, công bằng về cơ hội.

Thường xuyên thấy tin tức "chống tham nhũng", một công chức hải quan, một lãnh đạo bộ ngành, bất cứ ai có chức vụ kèm theo chữ "trưởng", một khi bị lật tẩy, tài sản liên quan đều khiến người dân phải ngỡ ngàng, kinh ngạc. Tại sao phần lớn là những người có chức vụ "trưởng"? Bởi vì họ mới có cơ hội tham nhũng. Tham nhũng trong giới quyền lực ở Trung Quốc là biểu hiện của việc phân phối cơ hội bất bình đẳng.

Nghe đồn rằng, ở Thượng Hải, công nhân quét đường hưởng lương cao tùy theo số lượng lao động, thu nhập hàng tháng có thể vượt qua 5.000 nhân dân tệ, nhiều hơn thạc sĩ ở các tỉnh miền Tây. Liệu công nhân vệ sinh ở Thượng Hải có xuất sắc đặc biệt không? Không phải, nếu thay người miền Tây đi quét đường, trả lương 500 nhân dân tệ, họ vẫn có thể quét sạch sẽ tương tự, nhưng vấn đề là không cho họ đi quét!

Nhiều việc ở Trung Quốc, từ góc độ kinh tế học là bất thường, nhưng nó vẫn tồn tại. Chính sách bảo hộ địa phương một cách khách quan đã gây ra bất bình đẳng giữa các khu vực khác nhau. Hiện nay, thị trường lao động của Trung Quốc đang trong tình trạng chia cắt, nếu bất kỳ lao động nào cũng có thể tự do di chuyển, không có sự khác biệt giữa hộ khẩu thành thị và nông thôn, thì chênh lệch thu nhập giữa các khu vực phát triển và khu vực nghèo khó, thành thị và nông thôn cũng sẽ ít đi một số yếu tố nhân tạo.

Sự bất bình đẳng về cơ hội thể hiện ở các ngành nghề, các khu vực khác nhau trong nhiều tỉnh hướng khác nhau. Chênh lệch về phân phối thu nhập giữa ngành độc quyền và phi độc quyền,

khu vực phát triển và khu vực tương đối lạc hậu đều rất lớn. Sự mở rộng chênh lệch phân phối trong một xã hội không đáng sợ, nhưng nếu phần lớn chênh lệch đó là do phân phối cơ hội không đồng đều gây ra thì rất nguy hiểm. Người nghèo nhất thiết phải theo kịp người giàu, họ cần hơn là cơ hội cạnh tranh công bằng, như cơ hội lao động, cơ hội đầu tư, cơ hội chính trị, cơ hội giám sát quyền lực, v.v.

Chỉ cần mọi người cạnh tranh theo luật lệ công bằng, thắng thua là việc của mình, không ai có thể nói gì cả.

Chương 79: Hướng sự bất công về cơ hội

Rất nhiều người từ xưa đến nay luôn theo đuổi lý tưởng "Đại đồng", bình quân chủ nghĩa đã ăn sâu vào tiềm thức của người dân. Khi có người quá giàu, có người quá nghèo, sẽ có người đứng lên đòi công bằng, thay trời hành đạo.

Tuy nhiên, các cuộc khởi nghĩa nông dân trong lịch sử chưa bao giờ thực sự giải quyết được vấn đề giàu nghèo. Dù có hô hào "giết phú tế bần", dùng bạo lực để phân phối lại tài sản, nhưng kết quả chỉ tạo ra một nhóm quý tộc mới, những vị hoàng đế xuất thân từ nông dân này cũng không khiến cuộc sống của người dân tốt đẹp hơn.

Ngày nay, người Trung Quốc thích chơi mạng chược, cảnh giới cao nhất là "nhất xạ tam điều", người thắng lấy hết, gom tất cả tiền cược trên bàn về phía mình. Mọi người thắng đều dựa trên thất bại thảm hại của người khác.

Nếu nhìn nhận vấn đề giàu nghèo theo kiểu tư duy mạng chược, người nghèo sẽ dễ dàng quy kết nguyên nhân nghèo đói của mình là do bị người giàu bóc lột. Họ oán trách giá trị thặng dư của mình bị bóc lột, căm ghét người giàu.

Tuy nhiên, sự phát triển kinh tế xã hội không phải là một canh bạc. Cờ bạc không làm cho tiền sinh sôi, chỉ là vấn đề chia chác một cái bánh có kích thước cố định, không thắng thì thua, không thể cùng nhau giàu có. Thay vào đó, hãy nghĩ đến việc làm cho cái bánh to lên, để tổng tài sản xã hội tăng lên, thì dù khi chia chác có cắt đi một phần cho người làm bánh, phần bánh của người nghèo cũng có thể nhiều hơn.

Giải quyết vấn đề phân hóa giàu nghèo không thể chỉ đơn giản là "giết phú tế bần".

Giải Nobel Kinh tế, học giả người Ấn Độ gốc Anh Amartya Sen cho rằng: "Điều đầu tiên để cải thiện tình trạng của người nghèo là đấu tranh cho quyền bình đẳng (equity) của họ. Nếu thu nhập của người nghèo tăng 10%, người giàu tăng 15%, thì đó là điều tốt đối với người nghèo, dù điều này có thể làm cho khoảng cách giàu nghèo lớn hơn. Cải thiện khoảng cách giàu nghèo là quan trọng, nhưng không phải là ưu tiên hàng đầu. Điều cấp thiết nhất là liệu cuối cùng có nâng cao được chất lượng cuộc sống của người nghèo hay không?"

Amartya Sen là một học giả được mệnh danh là "người đưa lương tâm và đạo đức vào kinh tế học" và nhờ đó mà giành giải Nobel. Ông cho rằng cải thiện khoảng cách giàu nghèo không phải là vấn đề hàng đầu, xuất phát từ nhận thức: ở các nước đang phát triển, người giàu càng giàu thì càng có nguồn lực để đầu tư; nếu người giàu chịu đầu tư thì người nghèo sẽ có cơ hội thoát nghèo thông qua việc làm.

Việc có nhiều người giàu không phải là điều xấu, tài sản của người giàu có thể chính là một phần nguồn sống của người nghèo. Để cho một bộ phận người dân giàu lên trước sẽ tạo điều kiện để họ có vốn kéo những người còn lại thoát nghèo, trong khi người nghèo và những người "giàu nhỏ" rất khó có thể giúp đỡ những người nghèo hơn.

Tuy nhiên, liệu những người còn lại có thể thoát nghèo hay không còn phụ thuộc vào nhiều yếu tố. Ví dụ như trường hợp của Nga, sau khi tư nhân hóa ồ ạt, nhiều người giàu có đều là những người thuộc tầng lớp quyền lực cũ, họ đã chiếm được tiên cơ, chia chác những tài nguyên vốn thuộc về xã hội. Nhưng thị trường vốn lại không phát triển, khiến cho phần lớn tài sản tư nhân lại chảy ra nước ngoài, trở thành "tài khoản đen" của nhiều ngân hàng lớn ở châu Âu và Mỹ. Ước tính, có khoảng 500 tỷ USD tiền mặt tư nhân của Nga đang nằm trong các tài khoản này, gấp 500 lần ngân khố quốc gia!

Phân phối không đồng đều không phải là nguyên nhân chính của sự phân hóa giàu nghèo, mà chính là sự bất công về cơ hội. Chúng ta không cần phải chống lại người giàu, mà cần phải chống lại nền kinh tế quyền lực, kinh tế độc quyền, chống lại mọi thể chế cản trở cạnh tranh công bằng! Chỉ khi tạo điều kiện cho nhiều người có cơ hội phát triển bình đẳng, nâng cao mức sống chung của xã hội thì hoàn cảnh của người nghèo mới được cải thiện. Và khi người nghèo có cuộc sống tốt đẹp hơn thì người giàu cũng có thể yên tâm hơn.

Chương 80: Lập trường của kinh tế học

Lúc hoàng hôn, một người giàu tự tử bằng cách nhảy lầu vì cổ phiếu ông ta mua đã giảm 3/10, trong khi ngay đối diện, một cặp vợ chồng bán bánh rán lại rất vui mừng bởi hôm nay họ bán được nhiều hơn 10 đồng.

Thực ra, người giàu không cần phải tự tử, những người nghèo đứng xem nói rằng số tiền ông ta có vẫn còn nhiều, dù mất mát nhưng số còn lại vẫn đủ cho chúng tôi dùng cả đời.

Người nghèo chưa từng học kinh tế học nên không hiểu nhiều chuyện. May sao có một nhà kinh tế học đi ngang qua nơi đó sau khi mua rau, thấy nhiều người quan tâm đến lĩnh vực chuyên môn của mình nên rất hứng thú, ông ta đứng lên bậc thềm và giải thích: "Cùng một số tiền, mức độ hài lòng mà nó mang lại cho người giàu và người nghèo là khác nhau, hiệu quả đơn vị, hiểu không? Đó là mức tăng hài lòng tâm lý chủ quan khi tăng thêm một đơn vị hàng hóa tiêu dùng. Hiệu quả đơn vị của một đồng tiền đối với mỗi người là khác nhau." Nhà kinh tế học nói một cách khó khăn, cổ thì thụt ra thì rút vào. Người nghèo hiểu một nửa, nghĩ một lúc rồi nói đúng là như vậy, cùng là một đồng tiền, đối với người giàu thì có hay không có cũng không quan trọng, hoàn toàn có thể bỏ qua; nhưng đối với những người bán bánh rán như chúng tôi, nhiều thêm một đồng là đủ để vui mừng cả buổi rồi.

Nhà kinh tế học nói tiếp: "Đúng vậy, nên trong việc phân phối của cải xã hội, nên nghiêng về người nghèo. Các bạn nghĩ xem, để đạt được cùng một mức độ hài lòng, một người giàu có thể cần 100 đồng thì người nghèo chỉ cần 1 đồng là đủ rồi, thà lấy 100 đồng từ một người giàu chia cho 100 người nghèo còn hơn, người giàu tuy mất đi một phần hài lòng - gia đình lớn, công việc lớn, mất đi chút ít đó cũng không đáng kể - nhưng người nghèo lại tăng thêm 100 phần hài lòng, từ quan điểm tổng thể, mức độ hài lòng của toàn xã hội vẫn tăng lên, và tăng rất nhiều, hai bên khấu trừ lẫn nhau, còn lại tận 99% đấy!

Người nghèo nghe xong thì rất phấn khích, vỗ tay rầm rầm, có người còn lấy một cái ghế cho ông ngồi để giảng.

Bên này khán giả cũng có người giàu, nên bắt đầu ra toàn mồ hôi lạnh. Vừa có một người nhảy lầu tự tử rồi, bây giờ còn muốn thêm nữa à! Chúng tôi là người giàu lại không phải là người sao? Người nghèo các bạn muốn hài lòng thì người giàu lại không được hài lòng nữa ư? Tất cả mọi người đều phải hạnh phúc cả mà, không được thiếu ai hết!

Người giàu cũng quen biết một số nhà kinh tế học khác, nên họ mời người quen cũ đến, cũng lấy một cái ghế đặt lên cho ông ta ngồi rồi giảng.

Vị kinh tế học gia này bắt đầu nói: "Tất cả mọi người đều sinh ra bình đẳng, đều có quyền theo đuổi lợi ích cá nhân tối đa, không thể nói vì để thỏa mãn một số người mà tước đoạt người khác, dù tước đoạt nhiều hay ít thì bản chất cũng giống nhau. Tại sao xưa kia người giàu đều tự nuôi đầy tớ trong nhà để giữ tài sản của mình; còn hiện đại, người giàu lại phải thông qua lập pháp để quy định 'tài sản tư nhân là thiêng liêng không ai được xâm phạm' thì tại sao vậy?" Nhà kinh tế học dùng ngón tay đẩy gọng kính trên sống mũi, nhìn chăm chăm xuống đám đông dưới, người nghèo dưới phần đông lên tiếng la hét: "Bởi vì người giàu quá tham lam! Quá keo kiệt!"

"KHÔNG! KHÔNG! KHÔNG!" Nhà kinh tế học phẩy tay, những người giàu ngồi nghe bên dưới cũng phản bác những người nghèo xung quanh, hai phe cãi nhau ồn ào thành một đồng. Hai nhà kinh tế học đứng trên ghế cũng không ai nhường ai, nước bọt văng tứ tung để bảo vệ quan điểm của mình.

Đám đông tụ tập ngày càng đông, xe cộ kẹt cứng một đoạn dài, sau cùng đài truyền hình tới, cảnh sát giao thông cũng tới, nhà tang lễ cũng tới, buộc phải giải tán đám đông, khiêng người giàu tự tử đi.

Tối đó, đài truyền hình đưa tin về sự việc này, còn mời thêm một nhà kinh tế học bình luận, ông này không đứng trên ghế mà ngồi trên một chiếc ghế cao trong phòng truyền hình, chân không chạm đất, lưng thẳng tắp: "Vấn đề này à, nói thế nào nhỉ? Tôi chỉ có thể nói quan điểm cá nhân thôi, quan điểm cá nhân. Kinh tế học là một ngành khoa học, nhưng đôi khi nó không chỉ là một ngành khoa học. Có những lý thuyết là phổ quát, áp dụng được ở khắp nơi, nhưng cũng có những lý thuyết không phổ quát lắm, bất cứ sự vật nào cũng có hai mặt, điều quan trọng là phải xem từ góc độ nào để nhìn nhận. Xã hội chúng ta hiện nay là một xã hội lợi ích đa nguyên, với tư cách là một nhóm, các nhà kinh tế học tất yếu phân hóa thành những người đại diện cho các tầng lớp lợi ích khác nhau. Có người nói thay cho tư bản, có người lên tiếng thay cho người nghèo, miễn không vi phạm sự thật khách quan, không vi phạm lương tâm cơ bản của một nhà kinh tế học, thì ai cũng có thể nói thoải mái.

Nữ MC có vẻ nghi ngờ, hỏi: "Lương tâm là một tiêu chí mềm, vậy chúng ta làm thế nào để đảm bảo mọi nhà kinh tế học đều có lương tâm cơ bản?"

Nhà kinh tế học đáp: "Bởi vì đã thừa nhận rằng các nhà kinh tế học là người đại diện cho các tầng lớp lợi ích khác nhau, nên vấn đề lương tâm không chỉ là vấn đề của từng cá nhân mà trở thành vấn đề giữa các tầng lớp lợi ích khác nhau. Xã hội bao gồm cả người giàu và người nghèo, nên thành tựu và đóng góp của người giàu không thể bị xóa nhòa, đồng thời nỗi khổ và quyền lợi của người nghèo cũng không thể bị lãng quên, hai bên tự nhiên sẽ tìm ra điểm cân bằng. Chúng ta phải tin tưởng rằng Thượng đế là công bằng, Ngài sẽ có cách thức cân bằng. Bạn thấy tôi nói có đúng không?" Ông ta quay sang nhìn nữ MC bên cạnh, cô ấy cũng theo thói quen gật đầu cười theo.

Chương 81: Mặt tối của tài phú

Ngày xưa, khi một kẻ tư bản muốn dùng chút ân huệ nhỏ nhoi để mua chuộc cán bộ cách mạng, cán bộ cách mạng thường dứt khoát từ chối: "Ai thêm tiền bẩn của người!!!" Hoa thơm cỏ độc lập tức héo úa, phẩm chất cách mạng tỏa sáng rực rỡ.

Bây giờ, nếu ai đó lại dùng giọng điệu cao ngạo ấy để nói ra hai chữ "tiền bẩn", người ta không chỉ cho rằng mũi bạn có vấn đề, mà còn nghi ngờ tinh thần của bạn cũng có vấn đề. Người có tiền bây giờ đang rất được trọng vọng, có tiền có thể sai khiến ma quỷ, có tiền chính là đại ca. Tinh thần và vật chất từ xưa đến nay luôn là một cặp mâu thuẫn, vừa đối lập vừa thống nhất, rất phù hợp với phép biện chứng. Bây giờ, khi sự giàu có trở thành mục tiêu theo đuổi hàng đầu của con người, con người ngày càng giống động vật kinh tế, thì ranh giới đạo đức cũng nhanh chóng hạ xuống, cho đến tận vực sâu.

Trong tội phạm học có thuật ngữ "rửa tiền", chứng tỏ tiền thực sự có bản. Nếu một người quá muốn làm giàu, mà lại không có con đường chính đáng, thì họ chỉ còn cách tham gia vào một số ngành nghề bẩn thỉu, làm một số việc mờ ám, bất kể tiền có bản hay không, cứ kiếm được đã rồi tính sau, kiếm được rồi thì rửa.

Thời xưa, những người làm nghề đào phủ, chuyên chặt đầu người, phần lớn đều là cha truyền con nối, có lẽ do tiếp xúc lâu ngày, quen rồi, nên gan cũng to hơn, tay nghề cũng giỏi hơn, chém cũng gọn gàng hơn. Giết người cũng là một kỹ năng, hướng chỉ là kiếm tiền! Những kẻ kiếm tiền bẩn, cũng có nét tương đồng với đào phủ.

Trước khi ra trận, đào phủ thường uống một bát rượu, rượu vào bụng, gan sẽ to hơn. Còn một bí quyết nữa, đó là tuyệt đối không gặp mặt phạm nhân, cũng không gặp người nhà của họ, tóm lại là tất cả những chuyện liên quan đến họ đều không biết, không liên quan đến mình, thì họ cũng chỉ như heo chó mà thôi. Chó nuôi lâu ngày còn nảy sinh tình cảm, người sắp giết, nhất định phải xử lý lạnh lùng.

Cho nên những kẻ sản xuất và buôn bán hàng giả, hàng nhái, hàng kém chất lượng, nhất định không được biết người mua hàng của mình cụ thể là ai, chỉ cần không phải là em vợ, bà con, hàng xóm láng giềng, rượu giả uống chết cũng được, thuốc giả độc chết cũng được, thiết bị điện giả cháy chết cũng được, mắt không thấy thì lòng không phiền. "Quản đốc mỏ" của các mỏ than nhỏ, tuyệt đối sẽ không thân thiết với công nhân, công nhân chỉ là lực lượng lao động, chỉ có ý nghĩa khi tính toán chi phí, còn những vấn đề như mỏ than bị ngập

nước, nổ khí metan, giải quyết hậu quả, thì ông ta chỉ xem như vấn đề để suy nghĩ, không cần phải cảm nhận những thân xác bằng xương bằng thịt.

Thực sự, đôi khi đi trên đường phố, nhìn thấy những công nhân trên công trường xây dựng, cầm một cái bát sứ, ngồi xồm ăn cơm trên nền đất bẩn thỉu, thực sự, tôi không dám nhìn. Không nhìn thì sẽ không tồn tại, lại có thể yên tâm.

Đó là chuyện ngoài lề.

Thế giới rộng lớn, muôn hình vạn trạng, buôn lậu, buôn bán ma túy, đào mộ, mại dâm... con đường nào cũng dẫn đến giàu có! Nghe nói, buôn bán một phụ nữ ra nước ngoài, có thể kiếm được 7000-10000 đô la Mỹ; rót rượu trắng vào chai rượu Mao Đài, lợi nhuận gấp vài trăm lần chi phí. Tuy nhiên, tất cả những điều này, so với các quan chức nắm giữ quyền lực lớn, vẫn chỉ là trò trẻ con, trong nhà của một số kẻ tham nhũng bị bại lộ, tiền đã nhiều đến mức sinh ra sâu bọ lúc nào chẳng hay, nó đã trở thành gánh nặng của toàn xã hội.

Chương 82: Người giàu nên đóng thuế nhiều hơn

Người càng giàu thì càng keo kiệt, càng keo kiệt thì càng giàu. Câu nói này có vẻ như quy chụp, nhưng thực tế lại không sai.

Những người giàu có hiện nay đa phần đều kín tiếng, không thích phô trương, thậm chí còn từ chối tiếp xúc với báo chí, vì sợ "người sợ nổi tiếng, lợn sợ béo".

Nỗi lo của người giàu là có cơ sở. Mấy năm trước, tạp chí tài chính lâu đời của Mỹ "Forbes" đã tạo nên một làn sóng "người giàu nhất" ở Trung Quốc, họ xếp hạng 50 người giàu nhất Trung Quốc đại lục theo giá trị tài sản, trong một thời gian, các bài bình luận, phỏng vấn tràn ngập các phương tiện truyền thông, những người giàu đã có một lần xuất hiện tập thể. Từ đó, xếp hạng đã trở thành một sự kiện lớn của giới giàu có, mỗi năm đều náo nhiệt long trọng một lần.

Tuy nhiên, khác với Mưu Trọng, người giàu nhất đời đầu, hiện đang ở trong tù, những người giàu nhất hiện nay phần lớn đều khiêm tốn, không muốn nhận lời phỏng vấn, có người thậm chí còn từ chối thẳng thừng, người sợ nổi tiếng, lợn sợ béo, vẫn là không nên tuyên truyền thì hơn.

Sự lo lắng của những người giàu là có lý do. Ngay sau lần "xếp hạng người giàu nhất" năm 2002 đó, chỉ nửa năm sau, khi "Top 50 doanh nghiệp tư nhân (nội địa) Trung Quốc đóng thuế nhiều nhất" được công bố, những người đã từ chối tuyên truyền trước đó đã chứng tỏ sự sáng suốt của mình. Có phóng viên đã so sánh "Top 50" này do cơ quan thuế có thẩm quyền công bố với "Top 50 người giàu nhất Trung Quốc đại lục" của "Forbes", lại phát hiện ra rằng, số người cùng có tên trong cả hai bảng xếp hạng chỉ có vỏn vẹn 4 người.

Kết luận trở nên bất lợi cho người giàu. "Top 50" giàu có, theo lý mà nói cũng phải là "Top 50" đóng thuế nhiều nhất, cho dù có chênh lệch, thì sự khác biệt cũng không đến mức lớn như vậy. Sự khác biệt lớn giữa hai bảng xếp hạng cho thấy điều gì? Ngay sau đó, vấn đề

về việc người giàu đóng thuế đã trở thành chủ đề bàn tán trên đường phố, đây đương nhiên là điều mà người giàu không muốn nhìn thấy..

Người giàu trốn thuế, từ lâu đã là vấn đề ai ai cũng biết.

Nhà kinh tế học nổi tiếng của Trung Quốc Hồ Angang sau khi phân tích các dữ liệu liên quan đã đưa ra kết luận, trong số những người đóng thuế thu nhập cá nhân ở Trung Quốc, xếp hạng nhất là tầng lớp công chức; xếp hạng nhì là người nước ngoài ở Trung Quốc; xếp hạng ba mới là chủ doanh nghiệp tư nhân, hộ kinh doanh cá thể,... Hơn nữa, ông còn đưa ra một kết luận gây sốc, gánh nặng thuế của mỗi nông dân Trung Quốc lại cao hơn người thành phố. Năm 2002, bình quân mỗi người dân thành phố Trung Quốc đóng khoảng 37 NDT tiền thuế và phí mỗi năm, còn nông thôn là khoảng 90 NDT.

So với người thành phố, nông dân là người nghèo, nhưng gánh nặng thuế của nông dân lại cao hơn người thành phố; so với ông chủ, tầng lớp công chức rõ ràng là thu nhập ít hơn, nhưng lại đóng thuế thu nhập nhiều hơn. Quả thực đúng như lời Dương Nhị Sao nói, càng có tiền thì càng keo kiệt, có lẽ đây là bản năng.

Về cơ bản, con người đều ích kỷ, đa số mọi người đóng thuế đều là hành vi bị ép buộc. Ông trùm thép của Mỹ Carnegie trước khi qua đời đã quyên góp một lượng lớn tài sản cho các tổ chức từ thiện, chủ yếu là do ông cho rằng “tài sản kèch xù đối với người thừa kế không phải là hạnh phúc mà là mầm mống của sự xa hoa và lười biếng”, suy cho cùng là vì con cháu của mình, chứ không phải xuất phát từ mục đích cao cả là cứu giúp người nghèo.

Trẻ con bạn cho nó một viên kẹo nó sẽ vui mừng khôn xiết, nhưng để nó đưa viên kẹo của mình cho người khác, cho dù là miễn cưỡng đưa cho, trong lòng cũng không vui. Bỏ tiền vào túi mình, ai cũng thích, lấy tiền ra thì rất khó để chủ động, tích cực.

Nhưng tiếc là, không nộp ra là không được.

Một xã hội hoàn chỉnh là do người giàu và người nghèo cùng cấu thành, nếu người giàu cứ mãi ăn thịt, người nghèo cứ mãi uống canh, thậm chí đến cả canh cũng không được uống, thì xã hội này nhất định sẽ xảy ra vấn đề. Một khi xảy ra vấn đề, ai sẽ chịu thiệt hại lớn hơn? Người đi giày da luôn sợ người đi giày cỏ, một khi xảy ra biến động, cho dù giày da không bị cướp mất, thì bị dính bùn lên giày cũng đủ phiền phức rồi. Cho nên phân phối lợi ích, nhất định phải có sự công bằng tương đối. Người giàu đã chiến thắng trong cuộc cạnh tranh, trở thành phe có lợi thế, chiếm hữu lượng lớn của cải, xuất phát từ việc duy trì sự ổn định của xã hội, xuất phát từ việc bảo vệ lợi ích của bản thân, người giàu cũng phải lấy ra nhiều tiền hơn. Tiền mất tật mang, đây là cách nói hình tượng nhất.

Hơn nữa, đóng thuế không chỉ là để cân bằng phân phối lợi ích, duy trì trật tự xã hội, nó còn là sự báo đáp xứng đáng của người giàu đối với xã hội.

Tiền của người giàu cũng là kiếm được từ người nghèo. Người nghèo không chỉ là lực lượng lao động, mà còn là thị trường rộng lớn, người nghèo là một nguồn tài nguyên quý giá. Nếu không có sự ủng hộ của người nghèo, người giàu sẽ như nước không nguồn, cây không rễ, cho dù năng lực cá nhân có xuất chúng đến đâu, cũng chỉ là một viên ngọc quý giữa sa mạc, còn không bằng một cốc nước lọc. Người nghèo là tài nguyên, xuất phát từ góc độ bảo vệ và vun trồng tài nguyên, người giàu cũng nên lấy ra nhiều tiền hơn.

Thuế nói cho cùng là để phục vụ cho toàn xã hội, người giàu đóng nhiều thuế hơn một chút, cũng không có gì là không công bằng. Kiếm được nhiều tiền, chiếm dụng nhiều tài nguyên, thì cũng được xã hội phục vụ nhiều hơn. Hãy nghĩ xem, một người nông dân vùng

núi cả đời có thể xem được mấy bộ phim? Gọi điện thoại mấy lần? Làm phiên cảnh sát mấy lần? Đi ô tô, tàu hỏa, máy bay, tàu thủy mấy lần? Đừng nói đến internet và mạng băng thông rộng. Các cơ quan dịch vụ công cộng của quốc gia, cơ quan công an, cơ quan kinh tế, cơ quan năng lượng,... bao gồm tất cả các cơ sở công cộng: thư viện, sân vận động, rạp chiếu phim, thậm chí cả nhà vệ sinh công cộng,... chất lượng và số lượng dịch vụ cung cấp cho người giàu đều cao hơn người nghèo rất nhiều. Càng giàu có, càng có thể sống trong môi trường tốt, toàn xã hội càng dựng cho anh ta một bộ phóng cao hơn, cung cấp dịch vụ tốt hơn, sự nghiệp của anh ta càng dễ dàng đi vào vòng tuần hoàn tốt.

Như vậy, người giàu đóng thuế nhiều hơn người nghèo một chút, cũng là thể hiện sự công bằng xã hội, là điều đương nhiên.

Chương 83: Tài sản bất chính của người giàu

Cổ nhân có câu "Đại tài tất hữu đại ác", ý nói của cái lớn đằng sau nhất định có tội ác lớn, câu nói này dường như đánh đồng quá rộng, chúng ta hãy đổi thành câu văn ôn hòa hơn một chút: Của cái lớn đằng sau thường có tội ác lớn.

Ngựa không ăn cỏ ban đêm thì không thể béo, từ xưa đến nay, của cải bất chính vẫn luôn là con đường tắt để một số người làm giàu. Nếu như nói trộm cắp, mại dâm trước đây vẫn là việc khiến người ta khinh thường, thì trong thời đại cười người nghèo chứ không cười người điểm này, ranh giới đạo đức ngày càng lùi bước, sự răn đe của pháp luật cũng ngày càng mờ nhạt, nguồn gốc của cải, đặc biệt là của cải kếch xù, càng trở thành chuyện không rõ ràng.

Quân tử yêu thích của cải, nhưng phải lấy của cải bằng con đường chính đáng, yêu thích của cải mà lại lấy của cải bằng con đường không chính đáng, thì đó chính là của cải bất chính.

Của cải bất chính có rất nhiều loại, tham ô hối lộ, làm giả, hàng nhái, hàng kém chất lượng, cướp bóc, cờ bạc, mại dâm, ma túy,... đủ loại, không sao kể xiết. Nhưng tóm lại, không gì khác ngoài việc trái với tình, trái với pháp luật, dùng lời của chính họ mà nói, là đi trên dây, là lách luật, đều là những hành động mạo hiểm.

Vì mạo hiểm, nên không thể nào thả lỏng tinh thần, đối xử với của cải bằng tâm thế bình thường. Những kẻ kiếm tiền bất chính phần lớn đều có những thói quen kỳ quái.

Đa số quan tham trước khi bị phát hiện đều không giống quan tham. Cho đến khi bị bắt, tiền bị lôi ra từng cọc từng cọc - thậm chí đã mốc meo, sinh giòi - người dân mới phát hiện ra, hai bàn tay trắng của hắn ta chỉ là giả vờ. Thật đáng tiếc cho số tiền đó!

Tiền vừa là tài sản cá nhân, cũng vừa là của toàn xã hội, khi nó được đưa vào xã hội, lưu thông, giá trị của nó sẽ tăng lên gấp bội, còn khi nó bị quan tham cất giấu trong nhà, thì lại là sự lãng phí tài nguyên.

Cách một người kiếm tiền thường ảnh hưởng đến thói quen tiêu tiền của anh ta, của cải bất chính kiếm được không chính đáng, thì tiêu cũng không quang minh chính đại, thu nhập bất thường thường dẫn đến cách tiêu xài bất thường.

Trước đây người Trung Quốc đến Mỹ, phần lớn là để “đào vàng”, bây giờ rất nhiều người Trung Quốc đến Mỹ, lại là mang theo số tiền lớn từ Trung Quốc sang Mỹ để tiêu xài. Sân bay Los Angeles, cảng hàng không lớn nhất bờ Tây nước Mỹ, các chuyến bay giữa Trung Quốc và Mỹ là nhộn nhịp nhất. Đoàn du lịch này đến Mỹ nối tiếp đoàn du lịch khác, không lo ăn không ngon, chơi không vui, chỉ sợ có tiền mà không mua được thứ gì phù hợp.

Nghề nói, trong một khoảng thời gian, giá nhà ở nhiều nơi thuộc bờ Tây nước Mỹ tăng vùn vụt, lại có liên quan đến việc quá nhiều người Trung Quốc mua nhà ở đây. Họ vùng tiền như rác, vừa xem đã mua, rất nhiều bất động sản mà trong mắt người Mỹ là biệt thự sang trọng, những người này mắt cũng không chớp lấy một cái, giao dịch bằng tiền mặt, thanh toán một lần, khiến người Mỹ nhìn mà choáng váng.

Người Trung Quốc không còn là hình ảnh nghèo khổ trước đây nữa, ở Mỹ sống trong biệt thự sang trọng, học trường danh tiếng, lái xe Mercedes, BMW,... giới truyền thông địa phương gọi những người trẻ tuổi này là “công tử bột đại lục”.

Đại lục cuối cùng cũng có công tử bột, nhưng công tử bột xưa nay không liên quan gì đến người lao động. Với vị thế là một nước đang phát triển của Trung Quốc, mức độ giàu có dù thế nào cũng không thể so sánh với Mỹ, vậy tiền của các công tử bột này từ đâu mà có? Tại sao lại phải mang ra nước ngoài để tiêu xài hoang phí?

Những người này ngoài một số doanh nhân tư nhân, thì rất nhiều người là chuyển số tiền kiếm được bất hợp pháp ở trong nước sang Mỹ. Theo thống kê của các chuyên gia, số vốn chảy ra nước ngoài của Trung Quốc là 16 tỷ USD mỗi năm, đây là 40% tổng số vốn đầu tư nước ngoài mà Trung Quốc thu hút được.

Một mặt là cố gắng hết sức để thu hút vốn đầu tư nước ngoài, một mặt lại là tình trạng vốn trong nước chảy ra nước ngoài với số lượng lớn, vào ra, lợi ích đều thuộc về người giàu, người chịu thiệt là quốc gia, cuối cùng vẫn là gánh nặng đè lên đầu người dân.

Của cải bất chính, không chỉ là kiếm được không chính đáng, mà cuối cùng còn chảy đi không chính đáng, đối với xã hội mà nói, như là một cuộc bóc lột kép.

Đáng ghét hơn là, tác hại của những người này đối với xã hội, không chỉ là về kinh tế, mà nghiêm trọng hơn là về văn hóa. Người xưa mặc dù nghèo, nhưng nhìn thấy người ăn xin, vẫn sẽ móc cho họ một bát cơm. Bây giờ người ta có tiền rồi, ngược lại không còn lòng thương người nữa, gặp người ăn xin đến cả liếc mắt cũng lười. Không phải là lòng người không còn như xưa, mà là bởi vì có quá nhiều kẻ giả dạng ăn xin. Điều đáng ghét của những kẻ giả dạng ăn xin chính là ở chỗ họ giết chết lương tâm, giết chết lòng tin, khiến xã hội trở nên lạnh lùng, khiến những người thực sự cần được giúp đỡ không được giúp đỡ.

Bởi vì có những quan tham này, có những con sâu mọt này, có những “kẻ giàu” cướp bóc trắng trợn này, nên hình ảnh tổng thể của người giàu mới trở nên xấu xí, nên xã hội mới có tâm lý thù ghét người giàu, cũng khiến điều kiện sống của tất cả người giàu trở nên tồi tệ hơn. Đây là một loại độc tố, ngấm sâu vào cơ thể, từ từ phát tác, khi nó hình thành một loại ý thức chung, trở thành tiềm thức tập thể, thì cái gọi là cần cù làm giàu, ngược lại trở thành khác biệt, vậy thì xã hội này sẽ là một xã hội như thế nào?

Pháp luật không thể trị hết được đám đông, một xã hội nếu đã mục nát về văn hóa, thì muốn để nó khỏe mạnh trở lại sẽ rất khó khăn.

Đây cũng là điều đáng ghét nhất của những kẻ giàu có bất nhân!

Chương 84: Người nghèo mua được cái gì

Triết lý rừng xanh trong thương trường đặc biệt được nhiều người ưa chuộng. Thương trường như chiến trường, là nơi cạnh tranh khốc liệt, sống chết có nhau, để bản thân mình sống sót, thường sẽ không quan tâm đến sống chết của người khác.

Nói thì tà không thẳng chính, gian thương ai ai cũng căm ghét, nhưng tại sao những kẻ đi đường ngang ngõ tắt lại có không gian sinh tồn lớn như vậy? Chính là bởi vì có rất nhiều người dùng ở tầng lớp thấp, tức là người nghèo, đã trả tiền cho họ. Người nghèo trả tiền cho hàng kém chất lượng, điều này không chỉ hại chính họ, mà còn tương đương với việc tiếp máu cho những gian thương này, để họ phát triển lớn mạnh.

Vậy người nghèo có thể không mua hàng kém chất lượng không? Không thể, họ không phải là “lợn rừng không quen ăn cám mịn”, mà là không có khả năng chi trả. Ví dụ như sữa bột, trẻ sơ sinh mỗi ngày đều phải uống, lượng tiêu thụ rất lớn, số lượng không thể cắt giảm, chỉ có thể lựa chọn về chất lượng. Cùng là sữa bột, nhưng giá cả lại khác nhau một trời một vực, sữa bột nhập khẩu một hộp có thể bán tới mấy triệu, còn sữa bột kém chất lượng thì chỉ một vài trăm. Nếu một đứa trẻ sơ sinh hoàn toàn được nuôi bằng sữa bột chất lượng cao, mỗi tháng chỉ riêng tiền sữa bột đã lên tới cả triệu đồng, người nghèo có thể gánh vác được không?

Không có thực lực kinh tế thì chỉ có thể tiêu dùng những thứ rẻ tiền. Tiền nào của nấy, ai ai cũng hiểu rõ, nhưng người nghèo vẫn phải mua. Theo một nghĩa nào đó, người nghèo còn có cảm giác thân thiết với hàng rẻ tiền, chỉ cần không gây ra tổn hại nghiêm trọng đến thân thể, chỉ cần còn có thể tạm dùng được, có còn hơn không, ít nhất cũng có thể lừa dối cái miệng. Thậm chí họ còn cảm kích những mặt hàng kém chất lượng này.

Chỉ cần đến xem chợ đêm của mỗi thành phố và chợ nông thôn, đều là bán hàng rẻ tiền, phần lớn là hàng kém chất lượng, nhưng lượng khách lại đông hơn nhiều so với các trung tâm thương mại lớn chính quy. Tại sao? Rẻ!

Người nghèo thích mua hàng rẻ tiền, không phải là họ ngu ngốc, họ hèn mọn, mà là do không còn cách nào khác!

Hàng rẻ tiền thì nhất định phải hạ giá thành. Mà giá thành không chỉ bao gồm nguyên vật liệu, mà còn bao gồm môi trường mua sắm, kiểm định chất lượng,... Lấy thực phẩm làm ví dụ, theo lời các chuyên gia, để cơ bản đạt được tiêu chuẩn an toàn thực phẩm, chi phí kiểm định cần phải chiếm tới 30% ~ 40% giá thành của bản thân thực phẩm. Giá thành tăng lên nhất định sẽ khiến giá cả tăng lên, trong tình hình mà rất nhiều người dân vẫn mang theo cân lò xo đi chợ mua rau, đa số người tiêu dùng đều mặc cả từng hào từng xu, thì người nghèo có thể gánh vác nổi mức giá đắt đỏ để đổi lấy sự an toàn không?

Có lẽ là rất khó. Cho nên mặc dù trong siêu thị có “rau xanh”, người dân vẫn thà ra chợ nông sản để mua, biết là có dư lượng thuốc trừ sâu, nhưng mua về rửa kỹ là được.

Chống hàng giả, hàng nhái, hàng kém chất lượng, không chỉ là phải chống, mà còn phải hỗ trợ hàng hóa chất lượng cao, để giá cả hàng hóa chất lượng cao giảm xuống, để thu nhập của người nghèo tăng lên, có lẽ đây mới là biện pháp căn bản.

Chương 85: Người nghèo đừng ốm đau

Theo điều tra của Bộ Y tế Trung Quốc, trong vòng 10 năm qua, số lượt người mắc bệnh ở nước này đã tăng thêm 710 triệu, lên đến 5 tỷ lượt, cứ 10 người thì có 1,3 người mắc bệnh mãn tính. Số người mắc bệnh tăng lên rõ rệt, nhưng tỷ lệ khám chữa bệnh lại giảm từ 17% năm 1993 xuống còn 13,4%, tỷ lệ khám chữa bệnh của người không có bảo hiểm y tế thậm chí còn giảm mạnh xuống còn 8,6%.

Điều tra cũng so sánh sự thay đổi của chi phí khám bệnh và chi phí nằm viện trong 10 năm qua. Kết quả cho thấy, chi phí khám bệnh và chi phí nằm viện bình quân đầu người/năm ở cả thành thị và nông thôn, sau khi loại bỏ yếu tố tăng giá, đã tăng trung bình khoảng 14%/năm.

Trong 20 năm qua, thu nhập của người dân tuy có tăng lên, nhưng tốc độ tăng thu nhập không theo kịp tốc độ tăng chi phí y tế. "Không có tiền chữa bệnh" đã trở thành nỗi lo lớn nhất của người nghèo.

Chúng ta thường thấy trên báo những bài viết về những người mắc bệnh hiểm nghèo nhưng không có tiền chữa trị, ban đầu còn sẵn lòng quyên góp giúp đỡ, về sau đọc nhiều quá, nhận ra mình không thể giúp hết được, đành phải chai sạn, lật sang trang giải trí cho khuây khỏa.

Tuy nhiên, có những câu chuyện khiến người ta không thể nào khuây khỏa nổi.

Có một trường hợp, một phụ nữ nông dân ở Quý Châu theo chồng đến Phúc Kiến làm thuê, khi sinh con tại nhà máy thì bị khó sinh, người phụ nữ này đã tự mình lấy dao mổ bụng lấy con! Hai đứa trẻ sinh đôi một chết một bị thương, còn người mẹ may mắn được cứu sống.

Tự mình lấy dao mổ bụng, thật là thảm thương! Nếu cô ấy ở nơi hoang vu hẻo lánh, không có bệnh viện gần đó thì còn có thể hiểu được, đằng này cô ấy đang ở ngay giữa thành phố hiện đại, chỉ cần gọi 120 là xe cứu thương sẽ đến ngay.

Lý do duy nhất chỉ là không có tiền!

Chúng ta thường thấy trên báo những bài viết về phòng khám chui chữa bệnh chết người, những phòng khám này đều rất tồi tàn, bẩn thỉu, khác xa với bệnh viện chính quy. Vậy tại sao vẫn có người tìm đến những nơi như vậy?

Lý do lớn nhất là vì rẻ!

Tiền, vẫn là tiền, đã tước đoạt quyền được chữa trị của người nghèo.

Thực tế, chi phí khám chữa bệnh cao không chỉ là do một số bệnh viện sử dụng trang thiết bị, phương pháp điều trị hiện đại, sử dụng thuốc mới nghiên cứu, mà còn do một số yếu tố con người làm tăng chi phí y tế.

"Tham nhũng y tế" là chuyện ai cũng biết, một số bệnh viện vì muốn tăng thu nhập đã gắn liền thu nhập của nhân viên y tế với giá trị mà họ tạo ra cho bệnh viện. Từ đó, những hiện tượng như nhân viên y tế hưởng hoa hồng khi kê đơn, kê thuốc, "bệnh nhẹ chữa nặng"... ngày càng phổ biến. Họ thì giàu lên nhờ chức vụ, còn người bệnh thì gánh nặng ngày càng tăng.

Thực tế, nguồn lực y tế của chúng ta không hề thiếu, ra đường nhìn xem, cửa hàng thuốc còn nhiều hơn cửa hàng gạo. Nhưng thuốc giá rẻ trong các cửa hàng thuốc lại rất ít. Chúng ta từng thấy báo chí ca ngợi việc nhà nước điều chỉnh giảm giá một số loại thuốc thông dụng, nhưng sau 14 lần giảm giá, người nghèo vẫn không cảm thấy được hưởng lợi gì nhiều, vì sau khi giảm giá, lợi nhuận ít đi, các nhà buôn dứt khoát không sản xuất, không bán nữa, thuốc rẻ tiền bị đẩy ra khỏi thị trường.

Khi một ngành nghề mang tính công ích lại đi theo con đường thị trường hóa, chúng ta không có lý do gì để phàn nàn về việc họ chỉ biết đến lợi nhuận, vì quy luật của thị trường là như vậy.

Người nghèo không có quyền quyết định chính sách, càng không có khả năng chi phối thị trường. "Có gì thì có, đừng có bệnh; không có gì thì không có gì, đừng không có tiền", người nghèo chỉ có thể cầu trời khẩn phật, mong cho đừng ốm đau bệnh tật.

Chương 86: Người nghèo đừng gây chuyện

Trên đời không có gì là tuyệt đối, nên trước pháp luật cũng chỉ có thể có sự bình đẳng tương đối. Pháp luật chỉ có thể tìm kiếm điểm cân bằng giữa các lợi ích khác nhau, giống như luật giao thông trong cuộc tranh chấp giữa người và xe, không thể hoàn toàn bảo vệ người lái xe hoặc hoàn toàn bảo vệ người đi bộ, cuối cùng chỉ có thể đạt đến một sự cân bằng tương đối - đa số mọi người không còn gì để nói thì coi như cơ bản là công bằng.

Cho dù luật pháp đã tương đối công bằng, nhưng không phải ai cũng có thể hưởng thụ sự công bằng đó. Để đảm bảo sự công bằng của pháp luật, cần phải có những thủ tục tương ứng, mà nhiều thủ tục rườm rà tưởng chừng như là để đảm bảo công bằng, nhưng thực chất lại ngăn cản người yếu thế tiếp cận pháp luật.

Ví dụ như việc bảo vệ quyền lợi.

Bảo vệ quyền lợi là cần phải có chi phí. Người nghèo không có tiền để kiện tụng, từ xưa đến nay vẫn vậy. Nếu như ngày xưa người nghèo không có tiền kiện tụng phần lớn là do sự tha hóa của người thi hành pháp luật, thì ngày nay người nghèo không có tiền kiện tụng không chỉ là vì không có tiền "chạy chọt", mà ngay cả chi phí theo thủ tục bình thường họ cũng không thể chi trả nổi.

Đã có trường hợp, những người nông dân ở Nam Kinh nghi ngờ một nhà máy hóa chất gần đó đã đầu độc ruộng rau của họ, muốn nhờ pháp luật giải quyết. Tuy nhiên, khi đến cơ quan kiểm định hỏi thăm, họ mới biết chi phí giám định một cây rau nhỏ đã lên tới 20.000 tệ, vài loại rau cộng lại đã hơn chục vạn tệ, cả đời chưa từng kiếm được số tiền lớn như vậy, những người nông dân đành ngậm ngùi bỏ cuộc.

Pháp luật tưởng chừng như công bằng nhưng lại là một thứ xa xỉ đối với người yếu thế.

Nhiều khi, pháp luật chỉ là vật trang trí đối với người nghèo.

Thậm chí, không chỉ là vật trang trí.

Những vụ án oan, sai trong lịch sử, không vụ nào là không mượn danh nghĩa pháp luật để thực hiện. Nhiều vụ cướp đoạt trắng trợn thời nay cũng khoác lên mình chiếc áo hợp pháp. Pháp luật là một vũ khí lợi hại, chính vì vậy người nắm giữ nó mới càng phải công bằng, nhân từ. Cũng chính vì vậy, người nghèo nhất định phải tuân thủ pháp luật, nghĩ thoáng mọi việc, ngàn vạn lần đừng gây chuyện thị phi.

PHẦN 8: SUY NGẪM VỀ CUỘC SỐNG

Chương 87: Quy tắc lớn hơn đạo đức

Một người dù có động cơ phạm tội, nhưng nếu không gây ra hậu quả phạm tội thì pháp luật cũng đành bó tay. Tư tưởng có xấu xa đến đâu, nhưng không hành động thì cũng không thể nói là người xấu. Tương tự, người giàu có bóc lột hay không cũng không phải là vấn đề phẩm chất đạo đức, mà là phải xem xét thủ đoạn và kết quả.

Quân tử ái tài, thủ chi hữu đạo, nghĩa là yêu thích tiền bạc nhưng phải kiếm tiền bằng con đường chính đáng.

Đã từng có một nhà hàng thử nghiệm mức độ đạo đức của thực khách bằng cách để cho họ tự định giá, ăn xong rồi mới trả tiền, trả bao nhiêu cũng được. Kết quả là thực khách nườm nượp kéo đến, nhà hàng thua lỗ là điều hiển nhiên. Theo phóng viên đưa tin, hơn 90% thực khách đều ăn uống no say, nhưng điều đó không ngăn cản họ đưa ra mức giá rẻ mạt, chỉ bằng 10% giá thành, thậm chí có người chỉ trả vài đồng tiền lẻ cho có lệ, có người còn chẳng thèm trả, cứ như thể "ăn của nhà giàu".

Ông chủ nhà hàng này có phải bị điên không, lại quên mất rằng ích kỷ là bản tính của con người? Nhân bất vị kỷ, thiên tru địa diệt, câu nói này thực ra rất phù hợp với thuyết tiến hóa. Dù giàu hay nghèo, lòng tham đều ăn sâu bén rễ, người ta thường nói "phú quý sinh lễ nghĩa", chỉ là sự bất nhân của người nghèo chưa bộc lộ ra mà thôi, nên mới đổ hết tội lỗi cho người giàu, điều này là không công bằng.

Ông chủ nhà hàng này rất tinh táo, tôi đoán đây chỉ là một chiêu trò quảng cáo mà thôi, đợi đến khi nhà hàng của ông ta nổi tiếng, thực khách đã nếm được mùi vị, ông ta sẽ thu phí theo giá thị trường.

"Trùm tài chính" George Soros, người từng gây ra cơn bão tài chính châu Á, trong mắt nhiều người là kẻ tội đồ, nhưng chính ông ta lại trở thành người đoạt giải Hòa bình Dayton lần thứ 2 nhờ những hoạt động từ thiện. Ông ta đã quyên góp số tiền lớn để hỗ trợ tái thiết khu vực Bosnia sau chiến tranh, và Quỹ Quantum do ông ta lãnh đạo cũng tài trợ cho nhiều hoạt động từ thiện khác.

Thực ra, sở dĩ các tỷ phú nước ngoài thường quyên góp phần lớn tài sản của mình trước khi qua đời là vì có thuế thừa kế cao, không chỉ George Soros, mà đó là một hiện tượng phổ biến. Sự nhân từ của người giàu không phải là do đạo đức thúc đẩy, mà là kết quả của chế độ.

Làm việc theo quy tắc là đủ.

Kinh tế và đạo đức thực chất là hai phạm trù khác nhau, tuy có giao thoa nhưng không thể đánh đồng. Ai cũng có thể trở nên bất nhân, vì vậy mới cần có sự điều chỉnh của thị trường, sự ràng buộc của pháp luật, để những hành vi bất nhân phải trả giá, để những mong muốn bất nhân không thể thực hiện được. Người giàu có nhân từ hay không, không chỉ là vấn đề lòng người tốt xấu, mà quan trọng hơn là do xã hội có lành mạnh hay không. Nếu một xã hội cứ mãi hô hào "phú quý sinh lễ nghĩa", thì không chỉ người giàu là bất nhân, mà chính xã hội đó cũng bất nhân.

Chương 88: Giá trị của người lao động trí óc

Mười mấy năm trước, trong xã hội phổ biến câu nói "Người chế tạo bom nguyên tử không bằng người bán trứng trà", gọi là "đảo ngược não thể". "Đảo ngược" cái gì? Chính là đầu và chân đảo lộn, khiến con người bị treo ngược, điều này đương nhiên là không bình thường! Đầu ở trên, chân ở dưới, trời đất đã định từ xưa đến nay là như vậy.

Thực ra, ngay cả trong những năm tháng đảo ngược ấy, những gia đình thư hương đích thực, hoặc những người có chút kiến thức, cũng sẽ không để con cái mình bỏ bê việc học. Họ vẫn thà để con cái viết trong bài văn "Ước mơ của tôi là lớn lên chế tạo bom nguyên tử", chứ không muốn thấy con chỉ mong ngồi bên đường bán trứng trà. Bằng trực giác, họ biết đâu là nghề nghiệp cao cấp hơn.

Ba mươi năm Hà Đông, ba mươi năm Hà Tây, không ai ngờ rằng cuối thế kỷ 20 lại xuất hiện một làn sóng kinh tế tri thức mạnh mẽ như vậy. Kiến thức bỗng nhiên trở nên giá trị, trở thành vốn liếng. Những người hùng mạng internet làm giàu chỉ sau một đêm, những nhà khoa học nắm giữ bằng sáng chế, cùng với những người chuyên nghĩ ra ý tưởng, múa bút thành văn, giúp người khác kiện tụng,... đủ loại người, lần lượt xuất hiện. Người có thu nhập cao ngày càng nhiều, mặc dù ngành nghề khác nhau, nhưng đều khoác lên mình chiếc áo tri thức. Ngay cả ca sĩ trên sân khấu, vận động viên trên sân đấu, nếu không có bằng cấp cũng bị

cho là tố chất không cao, từ đó khiến giá trị bản thân bị ảnh hưởng. Bị ảnh hưởng bởi xu hướng, các loại ông chủ cũng ngoi đầu lên từ đồng tiền, hít thở vài hơi không khí tri thức, không tiếc bỏ ra số tiền lớn để lấy bằng cấp ở trường đại học, sợ bị coi là anh hùng thảo dã.

Họ sợ là đúng, "thảo dã" xưa nay vốn không thể thành chính quả. Mấy nghìn năm trước Khổng Tử đã nói... Người lao động chân tay bị người khác cai trị, trí tuệ mãi mãi cao hơn sức lực. Muốn có được địa vị chi phối trên đấu trường cuộc đời, bạn nhất định phải là người lao động trí óc.

Người lao động trí óc ít đồ mồ hôi, nhưng không có nghĩa là không vất vả. Làm người lao động trí óc là mong muốn của rất nhiều người, nhưng không phải ai cũng đạt được. Trong đó đương nhiên có nguyên nhân về thiên phú, nhưng nhận thức cũng là một vấn đề. Giống như ngay cả trong những năm tháng "đảo ngược não thể", người thực sự có kiến thức cũng sẽ không từ bỏ việc học. Đối với họ, đọc sách chủ yếu là một hoạt động tinh thần, sau đó mới là phương tiện kiếm sống. Học tập đã trở thành một thói quen, một thành phần tự nhiên trong tính cách, ham muốn ấy là tự nhiên, không cần thêm sự thúc đẩy nào nữa.

Có những gia đình mặc dù trang trí nội thất sang trọng, nhưng lại không tìm thấy một tủ sách, không thấy một cuốn sách, thậm chí không có một tờ báo hay tạp chí nào. Đọc sách đối với họ là một việc vất vả và xa lạ. Có lẽ dưới sự ép buộc của ngoại lực họ sẽ đi học, nhưng một khi áp lực biến mất, họ lại xa lạ với sách vở.

Một người cần phải học tập, trước hết là vì anh ta có được sức mạnh và niềm vui từ việc học. Tất cả những người học tập vì mục đích thực dụng đều không thể duy trì lâu dài, bởi vì họ thiếu động lực.

Vừa oán trách vừa đánh mặt chước, vừa nghiêm khắc khiển trách con cái vì không được điểm 100, gia đình như vậy là không thể đào tạo ra những trí thức chân chính. Cho dù có thi đỗ thạc sĩ, tiến sĩ, thì trong xương cốt cũng thường không có tình cảm với tri thức, vừa dựa vào tri thức để kiếm sống, vừa khinh thường tri thức.

Đương nhiên, tri thức và của cải không thể trực tiếp đánh đồng. Trong giới tri thức cũng có rất nhiều một sách vô dụng, nhưng so với những người không có tri thức, lối thoát của một sách vẫn tốt hơn một chút. Nói chung, người có học vấn cao có thu nhập cao hơn nhiều so với người có học vấn thấp.

Chỉ cần bạn thừa nhận thời đại chúng ta đang sống là thời đại thông tin, là thời đại kinh tế tri thức, bạn sẽ thừa nhận giá trị kinh tế của tri thức. Giáo dục là khoản đầu tư lớn nhất. Người nghèo thường vừa không có cơ hội được giáo dục, vừa không có niềm đam mê học tập, kết quả là trở thành những người thiếu tri thức. Điều này không chỉ ảnh hưởng trực tiếp đến sinh kế, mà còn cắt đứt con đường phía trước, cắt đứt tiền đề phát triển!

Chương 89: Phân phối theo lao động hợp lý

Trong thời đại kinh tế hàng hóa, không lao động mà muốn hưởng thụ không những không về vang mà còn là điều không thể. Một người có quyền thu nhập là do anh ta đã cống hiến cho xã hội, xã hội mới đáp lại anh ta.

Có một vĩ nhân đã nói, giá trị của một người không nằm ở việc anh ta đòi hỏi xã hội bao nhiêu, mà nằm ở việc anh ta cống hiến bao nhiêu. Rất nhiều người từ đó khăng định vĩ nhân này quả thực vĩ đại, bởi vì ông ấy vị tha, chỉ biết cống hiến. Thật ra, bậc thánh nhân vị tha, cho nên mới thành tựu được cái riêng của mình. Vĩ nhân không có tạp niệm, chuyên tâm tu hành, cuối cùng công lực thâm hậu; vẫn không có tạp niệm, dốc lòng cống hiến, cuối cùng thành quả xuất sắc, ông ấy trở thành vĩ nhân! Đương nhiên, danh dự có rồi, cơm áo có rồi, mọi thứ đều có rồi.

Xã hội luôn tiến bộ, thành quả của sự tiến bộ này mọi người đều được hưởng thụ. Hai mươi năm trước mọi người đều không xem tivi, bây giờ ai cũng xem. Nhưng sự khác biệt cũng xuất hiện, có người xem tivi màu lớn, có người xem tivi đen trắng nhỏ, có người ở biệt thự vườn hoa, có người lại phải nghỉ việc. Không phải ai muốn hại ai, trong nền kinh tế thị trường trao đổi hàng hóa tự do, mức thu nhập cá nhân mặc dù sẽ tăng lên theo sự tăng trưởng của toàn bộ nền kinh tế xã hội, nhưng tốc độ của hai bên khác nhau, có người tăng nhanh, có người tăng chậm, người tăng chậm sẽ trở thành người nghèo.

Nguyên nhân khiến người nghèo trở thành người nghèo có rất nhiều. Có thể là một trận ốm nặng đã khiến một gia đình sa sút về kinh tế, nhưng điều này dù sao cũng chỉ là số ít; có thể là do điều kiện tự nhiên khắc nghiệt, khiến một người sinh ra đã định sẵn khoảng cách với văn minh vật chất, nhưng đây cũng là hiện tượng của một nhóm người, không thể giải thích sự chênh lệch của cá nhân. Trong cùng một môi trường, tại sao có người nghèo, có người lại tương đối giàu hơn? Sự khác biệt cơ bản nhất giữa người với người không phải là cao thấp béo gầy, cũng không phải là vấn đề mất một mí hay hai mí, mà là kiến thức, tính cách và tư tưởng. Tính cách và tư tưởng hình thành khá phức tạp, cũng không phải nói thay đổi là thay đổi được, nhưng kiến thức thì có thể học hỏi được.

Tác dụng của kiến thức không chỉ là làm phong phú cuộc sống, kiến thức còn có tác dụng thực tế trực tiếp, có thể nâng cao năng suất lao động. Người có kiến thức và người không có kiến thức, có thể làm những việc khác nhau, kết quả làm ra cũng khác nhau, năng lực sản xuất khác nhau, giá trị tạo ra khác nhau, thu nhập đương nhiên cũng khác nhau.

Năng lực sản xuất của một người càng mạnh, tiền lương càng phải cao, điều này là hợp tình hợp lý. Mà năng lực sản xuất cá nhân cao hay thấp, trước hết là do lượng vốn con

người của anh ta, chẳng hạn như trình độ học vấn, tố chất thân thể, tố chất tâm lý và kỹ năng lao động,...

Mặc dù sản phẩm do một cá nhân sản xuất ra không thể hoàn toàn trả lại cho anh ta, trả lại bao nhiêu? Trả lại như thế nào? Ở giữa quá trình này, khó tránh khỏi sẽ có lỗ hổng, khó tránh khỏi sẽ có sự bất công. Nhưng không làm như vậy thì biết làm sao? So sánh thì chế độ phân phối lấy hiệu quả làm tiêu chuẩn, để người tạo ra nhiều hơn được hưởng nhiều hơn, không lao động mà muốn hưởng thụ sẽ khó khăn hơn, chiếm đoạt cũng không dễ dàng hơn, chia chác của cải do người khác tạo ra cũng không còn chính đáng nữa, công dân đều có thể từ việc đầu tư vào giáo dục và vốn vật chất mà thu được thu nhập ngày càng tăng, xã hội cũng có thể vì lao động của họ mà phát triển tốt hơn. Phân phối là một việc khó khăn, có thể làm được chín phần mười đã là tốt rồi.

Phân phối theo lao động không phải là phân phối theo lượng lao động của bạn, “đa lao” không phải là muốn bạn làm việc đến chết, mà là muốn bạn tạo ra nhiều giá trị hơn. Năng lực lao động của bạn càng mạnh, giá trị tạo ra càng nhiều, bạn càng có khả năng thu được thu nhập cao.

Tiêu chuẩn cơ bản nhất của đa lao đa đắc là chất lượng chứ không phải số lượng. Khoản đầu tư cơ bản nhất của người nghèo là nâng cao năng lực bản thân.

Chương 90: Giáo dục là khoản đầu tư lớn nhất

Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) đã đưa ra báo cáo chỉ ra rằng, do thiếu vốn, kỹ thuật và cơ sở hạ tầng, nhiều nước đang phát triển đã tụt hậu hơn trong thời đại thông tin. "Số hóa", "thông tin hóa" không mang lại nhiều lợi ích cho người nghèo như những gì mà người giàu tuyên truyền, công nghệ thông tin khiến người giàu như hổ mọc thêm cánh, giúp họ tích lũy tài sản với tốc độ chóng mặt. Còn người nghèo, do không có điều kiện cơ bản, lại bị bỏ xa hơn nữa.

Theo thống kê của ILO, ở châu Âu và Bắc Mỹ, tỷ lệ người sử dụng internet chiếm 1/6 dân số, còn ở châu Phi tỷ lệ này chỉ là 1/5000.

Khi cả thế giới đang say sưa với những câu chuyện làm giàu thần kỳ nhờ internet, ít ai nhận ra rằng tài nguyên xã hội là có hạn, khi tài sản như nước lũ cuồn cuộn chảy về phía thiểu số người thì cơ hội của đa số người cũng nhanh chóng trôi đi.

Vì vậy, thời đại internet cũng là thời đại cướp đoạt, mà không cần phải dùng đến bạo lực. Những kẻ thực dân thời đại thông tin đã chiếm đóng vùng đất trên đường truyền internet, dễ dàng chinh phục đầu óc và túi tiền của người dân.

Dĩ nhiên, người nghèo vẫn còn một tia hy vọng, đó là bộ não vẫn còn nằm trên đầu họ. Trong thời đại này, học tập chính là khoản đầu tư lớn nhất.

Đối với nhiều người nghèo, số phận của họ có liên quan mật thiết đến trình độ học vấn.

Theo một báo cáo, năm 2019, thu nhập bình quân đầu người của những người có trình độ đại học trở lên ở Hà Nội là 15,5 triệu đồng, trong khi của những người có trình độ tiểu học chỉ là 4,8 triệu đồng, chênh lệch gần 3,3 lần. Sự chênh lệch về thu nhập kinh tế đã tạo ra sự phân biệt đẳng cấp thực tế.

Trình độ học vấn phải cao đến mức nào mới được coi là cao? Cách đây 10 năm, thi đỗ đại học đã là điều đáng tự hào, bây giờ cử nhân đã là yêu cầu cơ bản, ngay cả thạc sĩ, tiến sĩ cũng phải xếp hàng để nhà tuyển dụng lựa chọn, áp lực việc làm đối với mọi người đều rất lớn. Vậy một gia đình bình thường ở thành phố phải chi bao nhiêu tiền để nuôi con ăn học đến khi tốt nghiệp đại học?

Theo một cuộc điều tra, tính theo mức chi tiêu cho giáo dục năm 2020, một gia đình có con đi học phải chi 25 triệu đồng/năm cho mỗi đứa trẻ, chiếm 20% tổng thu nhập của gia đình. Tính theo chi phí của từng cấp học, nếu không đi đường vòng, để nuôi một đứa trẻ ăn học đến khi tốt nghiệp đại học cần khoảng 800 triệu đồng, chưa kể chi phí sinh hoạt của đứa trẻ ở nhà.

Thực tế, 800 triệu đồng chỉ là con số ước tính. Năm 2022, một cuộc điều tra về người dân Thành phố Hồ Chí Minh cho thấy, để nuôi dạy một đứa trẻ, người dân thành phố Việt Nam phải chi 1,2 tỷ đồng! 1,2 tỷ đồng, trong đó phần lớn là chi phí cho giáo dục. Dù con số này có chính xác hay không, nó cũng cho thấy một thực trạng, đó là nuôi dạy con cái ngày càng trở thành gánh nặng lớn nhất của các gia đình ở Việt Nam.

Nghèo đói không phải là tội lỗi, nhưng người nghèo phải gánh chịu hậu quả của nó. Không ai muốn có trình độ học vấn thấp, nhưng đó là điều bất khả kháng.

Sự bất công nghiêm trọng về giáo dục khiến cho cơ hội phát triển của con người ngay từ đầu đã có sự khác biệt một trời một vực. Bất bình đẳng về cơ hội giáo dục khiến cho kẻ quyền quý càng quyền quý, người nghèo càng nghèo khó. Hơn nữa, cho dù được hưởng nền giáo dục như nhau, nhưng cơ hội phát triển sau khi tốt nghiệp của con cái các tầng lớp khác nhau cũng rất khác biệt. Con cái gia đình càng có điều kiện thì tỷ lệ xin được việc làm sau khi tốt nghiệp và mức lương khởi điểm càng cao, địa vị xã hội của cha mẹ càng cao, quyền lực càng lớn, quan hệ xã hội càng rộng thì khả năng huy động và sử dụng những nguồn lực này để phục vụ cho việc học hành và xin việc của con cái càng mạnh. Còn về con đường sự nghiệp và khởi nghiệp sau này, bối cảnh gia đình cũng thường đóng vai trò rất lớn.

Chương 91: Giáo dục có thể thay đổi số phận không?

“Giáo dục thay đổi số phận” là một khẩu hiệu phổ biến. Nhưng trên thực tế, nhiều người không những không thay đổi số phận nhờ giáo dục mà còn trở nên nghèo khó vì giáo

dục. Bởi vì hiện nay điểm xuất phát giáo dục của toàn xã hội đã được nâng cao, cho dù bạn bỏ ra rất nhiều chi phí, bạn cũng chỉ nhận được nền giáo dục cơ bản, thiết yếu, bắt buộc mà thôi. Đối với con người hiện nay, được giáo dục không còn là vấn đề nâng cao đẳng cấp cá nhân, mà là vấn đề cần thiết để duy trì cuộc sống tối thiểu, là điều bạn không thể lựa chọn, bạn phải chấp nhận.

Tuy nhiên, giáo dục lại là một việc tốn kém.

Trước đây tôi từng thề sẽ thực hiện “giáo dục hạnh phúc”, không cho con trai học lớp này lớp kia. Nhưng khi con trai lớn lên, bắt đầu từ lớp ba, tôi buộc phải đăng ký cho con học thêm. Bởi vì mọi người đều đăng ký, bạn không đăng ký thì không được. Những điều này, khi làm cha mẹ, bạn sẽ hiểu.

Những năm 70, học sinh tốt nghiệp cấp hai đã được coi là người có văn hóa. Trong Cách mạng Văn hóa, tốt nghiệp cấp ba đã là tốt rồi. Sau khi đập tan “bê lũ bốn tên”, có thể thi đỗ đại học là có được bát cơm sất, cả đời không còn phải lo lắng về cơm ăn áo mặc. Bây giờ không những sinh viên đại học hệ chính quy không tìm được việc làm, mà ngay cả thạc sĩ, tiến sĩ cũng có cảm giác dư thừa. Một gia đình nghèo khó, đặc biệt là những người sinh ra ở nông thôn hoặc vùng sâu vùng xa, dốc hết tất cả để cho con cái học hành, trường học mà con cái họ có thể học chỉ là những ngôi trường có phòng học tồi tàn, đội ngũ giáo viên thiếu hụt, các nguồn lực giáo dục khác càng thiếu thốn trầm trọng hơn. Học ở những ngôi trường như vậy, muốn cạnh tranh với con cái của những trường trọng điểm trong thành phố, dù thế nào cũng rất khó khăn.

Mà những đứa trẻ ở những ngôi trường đơn sơ này, chi phí học tập của chúng tuy về giá trị tuyệt đối có thể không nhiều, nhưng so với những gia đình nghèo khó thì tỷ lệ chiếm rất lớn.

Đối với nhiều gia đình, dốc hết tất cả cũng chỉ có thể để con cái miễn cưỡng tiếp nhận nền giáo dục cơ bản nhất, nền giáo dục ít ỏi này là không đủ để thay đổi số phận tầng lớp thấp của chúng. Nhưng nếu không tiếp nhận những nền giáo dục cơ bản nhất này, chúng chỉ có thể sa ngã xuống tầng lớp thấp hơn.

Trình độ giáo dục của toàn xã hội đang được nâng cao, buộc bạn phải được giáo dục, cho dù phải bán nhà bán cửa, cho dù chỉ nhận được một chút giáo dục cần thiết.

Sự bất công nghiêm trọng trong giáo dục khiến cơ hội phát triển của con người ngay từ đầu đã có sự khác biệt một trời một vực. Cơ hội được giáo dục không bình đẳng khiến tầng lớp quyền quý càng quyền quý, người nghèo càng nghèo khó. Hơn nữa, cho dù được giáo dục như nhau, cơ hội phát triển sau khi tốt nghiệp của con cái các tầng lớp khác nhau cũng rất khác nhau. Gia đình càng có điều kiện, tỷ lệ sinh viên có việc làm sau khi tốt nghiệp và mức lương khởi điểm càng cao. Địa vị xã hội của cha mẹ càng cao, quyền lực nắm giữ càng lớn, mối quan hệ xã hội càng nhiều, năng lực huy động và sử dụng những nguồn lực này để phục vụ cho việc học tập và việc làm của con cái họ càng mạnh. Còn về con đường sự nghiệp và khởi nghiệp sau này, hoàn cảnh gia đình thường cũng đóng vai trò rất lớn.

Giáo dục có thực sự có thể thay đổi số phận của con người không? Đúng vậy, có một vài ví dụ như vậy, nhưng đối với đa số mọi người, bạn thuộc tầng lớp nào, con cháu đời đời kiếp kiếp cũng sẽ thuộc tầng lớp đó, rất khó nhảy ra khỏi vòng tròn này. (Lưu ý, tôi đang nói về đa số mọi người.)

Nhà kinh tế học chủ nghĩa tự do mới người Mỹ Frank Knight cho rằng, một người là người nghèo hay người giàu, chủ yếu là do “xuất thân, vận may và nỗ lực”, hơn nữa ông còn

nhấn mạnh, “trong những yếu tố này, yếu tố kém quan trọng nhất chính là nỗ lực”. Mặc dù rất tàn khốc, nhưng chúng ta không thể không thừa nhận, đây là sự thật.

Chương 92: Người nghèo sợ mất bát cơm

Một phụ huynh nói rằng, vất vả lắm mới nuôi con học hết đại học, nhưng lại phát hiện ra con không tìm được việc làm. Nếu không học đại học thì có lẽ còn tìm được việc, mặc dù là công việc chân tay vất vả hơn một chút, nhưng ít ra cũng có bát cơm. Bây giờ con thì "cao không tới, thấp không thông", đến cả bát cơm cũng không có àm ăn.

Đúng vậy, học đại học đã tiêu hết tiền tiết kiệm của gia đình, học xong đại học lại không tìm được việc làm, tệ hơn nữa là cha mẹ cũng có khả năng phải đối mặt với thất nghiệp, cả nhà phải gánh chịu áp lực như thế nào?

Có công việc mới có bát cơm, công việc là quyền lợi cơ bản nhất của con người.

Chính phủ cũng rất coi trọng quyền lợi của người lao động, chẳng hạn như quyền nghỉ ngơi, quyền được biết, quyền được hưởng thù lao, quyền nhân phẩm,... nhưng rất nhiều khi đều là nói suông. Ngày nghỉ lễ bạn không tăng ca thì có người tăng ca, đãi ngộ bạn không hài lòng thì có người hài lòng, điều kiện chỉ có vậy, muốn làm thì làm, không muốn làm thì đi, có năng lực thì tự đi tìm việc khác, vị trí của bạn có rất nhiều người đang háo hức chờ đợi! Quan hệ cung cầu quyết định vị thế thị trường, ông chủ có thể nói lời cứng rắn.

Không có bát cơm thì nói gì cũng vô ích, "người ở dưới mái hiên, sao dám không cúi đầu".

Trong bối cảnh đó, văn hóa của chúng ta cũng bắt đầu công khai sùng bái tiền bạc, quyền lực. Những cuốn sách bán chạy như "[bức thư gửi cho Garcia](#)", "Không có lý do gì cả"... đều do ai mua? Là doanh nghiệp, là ông chủ mua về tặng cho nhân viên, mục đích là để cho bạn làm việc chăm chỉ, tận tâm tận lực, không được phép có bất kỳ lý do gì!

Vậy quyền lợi của người lao động thì sao? Phúc lợi, đãi ngộ, điều kiện sống của người lao động, ông chủ phải chịu trách nhiệm như thế nào? Trước sức mua yếu ớt của người lao động, giới xuất bản im lặng tập thể.

Theo số liệu của Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) và Ngân hàng Thế giới, năm 2020, tỷ lệ thất nghiệp ở khu vực thành thị trên thế giới đã tăng lên 6,5% trong năm, khoảng 220 triệu người thất nghiệp; số sinh viên tốt nghiệp đại học khoảng 10 triệu người, tỷ lệ có việc làm là khoảng 70 – 90% tùy theo mỗi quốc gia, rất nhiều sinh viên tốt nghiệp đại học không có việc làm.

Không có việc làm đồng nghĩa với việc không có thu nhập, đồng nghĩa với việc không có cơm ăn áo mặc. Việc làm là điều kiện cơ bản để con người tồn tại, là quyền lợi cơ bản nhất của con người.

Điều đáng sợ là, chúng ta còn có xu hướng đổ hết mọi trách nhiệm lên đầu người thất nghiệp, bắt họ tự chịu đựng. Truyền thông luôn nhấn mạnh người thất nghiệp phải tự lực cánh

sinh, ca ngợi những người thành công nhờ nỗ lực của bản thân, đồng thời ngăm ý trách móc những người không thoát khỏi cảnh khốn khó, cho rằng họ lười biếng, kém cỏi, tự làm tự chịu.

Thiếu đi sự đồng cảm thường là biểu hiện của sự trốn tránh trách nhiệm. Những người không có kỹ năng, không có nguồn lực, đã thất bại trong cạnh tranh, tất nhiên cần sự động viên của chúng ta, cần được đẩy lên chiến trường một lần nữa, nhưng họ càng cần hơn là một bàn tay kéo họ lên, là sự giúp đỡ của toàn xã hội.

Chương 93: Cơ hội tạo nên người giàu

Cơ hội đối với người giàu, giống như trứng đối với gà. Không có trứng thì không có gà, có gà rồi lại đẻ ra nhiều trứng hơn, cứ thế tuần hoàn, người nghèo trở thành người giàu, người giàu trở nên giàu có hơn.

Điều quan trọng là phải nắm bắt cơ hội đầu tiên.

Khoản tiền đầu tiên của người giàu luôn đầy gian khổ. Và thường đi kèm với tính ngẫu nhiên.

Trung Quốc hiện nay đã có không ít người giàu, khi họ nhớ lại lịch sử gia đình, thường tập trung vào những nỗ lực gian khổ ngày xưa, khiến người ta tưởng rằng đó hoàn toàn là chiến thắng cá nhân của họ. Thực tế, sự ra đời của một người giàu không chỉ là kết quả của trí tuệ cá nhân, mà còn là sản phẩm của một thời đại. Dù bạn có năng lượng bằng một quả bom nguyên tử đi chăng nữa, nhưng nếu không có điều kiện phát động, bạn cũng chỉ như một đồng sắt vụn. Cơ hội rất quan trọng, cùng một cách làm, ngày xưa anh ta có thể thành công, bây giờ bạn làm lại, có thể không được như vậy.

Chẳng hạn như cá nhân kinh doanh, ban đầu là một từ có nghĩa tiêu cực, vào đầu những năm 80, nó chủ yếu là từ dùng để chỉ thanh niên thất nghiệp, người bị cái tạo qua lao động, là cái gai trong mắt xã hội chính thống, nghe đã thấy chướng tai, nhìn càng khó chịu. Nhưng chính là những người này, đúng lúc Trung Quốc bắt đầu cải cách mở cửa, đúng lúc thị trường trong lĩnh vực lưu thông được thị trường hóa, họ bắt đầu kinh doanh tự do, buôn bán. Buôn quần áo, điện tử, chuyển hàng từ Quảng Châu về nội địa để bán, chỉ nhờ chênh lệch giá mà đã phát tài, trở thành người sở hữu vạn đồng. Lúc bấy giờ, lương tháng của công chức chỉ khoảng một hai trăm đồng, người sở hữu vạn đồng là một khái niệm gì chứ! Có tiền rồi cũng có địa vị, dần dần, phụ nữ cũng sẵn sàng kết hôn, mẹ vợ cũng có mặt mũi, cá nhân kinh doanh cũng không còn là từ tiêu cực nữa. Chỉ là ngoài có tiền ra, thực sự cũng không tìm thấy nhiều điểm ca ngợi được, vì vậy họ vẫn không thể trở thành anh hùng thời đại. Thay vì nói họ nắm bắt được cơ hội, không bằng nói cơ hội đã nắm bắt họ, nhưng dù sao đi nữa, đã nắm được, số phận đã thay đổi, cho đến khi làn sóng thứ hai ập đến.

Làn sóng thứ hai rõ ràng cao cấp hơn, đây là thời kỳ thị trường hóa nguồn sản xuất. Cuối những năm 80, "chế độ song hành" là một từ khóa về tài sản, từ đó phát sinh các từ như "giấy phép", "mua quan bán tước", "tham nhũng" v.v... Nguồn sản xuất không phải là kinh doanh nhỏ, cũng không phải cái gì mà dân sự có thể làm bừa bãi, như thép, gỗ, đất đai v.v..., chỉ cần quản lý một chút trong và ngoài kế hoạch, lợi nhuận đã khủng khiếp, nhưng điều kiện

tiền quyết là phải có bồi cảnh. Vì vậy, tôi đoán, nhóm người giàu thứ hai của Trung Quốc, sinh ra cùng lúc với từ "kết hợp" tuyệt vời này. Trong giai đoạn này, tiền và quyền cuối cùng đã kết hôn, ngủ chung một giường một cách hợp pháp. "Kết hợp" chính là việc mai mối, đã kết hợp, đã phối hợp, hiệu quả đã có. Có thể nói, vào thời điểm đó, không biết "kết hợp" thì không thể nắm bắt được cơ hội, không nắm bắt được cơ hội thì không thể trở thành người giàu.

Nhưng mà, "chế độ song hành" cuối cùng chỉ là sản phẩm của một giai đoạn chuyển tiếp, "mua quan bán tước" cũng gây bất bình quá lớn, vì vậy nhóm người giàu thứ hai này chỉ có thể chuyển địa điểm sau một phát súng, một số người đã rất suôn sẻ và bắt nhịp với làn sóng thứ ba.

Làn sóng thứ ba vào những năm 90, là thời kỳ thị trường hóa lĩnh vực tài chính. Vì có chứng khoán, nên có công ty niêm yết, có cổ phiếu gốc, có người phê duyệt đủ điều kiện niêm yết, cũng có nhà đầu tư chứng khoán, nhà phê bình chứng khoán và người điều khiển thị trường, mọi người đều đến để chia sẻ miếng bánh này, cùng giàu có, cùng thịnh vượng. Có rất nhiều huyền thoại về thị trường chứng khoán, chẳng hạn như bà lão mua cổ phiếu gốc của Shenzhen Development, hay như Yang Baiwan, người đã giàu có sau hàng trăm trận chiến. Dĩ nhiên "Baiwan" chỉ là một danh hiệu tôn kính, ai cũng đoán được, tài sản của Yang Baiwan có lẽ đã sớm không chỉ là một triệu nữa. Trong giai đoạn này, một triệu đã là một con số rất bình thường, "một trăm nghìn mới bắt đầu, một triệu không tính là giàu, mười triệu còn tạm được", còn về người sở hữu vạn đồng, cơ bản cũng không khác gì người nghèo nữa, thời đại tiến bộ mà, tiêu chuẩn của người giàu cũng cao lên từng bậc.

Những điều này đều là chuyện của những năm 90, huyền thoại về thị trường chứng khoán chủ yếu được tạo ra vào thời điểm đó, bây giờ ai còn ở lại thị trường chứng khoán, vẫn mong ước lượn một cái là ôm được một quả dưa hấu khổng lồ, thực sự là gần như mơ. Vào cuối những năm 90 tham gia thị trường chứng khoán, cơ hội đã ít lại, lợi nhuận khổng lồ không thể duy trì, "qua thôn này rồi sẽ không còn quán ấy nữa", đó mới là cơ hội.

Cơ hội vào cuối những năm 90 đến từ việc thị trường hóa kiến thức và công nghệ, được gọi là kinh tế tri thức, đây đã là làn sóng thứ tư. Những anh hùng của giai đoạn này là Zhang Chaoyang, Wang Zhidong và những người khác. Anh hùng nhanh chóng được sinh ra, lại nhanh chóng chết đi, trên truyền thông hàng ngày đều có thể thấy câu chuyện về việc giàu lên qua đêm, nhà đầu tư kiến thức trải rộng khắp miền nam và bắc của đất nước.

Đến đây, cơ bản mọi tầng lớp xã hội, từ những nhà tri thức đến những người lao động được tha bổng, đều đã trải qua thử thách trước cơ hội, những người không nắm bắt được có thể sẽ mất mãi mãi, những người nắm bắt được liệu có thể tồn tại, có thể kiên trì, vẫn là một ẩn số.

Người giàu, dù họ giàu lên như thế nào, để có được tình hình hôm nay không hề đơn giản.

Nhiều người cho rằng cơ hội có thể lặp lại, hôm nay không nắm bắt được thì ngày mai lại đến. Thực tế, cơ hội thường chỉ xuất hiện một lần, tình cờ, và không bao giờ quay trở lại.

Mặc dù sự vận động theo hình xoắn ốc, nhưng làn sóng này không giống làn sóng kia, đặc điểm vận hành kinh tế của mỗi thời kỳ đều khác nhau, "Trường Giang sóng sau xô sóng trước", người giàu chính là những vũ công trên đỉnh sóng.

Chương 94: Người giàu hưởng lợi từ tự do

Mua bán ở chợ tự do, mặc cả được, tưởng chừng như đã mua được giá rẻ, nhưng trong lòng lại không thoải mái, vì không biết giá gốc của người bán là bao nhiêu, luôn cảm thấy có lẽ còn có thể rẻ hơn nữa.

Thực tế, bạn gần như luôn phát hiện ra rằng mình đã mua hớ.

Chính vì vậy, ai cũng cố gắng trả giá thấp nhất có thể, điều này khiến người bán phải đẩy giá lên cao - dù sao bạn cũng sẽ trả giá xuống, họ cứ hét giá cao trước đã.

Vậy ai là người chịu thiệt? Là người thật thà! Bạn mềm lòng, bạn không hiểu giá cả thị trường, bạn không biết mặc cả, bạn sẽ chịu thiệt. Quy tắc thị trường như vậy thực chất là khuyến khích mọi người không thật thà, người bán phải cố gắng thổi phồng, người mua phải tinh ý, khéo ăn khéo nói.

Chợ tự do tưởng chừng như tự do, tự do lựa chọn hàng hóa, tự do thương lượng giá cả, tưởng chừng như rất công bằng, nhưng sự công bằng này chỉ có lợi cho những kẻ khôn ngoan, ranh mãnh, còn đối với người thật thà thì lại bất công.

Kinh tế thị trường là kinh tế cạnh tranh tự do, cũng là kinh tế mặc cả, vậy ai là người hoan nghênh nền kinh tế này nhất? Là người giàu, không phải người nghèo!

Mặc dù người nghèo cũng có quyền tự do bán sức lao động để lấy tiền lương, nhưng nếu nhà tư bản lợi dụng điều kiện thuận lợi để ép giá lao động cũng được coi là tự do chính đáng, thì người nghèo chỉ có thể ở thế bất lợi. Người nghèo phải ăn, họ chỉ có tư bản sức lao động, họ không thể không bán sức lao động.

"Cá nhân có quyền tự do cá nhân tối đa" thường đồng nghĩa với "nhà tư bản có quyền tự do cá nhân tối đa". Chỉ có thị trường cạnh tranh, chắc chắn sẽ dẫn đến độc quyền và chuyên chế. Tự do tuyệt đối chỉ dẫn đến mặt trái của tự do.

Tự do là một từ ngữ mỹ miều, nhưng tự do cũng là con dao hai lưỡi, có sức sát thương. Ở mọi lĩnh vực đều như vậy, người càng ở tầng lớp thấp thì tự do càng không có lợi cho họ.

Động vật trong vườn bách thú, bị nhốt lâu ngày, đã mất đi khả năng sinh tồn trong tự nhiên, thả chúng ra ngoài, chúng sẽ bối rối, bạn cho chúng tự do, cũng đồng nghĩa với việc giết chúng.

Năng lực cạnh tranh của mỗi người là khác nhau, tự do hoàn toàn chỉ có lợi cho thiểu số người. Để cho kẻ mạnh và kẻ yếu cùng chạy trên một đường đua, chắc chắn kẻ mạnh sẽ dễ dàng chiến thắng, kẻ yếu sẽ mệt đến hộc máu. Để cho những người khác nhau cạnh tranh trong cùng một luật chơi, bản thân nó đã thiên vị cho kẻ mạnh. Giống như cuộc đua giữa rùa và thỏ, chỉ cần thỏ không gặp sự cố thì kết quả đã rõ ràng. Cho dù trọng tài có công bằng tuyệt đối, nhưng thực lực của hai bên đã quyết định thắng thua, sự công bằng không thiên vị thực chất lại khiến cán cân nghiêng về phía kẻ mạnh một cách hợp lý hơn. Nhiều quy tắc tưởng chừng như công bằng, nhưng thực chất lại là sự cưỡng bức đối với kẻ yếu. Đáng tiếc là, kẻ yếu vẫn đang hoan hô.

Người thực sự nên hoan hô là người giàu, có cạnh tranh tự do thì họ mới có cơ hội làm giàu. Chính vì vậy, người giàu bị mắng là điều nên làm, vì họ chỉ nhìn thấy sự công bằng của quy tắc, mà không nhìn thấy sự bất công của quy tắc, chỉ nhấn mạnh vào sự ưu tú của bản thân, mà không nhấn mạnh vào sự hi sinh của người nghèo.

Trên đời làm gì có công bằng, công bằng chỉ là tương đối. Người giàu dù làm giàu bằng cách nào, bạn cũng đều mắc nợ xã hội, không báo đáp sao được!

Chương 95: Chạy bộ vào giai cấp trung lưu

Có người nói, 5 năm nữa sẽ xuất hiện một giai cấp trung lưu. Cách nói này có phần phóng đại, nhưng xu hướng này là có thật.

Sau giải phóng, chúng ta không còn giai cấp trung lưu nữa, chỉ có giai cấp vô sản, nếu bị coi là "có sản" thì bạn sẽ gặp rắc rối. Nếu nhất thiết phải có một tầng lớp thu nhập trung bình, thì đó là giai cấp công nhân. Thu nhập của công nhân ổn định, không có nguy cơ thất nghiệp, lương thực được phân phối theo định mức, y tế, hưu trí đều được bảo đảm, thời đó được vào nhà máy làm công nhân là điều đáng mơ ước.

Bây giờ thì khác, thất nghiệp, mất việc, những vấn đề khiến người dân thành phố lo lắng nhất, đều đổ lên đầu giai cấp công nhân. Mặc dù họ cũng có tivi, tủ lạnh, cũng có tiền tiết kiệm và cổ phiếu, so với trước đây, thu nhập cũng đã tăng lên, nhưng nhìn sang trái, nhìn sang phải, họ lại trở nên nghèo khó hơn, tâm lý khó tránh khỏi mất cân bằng.

Một xã hội không thể phân phối tài sản một cách tuyệt đối bình đẳng, luôn tồn tại hai cực giàu nghèo, mà giữa hai cực này, chắc chắn phải có một vùng đệm, đó chính là giai cấp trung lưu. Giai cấp trung lưu là vùng đệm giữa hai cực giàu nghèo, không có giai cấp trung lưu để điều hòa, cân bằng, thì mâu thuẫn giữa hai cực sẽ trở nên gay gắt hơn do sự chênh lệch quá lớn và sự va chạm trực tiếp. Có một giai cấp trung lưu ổn định và đông đảo, xã hội mới có một nền tảng kinh tế ổn định và vững chắc, từ đó mới có thượng tầng kiến trúc ổn định.

Tuy nhiên, đáng tiếc là chúng ta vẫn chưa có một giai cấp trung lưu ổn định và đông đảo như vậy. Tầng lớp trung lưu mới nổi của chúng ta, bao gồm cả những người được gọi là "dân văn phòng", số lượng của họ tuy đang tăng lên, và tốc độ tăng trưởng rất nhanh, nhưng so với số lượng người nghèo đông đảo thì vẫn còn quá ít.

Hơn nữa, sự phân bố của nhóm người này cũng rất hẹp. Ở các thành phố lớn, những người có thu nhập trung bình đã hình thành tầng lớp, vì các thành phố này có ngành tài chính, viễn thông, công nghệ cao... phát triển, vốn nước ngoài cũng tương đối tập trung, tạo điều kiện thuận lợi cho sự tồn tại của "dân văn phòng". Nhưng vài thành phố lớn không thể đại diện cho toàn bộ đất nước, ở các thành phố vừa và nhỏ, lương tháng trên 15 triệu đồng vẫn còn rất hiếm, lương năm 300 triệu chỉ là chuyện để bàn tán.

Giai cấp trung lưu của chúng ta đang hình thành, đây là điều tốt cho cả người nghèo và người giàu, người giàu có thể hy vọng bớt đi cảm giác "ngồi trên đống lửa", người nghèo có thêm mục tiêu thực tế hơn, mọi người đều có thể bình tâm hơn. Dù sao đi nữa, khi các nhà

kinh tế học đang nghiên cứu ảnh hưởng của giai cấp trung lưu đối với toàn bộ nền kinh tế, thì điều người nghèo cần làm nhất là nhắm đúng cơ hội.

Chương 96: Không có ai trường sinh bất lão

Khi nhắc đến "nghèo", người ta thường liên tưởng đến những hình ảnh tiêu cực như "nghèo rớt mồng tơi", "nghèo khó cơ cực", "đói khổ triền miên", "lầm than khốn khổ"... Trong khi đó, "giàu" lại gợi lên những ý niệm tích cực như "giàu có phú quý", "sung túc đủ đầy", "vinh hoa phú quý", "thịnh vượng phát đạt"... Điều này phản ánh khát vọng chung của con người là thoát khỏi cảnh nghèo khó và vươn tới cuộc sống ấm no, hạnh phúc.

Tuy nhiên, thực tế cho thấy sự giàu có chỉ thuộc về một bộ phận nhỏ trong xã hội, dẫn đến sự chênh lệch và mất cân bằng. Để giải quyết vấn đề này, chúng ta cần bình tĩnh suy xét và làm rõ khái niệm về "nghèo" và "giàu", nguyên nhân và hệ quả của chúng, cũng như tìm kiếm những giải pháp thay thế cho lối suy nghĩ phân biệt giàu nghèo.

Nói đi cũng phải nói lại, tại sao "giàu" mang lại hình ảnh tích cực như vậy nhưng đôi khi bạn vẫn nghe có người than thở "phú quý như phù vân"? Thực ra rất đơn giản, chẳng phải bởi vì giàu sang quá tốt đẹp, quá khiến người ta lưu luyến không thể mang theo xuống mồ hay sao. Bạn đã từng nghe thấy ai đó dùng giọng điệu tiếc nuối mà cảm thán "bần hàn như phù vân" trôi qua trong chớp lát chưa? Có thể thấy "giàu" là một thứ tốt đẹp.

Con người, chỉ cần là người bình thường, thì không ai cố ý muốn nghèo. Tuy nhiên, người giàu rốt cuộc chỉ là thiểu số. Điều này đã định sẵn rằng, trong một xã hội, mong muốn của đại đa số con người khó có thể thành hiện thực, đại đa số con người đều mang trong lòng sự bất mãn. Vì vậy, khi nói đến vấn đề giàu nghèo, tâm lý của đại đa số con người khó mà bình thản.

Mất bình tĩnh thường sẽ dẫn đến vấn đề, lớn thì gây hại cho xã hội, ảnh hưởng đến sự ổn định và đoàn kết; nhỏ thì tổn thương gan ruột, ảnh hưởng đến sức khỏe thể chất. Người xưa có câu, "nghìn người chỉ trở, không bệnh cũng chết", tại sao lại như vậy? Bởi vì sự phần nộ là một loại độc, thứ bị tổn thương tuyệt đối không chỉ là bản thân người phần nộ, trong một xã hội tràn ngập sự phần nộ, đừng ai mong sống thọ trăm tuổi.

Vẫn là bình tĩnh một chút thì tốt hơn.

Một triết gia Hy Lạp cổ đại (hoặc là La Mã cổ đại) (không nhớ rõ tên là gì) đã nói, trước khi thảo luận vấn đề, hãy làm rõ khái niệm trước. Lý do vẫn còn nhớ câu nói này, là bởi vì thầy giáo dạy toán cấp ba của tôi, mỗi lần trước khi giảng một định lý, đều nhấn mạnh câu nói này. Sau khi nói xong câu này, thầy sẽ bắt đầu từ khái niệm, từng bước suy luận ra kết luận chính xác. Thầy là một trong số ít những người thầy giỏi mà tôi từng gặp.

Bây giờ tôi lại nhớ đến giọng điệu của thầy, tôi muốn nói rằng, trước khi chúng ta phần nộ, trước khi chúng ta đưa ra kết luận về vấn đề giàu nghèo, hãy làm rõ khái niệm trước, sau đó mới suy luận.

Nghèo là gì? Giàu là gì? Tại sao nghèo? Tại sao giàu? Kết quả của nghèo, kết quả của giàu, lần lượt là gì? Còn có trạng thái thứ ba nào khác không? Từ nghèo đến giàu, hoặc từ giàu đến nghèo, chúng ta đang ở trong xu hướng nào?

...

Thời tiết thay đổi, con người dễ bị cảm cúm. Cảm cúm thì phải uống thuốc. Nghiên cứu kỹ các loại thuốc cảm cúm, công thức tuy khác nhau, nhưng công dụng đều giống nhau, đó là thanh nhiệt giải độc.

Thế giới ngày nay, "của cải" từ lâu đã nóng đến mức bỏng tay, cho dù nghèo cũng tốt, giàu cũng được, mọi thứ đều mất đi sự điều độ, vậy là đến lúc phải thanh nhiệt giải độc rồi.

"Nghèo" và "giàu" đều là một loại độc, chỉ cần vượt quá giới hạn.

Thời "nghèo là vinh quang", chúng ta gầy trơ xương, nhưng vẫn tự cao tự đại, chiến thiên đấu địa, khí phách ngút trời; bây giờ, khi "giàu có che lấp mọi khuyết điểm", béo tốt, kiêu ngạo, eo lá lại trở thành trào lưu.

Muốn giải độc, trước hết phải thanh nhiệt, thanh nhiệt cho người nghèo, càng phải thanh nhiệt cho người giàu, "nghèo là vinh quang" dĩ nhiên là không được, "một khi giàu có thì che lấp mọi khuyết điểm" cũng không nên, sùng bái người giàu, thù ghét người giàu, đều là những triệu chứng của bệnh xã hội.

Tài sản là cái gì? Con người và tài sản rốt cuộc có quan hệ gì? Chúng ta có thích làm việc không? Chúng ta làm việc vì điều gì? Chúng ta ngày ngày đào núi không ngừng, chỉ để tìm kiếm một chút vàng ít ỏi, rồi lấy nó đi mua thịt ăn, ăn nhiều, béo lên, rồi lại phải tốn tiền đi giảm cân?

Chúng ta có thể thay đổi cách làm khác đi không? Đào núi ít đi, trồng cây nhiều hơn, ăn thịt có chừng mực, vừa tránh khỏi nổi thống khổ phải giảm cân sau khi đã béo lên, vừa giải phóng bản thân khỏi sự mệt nhọc, không còn trở thành nô lệ của đồng tiền nữa.

Trên đời này không có ai trường sinh bất lão, không có bông hoa nào nở mãi không tàn, thịnh vượng mãi mãi là điều không thể. Chúng ta đối với sự phát triển của mọi sự vật đều nên giữ một thái độ kiềm chế, không nên khai thác quá mức, không nên muốn vắt kiệt nó. Sự tăng trưởng của bất cứ thứ gì đều có giới hạn, thiên nhiên, kinh tế, văn hóa, bao gồm cả thị trường đều như vậy, phát triển có chừng mực, bền vững mới là sáng suốt.

Chương 97: Kiếm tiền là một niềm vui

Thực hiện kế hoạch hóa gia đình có một điểm khó khăn cơ bản, đó là chuyện chăn gối của nam nữ luôn diễn ra thường xuyên. Gieo hạt mà không cho thu hoạch, tự nhiên là một mối. Giả sử có ai đó phát minh ra một tuyệt chiêu khiến chuyện ấy trở nên khổ sở, thì không chỉ kế hoạch hóa gia đình thành công mà toàn bộ diện mạo nhân loại cũng sẽ thay đổi triệt để.

Nguyên tắc khoái lạc là nguyên tắc cao nhất chi phối hành vi của con người, mọi sinh vật đều tồn tại và sinh sôi nảy nở nhờ nguyên tắc này.

Người giàu là những người kiếm tiền giỏi nhất, họ giỏi kiếm tiền vì kiếm tiền là niềm vui, là một sự khoái lạc của cuộc sống.

Hãy nghĩ về Chu Bóc Lột - [Gà gáy nửa đêm](#), một địa chủ ác độc, đã tạo ra một phương pháp tàn nhẫn để khiến các công nhân làm việc nhiều hơn bằng cách dậy sớm giả làm tiếng gà gáy để đánh thức họ dậy làm việc sớm hơn dự kiến, vì vào thời đó không có đồng hồ hay các công cụ đo thời gian khác. hắn ta chưa bao giờ ngủ một giấc trọn vẹn, mỗi ngày đều phải thức dậy từ nửa đêm, chịu đựng cái lạnh thấu xương, luôn trong tình trạng lo lắng, sợ hãi, hắn ta dễ dàng sao? Nói trắng ra, chẳng phải là để tối đa hóa lợi nhuận hay sao? Nếu kiếm tiền không mang lại khoái cảm tột độ, thì làm sao Chu Bóc Lột có thể có ý thức tự giác mạnh mẽ như vậy!

Dưới con mắt của người hiện đại, Chu Bóc Lột chỉ là một tên địa chủ bủn xỉn, giống như [lão già Grandet trong tác phẩm của Balzac](#), niềm vui kiếm tiền của họ nằm ở chính bản thân tiền bạc, nằm ở việc sở hữu tiền bạc. Sở hữu là tất cả, sống là không ngừng sở hữu. Con người ai cũng có ham muốn sở hữu, giống như các thái giám thời xưa, tuy đã thành người tàn phế nhưng vẫn muốn lấy vợ, thậm chí là lấy nhiều vợ, điều này cho thấy sâu sắc rằng thái giám cũng là con người, con người thì đều có những điểm chung, không thể cắt bỏ được.

Thực ra, dù có nhiều tiền đến mấy, mỗi ngày cũng chỉ ăn ba bữa cơm, ngủ chỉ cần một chiếc giường, vàng bạc châu báu cũng không thể mang theo xuống mồ, xét về nhu cầu thì rất nhiều tiền bạc là dư thừa. Vì vậy, quan niệm về sự giàu có của Chu Bóc Lột, trong mắt người hiện đại, thật nực cười và đáng thương.

Cảm giác có tiền không nằm ở chính bản thân tiền bạc. Chưa nói đến việc Chu Bóc Lột chẳng hưởng thụ được bao nhiêu, cho dù hắn ta chịu ăn chịu tiêu, nhưng ham muốn ăn uống quá dễ thỏa mãn, sơn hào hải vị ăn không được bao lâu cũng chán, cuối cùng thứ ăn hoài không chán vẫn là cơm canh đạm bạc.

Cảm giác có tiền thật sự rất tuyệt, rất nhiều lúc là do nó mang lại sự thỏa mãn về mặt tinh thần, có tiền là thành công, có tiền là có phẩm giá, có tiền là người thượng đẳng, có tiền là ít bị người khác khinh thường.

Niềm vui của việc kiếm tiền không nằm ở chính bản thân tiền bạc, mà là thông qua việc kiếm tiền, ta đã chứng minh được năng lực của bản thân, hiện thực hóa được giá trị của bản thân.

Hơn nữa, chính quá trình hiện thực hóa giá trị, tức là quá trình kiếm tiền, cũng mang lại niềm vui, giống như có người thích chơi cờ, có người thích chạy bộ, chơi cờ chơi đến nhíu mày, chạy bộ chạy đến toát mồ hôi, người ngoài nhìn vào thấy khổ sở, nhưng họ lại cảm thấy vô cùng thích thú. Khổ vui của mỗi người, chỉ có bản thân họ mới biết. Rất nhiều lúc, công việc chính là hạnh phúc, sự cống hiến của trí lực và thể lực chính là một loại hưởng thụ.

Chương 98: Công việc là một cách sống

Con người sống mấy chục năm, cuối cùng cũng phải tìm cách nào đó để trôi qua. Dù là người giàu hay người nghèo, mỗi ngày đều phải làm việc, cuộc đời của họ trôi qua trong

công việc. Thực ra, không phải người giàu nào cũng kiếm được nhiều tiền, cũng không phải lúc nào cũng kiếm được nhiều tiền, nhưng bất kể kết quả thế nào, mỗi ngày đều phải làm, chữ "làm" này chính là quá trình của cuộc sống.

Cái gọi là "kết quả", tức là mục tiêu muốn đạt được, rất nhiều lúc chỉ là cho bạn một lý do để "làm", cuối cùng có đạt được hay không lại không quan trọng.

Con người lựa chọn một việc gì đó, ngoài việc bị ép buộc, khả năng lớn nhất là vì yêu thích. Con người lựa chọn khởi nghiệp, lựa chọn một con đường kiếm tiền nào đó, thực chất là lựa chọn một lối sống, họ lựa chọn con đường này là vì họ cần, họ thích. Không có tình yêu mãnh liệt thì sẽ không có động lực mạnh mẽ, sự nghiệp sẽ không thể thành công. Đã yêu thích, đã lựa chọn, thì dù thế nào cũng phải tiếp tục làm, điều này không phải là lý trí mà là một loại bản năng, tự nhiên sẽ thể hiện ra.

Nếu hỏi một người chưa từng làm kinh doanh, ông chủ làm kinh doanh vì cái gì? Họ có thể trả lời là vì kiếm tiền, vì danh vọng, vì được người khác vây quanh, vì có nhiều vợ.

Đây là một sự hiểu lầm.

Rất nhiều ông chủ tuy giàu có nhưng lại có cuộc sống giản dị, thậm chí nhàm chán, ngoài công việc ra thì chỉ biết đến công việc, công việc chính là niềm vui lớn nhất của họ. Người ngoài nhìn vào thấy thật ngu ngốc, thật khổ sở, nhưng bản thân họ lại vui vẻ làm.

Khi bạn coi kinh doanh là một lối sống, thì kinh doanh không còn đơn thuần là công cụ kiếm tiền mà là một phần của cuộc sống, là sân khấu của đam mê, là nơi để trút bỏ những cảm xúc, mỗi lần thành công hay thất bại đều là những thăng trầm tự nhiên của dòng sông cuộn cuộn, giá trị của cuộc sống được hiện thực hóa trong những lần thăng trầm ấy.

Đừng thường xuyên tự hỏi bản thân tại sao mình sống, bởi vì sống chính là câu trả lời. Chỉ cần mỗi ngày vẫn đang làm, thì cuộc sống vẫn tồn tại, vẫn có ý nghĩa, vẫn sẽ có kết quả.

Chương 99: Hạnh phúc và tiền bạc có liên quan

Có một câu chuyện, một triệu phú tuổi xế chiều, trong một ngày đông nắng ấm, đi dạo phố, gặp một người vô gia cư đang nằm phơi nắng dưới gốc cây, ông ta hỏi người vô gia cư: "Sao anh không đi làm?"

Người vô gia cư trả lời: "Tại sao phải làm việc?"

"Anh có thể kiếm tiền."

"Kiếm tiền để làm gì?"

"Kiếm tiền để ở nhà to, để ăn ngon mặc đẹp, để hưởng thụ cuộc sống gia đình."

"Rồi sao nữa?"

"Khi về già, anh có thể sống an nhàn, giống như tôi, ngày ngày đi dạo, tắm nắng."

"Chẳng phải bây giờ tôi đang tắm nắng sao?"

Đây chắc chắn là tác phẩm của một người yêu thích triết học, nghe có vẻ hay ho, nhiều người nghèo chắc chắn sẽ tìm thấy sự an ủi trong đó.

Đúng là hạnh phúc nhiều khi không liên quan gì đến giàu nghèo. Nhưng câu chuyện này chỉ diễn ra trong một bối cảnh cụ thể, nó đã lựa chọn khoảnh khắc tươi đẹp nhất trong cuộc sống của người vô gia cư, và trao cho nó triết lý và thi ca.

Nhưng nếu triệu phú hỏi ngược lại, chẳng lẽ tắm nắng là tất cả cuộc sống? Mặt trời lặn rồi anh làm gì? Người vô gia cư sẽ trả lời như thế nào?

Đừng tự lừa dối bản thân, ngoại trừ số ít người coi cuộc đời là một tác phẩm nghệ thuật hành vi, có thể tự nguyện trải nghiệm ý nghĩa của cuộc sống lang thang, còn đa số mọi người, những người bình thường, nếu rơi vào hoàn cảnh đó, thực sự là bất đắc dĩ.

Nhiều người luôn đề cao câu cửa miệng "biết đủ là hạnh phúc", coi đó là cảnh giới tinh thần. Nếu thực sự có thể thanh tâm quả dục thì cũng tốt, nhưng nếu muốn mà không được, đành phải co rúm trong một góc, lẩm bẩm "biết đủ là hạnh phúc", thì đó là sự trốn tránh, là bất lực và hèn nhát.

Thực tế, đối với câu chuyện "người vô gia cư phơi nắng" này, mọi người còn bỏ qua một điều, đó là câu chuyện xảy ra ở phương Tây, chứ không phải ở Đông Á. Phương Tây là xã hội phúc lợi, dù là người vô gia cư cũng không lo chết đói. Nghèo chỉ là nghèo tương đối, thiếu thốn chỉ là cảm giác thành tựu, so với người giàu, chỉ là vật chất kém hơn một chút. Trong điều kiện sinh tồn cơ bản được đảm bảo, dù không có sĩ diện, cuộc sống không xa hoa, nhưng chỉ cần tâm lý tốt, thanh bần cũng là một phong cách, cơm rau dưa muối cũng có thể hưởng thụ.

Còn người nghèo thực sự, người nghèo ở những nước nghèo, thì khác, cái nghèo của họ là nghèo tuyệt đối, hoàn toàn có thể đẩy người ta vào chỗ chết.

Lấy câu chuyện của nước giàu để thuyết phục người dân nước nghèo, bản thân nó đã là một sai lầm.

Đối với người nghèo ở nước giàu, nghèo có thể chủ yếu là vấn đề sĩ diện, còn đối với người nghèo ở nước nghèo, có thể là vấn đề cái bụng. Cái bụng không chịu đựng nổi thì sĩ diện cũng không chịu đựng nổi, so với cái bụng, mọi thứ khác đều phải lùi xuống hàng thứ yếu, sự việc đơn giản là như vậy.

Người nghèo chỉ có đối mặt với cái nghèo của mình mới có thể tìm ra cách thoát khỏi tình trạng hiện tại. Xét cho cùng, chúng ta đều là con người thực tế, nhiều khi nghèo và giàu, thực sự có liên quan đến hạnh phúc.

Chương 100: Người nghèo đừng để bị dọa nạt

Có một từ gọi là "dẫn dắt tiêu dùng", vậy bị "dẫn dắt" rốt cuộc là tốt hay xấu?

Sự việc phải xét hai mặt, khi bạn đang hoang mang, không biết phải làm gì, có người tốt bụng dẫn dắt bạn thoát khỏi bế tắc, dĩ nhiên bạn phải cảm ơn họ. Ở các thành phố lớn, thường có người dẫn đường, giúp đỡ những tài xế lạ đường, tài xế phải trả phí cho họ, đây là một nghề nghiệp chính đáng.

Nhưng khi bạn không cần dẫn dắt, hoặc khi cần được dẫn dắt đúng đắn, mà người dẫn đường lại đưa bạn đi lạc lối, thì không chỉ là nguy cơ đi nhầm đường, mà mục đích đằng sau sự dẫn dắt đó, rõ ràng sẽ khiến bạn phải trả giá đắt.

Người có thể dẫn dắt tiêu dùng, chắc chắn là người có "hàng hóa" để bán cho bạn. Người tiêu dùng và người bán hàng thuần túy chỉ là mối quan hệ lợi ích, sự dẫn dắt của người bán hàng vốn đã đáng ngờ. Người bán hàng không phải lúc nào cũng ra rả quảng cáo, đó là hình thức tiếp thị cấp thấp. Cao siêu hơn là thay đổi nhận thức của bạn, khiến bạn ngoan ngoãn móc hầu bao.

Chúng ta hàng ngày bị bao vây bởi đủ loại thông tin, dần dần trở thành người sành điệu, ở nhà sang, lái xe hơi, mặc đồ hiệu, ăn món thời thượng, nghe nhạc của ca sĩ nổi tiếng, đọc sách bán chạy, chơi game cực đỉnh... Chúng ta tưởng rằng đó là cuộc sống, là cuộc sống mà chúng ta mong muốn. Nhưng ai là người nhồi nhét những thứ đó vào đầu bạn? Ai là người đặt ra tiêu chuẩn thời thượng? Là những người tạo ra hình ảnh cho người mẫu, in ấn quảng cáo, thổi phồng đủ loại khái niệm, những người này rõ ràng không phải là làm vì vui, mà là để móc tiền từ túi chúng ta.

Để đạt được mục đích đó, họ sẽ bất chấp thủ đoạn.

Cách đây vài năm, báo chí từng phanh phui một kế hoạch marketing rất nổi tiếng, gọi là "mỗi ngày một cốc sữa". Họ không quảng cáo sản phẩm ngay, mà đăng nhiều bài viết so sánh người Trung Quốc với người Nhật Bản. Điểm so sánh chủ yếu tập trung vào vóc dáng, kết quả so sánh là người Trung Quốc thấp bé, yếu ớt, trí tuệ cũng kém hơn một chút.

Không bằng người Nhật đã đành, đằng này con cái người Trung cũng không bằng, điều này thật không thể chấp nhận được! Bài báo tiếp tục phân tích, nguyên nhân khiến người Trung thấp bé, yếu ớt, trí tuệ kém là do lượng tiêu thụ sữa của người Nhật gấp N lần người Trung Quốc. Cuối cùng, họ đưa ra kết luận - mỗi ngày một cốc sữa, liên quan đến sự tồn vong của dân tộc!

Người Trung Quốc vốn dĩ không phục người Nhật Bản. Sự so sánh này đã đánh trúng điểm yếu nhất trong lòng bọn họ. Chính vì vậy, câu nói "vì dân tộc" ở cuối bài báo càng thêm chính nghĩa, "mỗi ngày một cốc sữa" cũng trở nên ý nghĩa như 8 năm kháng chiến.

Sau này, mãi cho đến khi công ty sữa đó đứng ra chia sẻ kinh nghiệm, chúng ta mới biết hóa ra đó chỉ là một kế hoạch, một quảng cáo trá hình mà thôi!

Nhưng thói quen uống sữa đã được hình thành.

Thật đáng khâm phục. Họ thực sự đã nghiên cứu thấu đáo tâm lý người tiêu dùng. Họ rất biết cách tạo ra nỗi sợ hãi, rất biết cách lợi dụng nỗi sợ hãi để kiếm tiền.

Đây không phải là điều gì cao siêu, thủ đoạn này được áp dụng rộng rãi. Chúng ta luôn được "tốt bụng" nhắc nhở rằng cuộc sống đầy rẫy những nguy hiểm, nếu không tìm cách phòng tránh thì chỉ có đường chết. Mà cách phòng tránh duy nhất là mua sắm.

Bạn không mua máy học tiếng Anh điện tử, bạn là đẩy con mình vào con đường học dốt; bạn không mua kem chống nắng, bạn là ngồi chờ ung thư da ghé thăm; bạn có giàu, bạn là

người hạ đẳng; bạn không ăn thực phẩm chức năng, bạn là thiếu chất này, thiếu chất kia, không những yếu mệnh mà sống cũng không thoải mái; phụ nữ phải làm cho mình trắng trẻo, mịn màng, nếu không sẽ bị đàn ông bỏ rơi; đàn ông phải đủ sức mạnh, nếu không hạnh phúc gia đình và hạnh phúc tình dục đều sẽ tan biến... Tóm lại, bạn không thể lạc hậu, không thể ốm đau, không thể không hạnh phúc, đủ loại ám thị hoặc minh thị, đều hướng đến một kết quả cuối cùng - bỏ tiền ra, tiêu dùng!

Thương trường, không chỉ khơi gợi dự vọng của bạn, mà còn dùng sự hù dọa để ép bạn phải phạm tội.

Nếu tất cả các thương gia đều tiếp thị như vậy, cuộc sống của chúng ta sẽ chìm trong nỗi sợ hãi vô tận. Họ sẽ tìm ra lý do để bạn sợ hãi đối với mọi thứ, rồi dùng sản phẩm của họ để giúp bạn giải quyết nỗi sợ hãi đó. Cuối cùng, bạn trở thành người không thể sống thiếu những món hàng đó, sự tự tin, sự tự tại, cảm giác an toàn, vững chắc của bạn, tất cả đều bị hủy hoại hoàn toàn.

Người nghèo cần phải tỉnh táo, sáng suốt để nhận diện những chiêu trò và đưa ra lựa chọn tiêu dùng phù hợp.

...

Cuốn sách " Tư duy tầng lớp dưới của người nghèo " khép lại, nhưng dư âm của nó vẫn còn đó, như một lời nhắc nhở về những rào cản vô hình mà chúng ta, những con người khao khát vươn lên, cần phải vượt qua.

Chúng ta đã cùng nhau khám phá những góc khuất trong tâm hồn người nghèo, những nỗi sợ hãi, những tự ti, những thói quen đã vô tình kìm hãm họ trong vòng xoáy của nghèo đói.

Nhưng nghèo đói không phải là số phận, mà là một thử thách, một động lực để chúng ta thay đổi, để chúng ta vươn lên.

Thay vì cam chịu, hãy dũng cảm bước ra khỏi vùng an toàn, khám phá những tiềm năng ẩn chứa bên trong mình. Hãy học cách suy nghĩ như người giàu, hành động như người thành công.

Hãy nhớ, thành công không phải là đích đến, mà là một hành trình. Trên hành trình ấy, sẽ có những vấp ngã, những thất bại, nhưng cũng sẽ có những bài học quý giá, những trải nghiệm đáng nhớ.

Hãy để thất bại trở thành bậc thang dẫn đến thành công, hãy để khó khăn tôi luyện ý chí, hãy để nghịch cảnh khơi dậy khát vọng.

Tương lai không phải là điều gì đó xa vời, mà được kiến tạo từ những hành động nhỏ bé của hiện tại.

"Thiên lý chi hành, thủy ư túc hạ", Không có một thành công qua đêm nào như truyền thông luôn nói đến. Tất cả bắt đầu từ những kiên trì cố gắng mỗi ngày. Mỗi ngày tiến từng bước nhỏ. Không lấy thước đo hay thành công của bất kỳ ai để làm mục tiêu cho mình. Tiến

từng bước giỏi hơn mình hôm qua là đủ. Dù là lãnh đạo hay nhân viên, hãy nhớ tiến lên mỗi ngày.

